

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliorvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ephesini Concilii Generalis Pars I. Et II. Sub Cælestino papa I. anno
CCCCXXI.

Parisiis, 1644

Capvt V. Cyrilli episcopi Alexandriae oratio altera inscripta religiosissimis
reginis, de recta fide.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15062

Ex euangelio secundum Lucam.

Εκ τῆς κτ' Λουκᾶν διαβήγιου.

ANNA CHILDE 41

Luc. 18. v. 8.

VERVMTAMEN *Filius hominis veniens, putas inueniet fidem in terra? Quando Christus e caelo olim est venturus, cuiusmodi, quaeso, fidem a nobis exiget? Si enim homo tantum nostri similis credi haberique vult, quis illi credere abnuat? Iudæi illi insultantes aiebant: Cur tu homo cum sis, facis teipsum Deum? Ethnici quoque crucem mortemque eiusdem audientes, id quod dicitur, tamquam de communi quopiam nostræ conditionis homine dictum accipiunt. Equalem ergo fidem depofcit? Illam ipsam nimirum, quam diuini illi præcones, qui & ministri & spectatores Verbi extiterunt, orbi annuntiarunt. Ioannes igitur ait: *Et Verbum caro factum est.* Factum est sane caro, sed hoc ita, vt Deus tamen esse non destiterit. Istiusmodi itaque est fides, quam ille suo tempore a nobis requireret.*

Ioan. c. 10. v. 33.

Luc. 1. v. 2.

Ioan. 1.

ΠΛΗΝ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐλθὼν, ἄρα βίησιν πῶς πῖστιν ἐπιπίστῃς; ὅταν ὁ Χρῆστος εἴς οὐρανὸν ἀναβῆται, ποίαν ἄρα ζητήσῃς πῖστιν ἐν ἡμῖν; εἰ μὲν γὰρ ὡς ἀνθρώπου καθ' ἡμᾶς βούλεται πιστεύεσθαι, τίς ὁ ἀπισήσας αὐτοῦ; ἐνὶ κἀλωῦ γὰρ Ἰουδαῖοι λέγοντες: διὰ τί σὺ ἀνθρώπου ὢν, ποιεῖς σεαυτοῦ θεόν; Ἕλληνας δὲ σαυρὸν ἀκούοντες καὶ θάνατον, ὡς περὶ ἀνθρώπου κοινοῦ διακρίνεται, καὶ τῶν καθ' ἡμᾶς ἐνός. ποίαν οὖν ἄρα πῖστιν ζητεῖ; ἢ δηλονότι πῶς ἐκκεκρυμμένῳ διὰ τῶν θεηρέων, οἱ καὶ ἀπόπῃ καὶ ὑπερέτα γέρονται τῶν λόγων; ἐφ' ἡμῶν Ἰωάννης, ὅτι ὁ λόγος σαρκὸς ἐγένετο. γέρονται ὅσαρξ μὲν τῶν μείναι θεός. αὐτὴ τοίνυν ἡ πῖστις ἐν ἡμῖν ὡς αὐτῆς ζητηθήσεται καὶ καμροῖς.

Finis orationis primæ Cyrilli episcopi Alexandria, ad piissimas reginas missæ.

Τέλος τῆς πρώτης λόγου προσφωνητικῆς ἀπὸ Κυρίλλου ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας, πρὸς τὰς βίσεως βασιλικῆς.

CAPVT V.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Cyrilli episcopi Alexandria oratio altera inscripta religiosissimis reginis, de recta fide.

Κυρίλλου ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας λόγος δεύτερος προσφωνητικὸς πρὸς τὰς βίσεως βασιλικῆς, περὶ τῆς ὀρθῆς πίστεως.

I.
If. 40. v. 9.

EIS qui diuinum illud cælestique prædicandi munus administrant, vniuersorum Deus per Isaia prophætæ vocem eiusmodi oratione hæc præcipit: *Super montem excelsum ascende tu qui*

ΤΟΙΣ τὸ θεῖον καὶ οὐράνιον ἱερουργεῖσι κήρυγμα, διὰ Φωνῆς Ἠσαΐου παρακαλεῖται λέγων ὁ τῶν ὀλων θεός. ἐπὶ ὄρει ὑψηλὸν ἀνάβηθι ὁ διαβηλίζμε-

ANNO
CHRISTI
431.

εν Σιών ὑψωσον τῆ ἰαυὶ πλω Φω
 νλω του ο διαπελιζομεν Ιερουσα
 λημ ὑψωσατε μη φοβεισθε χελωα
 ρη ερωγε φημι εδν τεπαρμενοις εις
 ιερουρζιαν , και το τε παντων ημω
 σωτηρ Χριστο λαλωυτας μωση
 ελον ουκαπερριμμενον εχον η χα
 μαρριφες το φρονημα , η οκνω νι
 κωμερον , η δελιας σωεσα λωμενον
 δλλι ὑψοδ μηδ ωσπερ δι βεθηκοτα
 τουου , η οιοει πως εν ορει κειμε
 νον , ουτω τε τω της δληθειας δογμα
 των το εχαιρετον καιλος πελαδρειν
 αουδαζοντα , ποιεισται η και εδν λο
 ροις εν παρρησια , και εν εινες εινε
 μωσαζωρομενοι σκληροι η δυσα
 ζωροι , και οιον ιπποιοι ενες αγεροχοι
 η εχελωιοι , περ αν που η αυτος φη
 σιν ο μακαριος Δαυιδ περς του
 ολων θεον εν χαλιω και εν κημω
 τας σαζονας αυτην αγγελιας , η μη ετ
 γιζοντων περς σε . ει η η ποις ουτως
 εχρσι φρενος περσθαλλην αιατ
 καιον , πως εν δη χηροιο τ αγαρ σφα
 λεροτατων το ελεδται σηλω , η μη
 τως ωσεβεισιν ημω ακοαης ενιεναι
 πλειστακις καδαπερ τε ναμα γλυκυ
 και ζωοποιον τω ιερων γραμματων
 πλω γνωσιν , οπερ ημιν και παλαι θεος
 υπαρχειτο , λεγων δια Φωνης Ησαϊα
 και αντλησατε ὑδωρ μετ διφρο
 σωνης εν τω πηγων της σωτηλειου .
 σωτηλειου η πηγας εη Φαιδρ εδν α
 γιοις περσφητας , διαπελιζας τε και
 αποσολαις , δι ανωδεν η ε ουρα
 νοδ η σωτηλειον τω κοσμω βρυοισι
 λορον , χρηρωυτος αυτοις της αγιου
 πνυματος , απισαν τε ουτω κατδι
 φραινοισι η ὑπο ερανον . Φερε ποινω
 εις τα βαση η περ αυτ εννοιων και δι

euangelizas Sion; exalta in fortitu
 dine uocem tuam qui euangelizas
 Ierusalem : exaltate, nolite time
 re. Etenim qui in sacerdotum or
 dinem adsciti , eam fortiti sunt
 prouinciam, ut Christi omnium
 nostrum saluatoris mysteria edif
 ferant, populoque proponant, illi
 sensum nequaquam abiectum,
 humive repentem, aut ignauia vi
 ctum, aut metu fractum obtinere
 debent; sed sublime velut ince
 dentem, & quasi in monte collo
 catum: quo nimirum ad eum mo
 dum comparati, eximiam illam
 verorum dogmatum uenustatem
 rimari ac introspicere, uerbaque
 intrepide facere valeant; quan
 tumuis ex iis qui sacris informan
 tur, nonnulli instar equorum in
 solentium, qui infrenari non pos
 sunt, duros & intractabiles se præ
 beant. de quibus beatus David
 summum illum rerum omnium
 opificem interpellans, ita scribit:
In came & freno maxillas eorum Ps. 31. v. 9.
constringe, qui non approximant ad
te. Quod si tali animo præditis ni
hilominus vim inferre oportet;
quomodo absurdum non fuerit
apud vos silere, piisque uestris au
ribus sacrarum literarū notitiam,
ueluti dulcem quemdam uiuifi
cumque laticem nolle subinde in
stillare? Quod quidem Deus per
Isaïæ prophetæ uocem quondam
locutus, eiusmodi uerbis nobis
promittit: Haurietis, inquit, cum Isa. 12. v. 3.
gaudio aquas de fontibus salutaris.
 Salutaris autem fontes appella
 mus sanctos prophetas, euange
 listas, & apostolos. hi enim salu
 tari calitusque hausta doctrina
 mundum hunc irrigant, Spiritu
 sancto imbuti, totumque hunc
 orbem latificant. In eius proinde
 profunda sensa mentis oculos

coniciantes, veritatis inuentionem inde hauriamus. Quemadmodum ergo agricolæ fragrantissimos quosq; flores opportuno tempore ex agris decerpunt, decerptosque ac scite in calathis compositos dominis suis offerunt; quos illi mox beneuole, gratoq; animo complectuntur, eorumdemque decore ac venustate mirifice afficiuntur: ita nos, qui docendi munus suscepimus, ex diuina scriptura veluti ex agro quopiam non florum cito marcescentium decorem offerimus, sed sermonum doctrinaeque, quæ per Spiritum sanctum pietatis in Christum immarcescibilem venustatem continet, magnaue suauitate & vbertate illius mysterium redolet, fragrantiam. Scriptum est enim, quod Christi bonus odor sumus Deo.

2. Cor. 2. v. 15

έντες $\textcircled{\text{C}}$ νοῦ, τῆς ἀληθείας τῶν ἄρεων ἐκείδεν ἀπλήρωτον. γηπνοί μὲν οὖν ὅξ ἀρεῶν τὰ βόσκητάτα τῶν ἀϊθέων κτ' καιροῖς δόποκαίραντες, εἶτα τῶν ταλάροις ἐνδύντες δόποφέροισι τοῖς δεσπόταις. $\textcircled{\text{C}}$ δὲ καὶ λίαν ἀσμένως παροσίνταί τε, καὶ τοῖς ὅξ ἄρεων ἐπιτηννωται ἡμεῖς δὲ, ὅσοι τὸ διδασκαλικὸν ἔχουμεν ἐπιτηδύμα, κατὰ τῆς ἀρεῶς τῆς θεοπνεύτου γραφῆς, ἐκ βιμάρητον δέου παροσομίζουμεν ἀϊθέων, λόγοις δὲ μάλλ $\textcircled{\text{C}}$ καὶ μυσταγωγίαν τῶν διὰ τῆς πνεύματος, ἀμάρητων ἔχουσαν τῆς εἰς Χριστὸν βίσεβείας τὸ κάλλος, βίωδιάζουσαν τε καὶ μάλα πλουσίως τὸ αὐτὸ μυστήριον. γέγραπται γάρ, ὅτι Χριστὸς βίωδία ἐσμὲν τῷ θεῷ.

ANNO CHRISTI 431.

11.

En ergo reginae pietatis amantissimæ, librum quem de recta & inculpabili in Dominum nostrum Iesum Christum fide, qualis vestra esse debet, conscripsi, vobis offero. Decet enim vos sanctimoniam & pietati apprime addictas, vna cum summo regni fastigio, caritatis quoque quæ est in Christum, corona redimiri. Hæc enim venerandis vestris verticibus iam aptata est, & vniuersorum Dominus gloria nunquam peritura vos condecorat. Attamen quo magis etiam condecoremur, Christi mysterium exacta & nequaquam adulterata notitia percipientes, oratiunculam composui, in qua illud vsquequaque planum facio, quod sicut vnus est $\textcircled{\text{C}}$ ἓν τε καὶ ἀκιδήλυτον γνώσιν ἐχούσας εἰς νοῦν, συντέθεικα τὸ λόγιον, διὰ πάσης ἐννοίας κατὰ δόξαν, ὅτι ὡσπερ ὅστις εἰς θεὸς ὁ πατήρ,

1. Cor. 8. v. 6.

β'. Πρόσμημι δὴ οὖν ἀναυδαῖς $\textcircled{\text{C}}$ λόγον ὑμῖν ταῖς βίσεβείαις βασιλείας. πεποιήται δὲ μοι πῶς τῆς ὀρθῆς καὶ ἀμωμήτου πίσεως, ἡπὲρ αὐτὸ γένοιτο παρ' ὑμῶν εἰς $\textcircled{\text{C}}$ κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν. πρέπει γὰρ ὑμῖν δὴ μάλιστα ταῖς οὕτως ὁσίαις καὶ θεοφιλεστάταις, ὁμοδ τοῖς τῆς βασιλείας ὑπὲρ πάντοις ἀρχήμασι, καὶ τῆς εἰς Χριστὸν ἀγάπης $\textcircled{\text{C}}$ σέφλου ἀναδήσαται. ἡδη μὲν οὖν ταῖς αἰοδίμοις ὑμῶν ἐφήρμοσαι καρυφαῖς, καὶ ἀτελευτήτοις ὑμας βικλείαις ὅ τῶν ὀλων κατὰ φανδρυνεῖ θεός. ὑπὲρ γου τῆ καὶ ἐπ μείζονως κατὰ λαμπρυνέσται, τὸ κτ' Χριστὸν μυστηρίου τῶν ἀκεί $\textcircled{\text{C}}$

τήρ,

ANNO
 CHRISTI
 431.

πῆρ, ἧς οὐ τὰ πάντα οὕτω καὶ εἰς κύ-
 ελος Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ τὰ πᾶν-
 τα ἐκ δὲ δὴ πῶ πάντως καὶ τὸ πνεύ-
 μα τὸ ἅγιον. καὶ τῆς εἰς δύο μετε-
 ζόντων υἱοῦ ἑνὸς Χριστοῦ καὶ υἱὸν
 καὶ κύριον, ὁρῶντα φρονεῖν ἐγνωκό-
 τες ἐκ ἀνέξοιμα. οὐ γὰρ ἕτερον ἑῷ
 φαιδρὸν υἱὸν τὸ πᾶν πάντος αἰῶ-
 νος γεννημένον ἐκ τῆς οὐσίας τῆς
 θεοῦ καὶ πατρὸς, ἕτερον δὲ τὸ ἐκ
 ἐξ ἁποῦ καὶ υἱὸν ἑνὸς ἑνὸς ἐκ γυναι-
 κὸς, γεννημένον ὑπὸ νόμον· ἀλλ' ἕνα
 καὶ τὸ αὐτὸ καὶ πᾶν τῆς πᾶν σαρκὸς
 καὶ σαυόδου καὶ ἐνώσεως ἀληθοῦς, καὶ
 μὴ τῆς ἐπὶ ὁ γὰρ ἐκ θεοῦ πατρὸς καὶ
 φύσιν υἱὸς, ἐμψυχόν τε καὶ ἐννοῶν
 ἑαυτῷ σῶμα λαβῶν, γεννηνται σαρ-
 κικῶς διὰ τῆς ἀγίας πνεύματος καὶ
 θεοτόκου Μαρίας, καὶ ἐκ εἰς σαρκὶ
 τραπέις μὴ γυνοῖτο· πᾶν σαρκὸς
 δὲ μᾶλλον αὐτῶν, καὶ τῆς ἑῷ θεοῦ ἐκ
 ἡμεληκῶς. μεμνήκε γὰρ καὶ οὕτω
 τῆς ὅλων δεσποτίας.

*Pater, ex quo omnia: ita unum quo-
 que esse Dominum nostrum Iesum
 Christum, per quem omnia: vnus
 omnino est Spiritus sanctus, in
 quo omnia. Qui autem vnum
 Christum & Dominum & Fi-
 lium in duos filios diuellunt, nos
 recte sapere edocti, illos neutiquā
 sustinebimus. Non enim alium ef-
 se dicimus Filium eum, qui ante
 omnia sæcula ex Dei Patris sub-
 stantia genitus est, & alium rur-
 sum, qui nouissimis temporibus
 ex muliere natus, & legi obno-
 xius factus est: sed vnum eumde-
 que tam ante veram illam Verbi
 cum humana carne coniunctio-
 nem, quam post eandem: quan-
 doquidem Filius, qui naturaliter
 ex Deo Patre procedit, corpore
 animato, & mente perfecto, ex
 Deipara virgine Maria assumpto,
 natus est secundum carnem, nul-
 lo autem modo versus est in car-
 nem: absit. Siquidem illam ita as-
 sumpsit, vt diuinitatem suam nul-
 la ex parte laferit. mansit nam-
 que & hoc quoque modo vniuerforum Dominus.*

γ.

III.

Ταῦτα φρονεῖν δεδιδάχμεθα.
 ὁμοίως γὰρ ἡμᾶς παραγγέλμασιν
 τῆς ἀγίας ἀποκομιζοῦσι λόγοι
 πᾶν γὰρ τὸ χεῖναι φιλοθερεῖν τὸ
 τοῖς ἱεροῖς γραμμασιν ὅτι μάλιστα
 δοκῶν, καὶ πᾶν ἐκ τοῖς θεοῖς δό-
 γμασιν ἀληθῶς καταπέπειδα·
 λεπτόν ἐνέιντες τοῖς πᾶν Χριστοῦ λα-
 λουμένοις τῷ νοῦν, καὶ διανοῶντες
 μὴ λογισμοῖς, καὶ πᾶν ἕνα
 ἐπαρόμηνον καὶ τῆς γνώσεως τῆς
 θεοῦ, καὶ ἀχμαλωπίζοντες πᾶν νό-
 μα εἰς πᾶν ἕνα αὐτῶν. ἐχον-
 τῶν γὰρ ἁρετόν, καὶ ὁμολογοῦ-
 μένου πᾶν πᾶσιν, ὅτι καὶ ἐν μορφῇ καὶ ἰσότητι τῆς θεοῦ καὶ πατρὸς
Concil. Tom. 5.

Et hæc quidem sentire edocti
 sumus. Quoniam sanctorum Pa-
 trum sermones, eorundemque
 sanctiones sapienter admonent,
 vt magno studio diligenterque
 obseruemus, quid diuinæ scriptu-
 ræ quam maxime consentaneum
 sit, subtilique sensu ad ea quæ de
 Christo exposita sunt, adhibito,
 veritatem diuinorum dogmatū
 contemblemur, *consilia euerten-*
tes, & omnem altitudinem extollen-
tem se aduersus cognitionem Dei; &
captiuantes omnem intellectum in
obedientiam eius. Cum enim con-
gruenter vno consensu fatean-
tur omnes, naturale Dei Patris

Gg

Phil. 2. v. 6.

Verbum, quod in eiusdem Dei forma & æqualitate existit, non rapinam arbitratum esse se æqualem Deo; sed forma serui accepta semetipsum exinaniuisse, ac in similitudinem hominum factum, in humanoque habitu inuentum se humiliasse, ac ad mortem tandem vsque obediens factum crucis mortem subiisse. Necessariū plane est eum qui eorum vim, quæ de Christo scripta extāt, recte diiudicare vult, peccatus optimis sententiis instructum habere; vt percipere valeat, quomodo Deus simul & homo idem ipse Christus existat, & Deus esse sine vlla alteratione aut mutatione perseveret (immutabilis enim est Verbi natura) & exinanitionis humilitatem non respuat. neque enim qui dispensatoria ratione voluntariam nostri causa humiliationem sustinuit, de suis consiliis erubescit. Oportet itaque illum & diuinitatis maiestate conspicuum videri, & a nostræ rursus humilitatis conditione, propter assumptam humanitatem, non prorsus alienum esse arbitrari. hoc enim dispensationis ratio postulat. Si enim Deus Verbum factum est caro, hoc est homo,

Al. 2. v. 17. ex loc. 2.

iuxta illud: *Effundam de spiritu meo super omnem carnem*; neminem iure turbare debet, si qua nonnunquam humilia, qualia homines decent, diuinæ literæ de illo prodant. Spectet autem potius caelestem illius gloriam & maiestatem ex diuina supremaque eiusdem virtute & excellentia.

IV.

Igitur quæ simpliciorum animos præ ceteris turbare posse videntur, perspicuitate quanta fieri poterit maxima vsus, ea pro vi-

ὁ ὡς ἄρα ὁ δὲ αὐτὸς καὶ φύσιν λόγος, οὐχ ἄρπαγματὸν ἠγήσατο τὸ εἶναι ἴσα θεῷ· ἀλλ' ἐαυτὸν ἐκένωσε, μορφῆν δούλου λαβών, ἐν ὁμοιωμάτι δούλων ἡμοιωθεὶς, καὶ ἡμίματι δουλεύσας ὡς ἀνθρώπος, ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν, ἡγόμωτος καὶ ἠόκητος θανάτου, θανάτου ἢ σταυροῦ. πᾶσα πρὸς ἀνάληψιν θεοφιλῶς Ἰπποκρίτης Ἰπποκρίτης ἐχρὴν τὸ νοῦν, ὡς ἂν ἡγορευτο σκοπὸς διακρίσειν ἐν μαλακίᾳ περὶ αὐτῶν γεγραμμένων πλὴν διώματι, ἵνα ἐν ταυτῷ θεὸς τε ὁμοῦ καὶ ἀνθρώπος ὁ αὐτὸς ὑπάρχων Ἰπποκρίτης ὡς ἂν θεὸς ἀπαρρητοῦτως ἔχων ἀπερὶ τὸ ἡ τῆς λόγου φύσιν καὶ τὸ τῆς κενώσεως μέτρον οὐ ὡραίου μῆτρον. ἐπερυδρία ἡ οὐδαμῶς τοῖς ἰδοῖσι σπέμμασιν ὁ κενώσας πλὴν ἐδελοῦσι οἰκονομικῶς δι' ἡμᾶς ὑπομείνας. διὲ ἴσιν αὐτῶν καὶ τοῖς τῆς θεότητος ἀξιώμασιν ὁρθῶς διαπερῆναι καὶ τῆς καθ' ἡμᾶς σμικροπρεπείας ἐκ εἰς ἅπαν ἀπυλαγμένῳ διὰ τὸ ἀνθρώπινον, ἀπυπούσης τῆς οἰκονομίας. εἰ γὰρ θεὸς ἂν ὁ λόγος γέγονε σαρκῶς, τοῦτ' ἐστιν ἀνθρώπος, κατὰ γὰρ τὸ ἐκ χειρὸς ἁπὸ τῆς πνεύματός μου ἵππ πᾶσαν σαρκῶς δουρβείτω μηδένα, καὶ ἐν λέγειν τὸ ἡ περὶ αὐτῶν παρὰ τῆς θεοπνεύσου γραφῆς, τ' ὅσα ὅστιν ἀνθρώποπρεπῆ. ὡς λαθρεῖτω δὲ μάλλ' αὐτῶν τ' ὑπερκόσμιον δόξαν ἐκ διωμέως καὶ ὑπεροχῆς τῆς θεοπρεπῆ καὶ διωτάτω.

δ'.

A ἡ ἡ μάλλιστα ὡραλῶν εἰκός τ' ἡ ἀπλουτέρον διωμάς νοῦν, πᾶν τε δὴ κατὰ γὰρ ἐγχωροῦ, καὶ ὡς

Anno
Christi
431.

ἐνὶ καιρῷ, διαβουῶν πειρασμοῖς, ἡμεῖς ἐκείνῳ ῥητῶν τῶν ἀποστόλων
λύσιν εἰς διασάφειν, θεοῦ πάλιν ἡ-
μῶν κατέβητωντος ἐν τῷ εἰς τὸ πέλ-
σον. διδῶσι γὰρ ῥήματα τοῖς διατελιζο-
μένοις διωκόμενῶν πολλῶν, καὶ ἀφῆσιν ὁ
παῖσι μελωδός. ἐν μὲν οὖν τῷ
λόγῳ τῶν πατρῶν ἡμεῖς γερονόποι πατρῶν
ταῖς ἀγίας παρθένοις, τῶν ἐπιμοτέρον
ῥητῶν, ἐν οὐδὲν ἐχόντων τὸ δυσχερές εἰς
κατέληξιν, πλείω ὅσῳ πεποιή-
μεθα τῶν ἀδελφῶν ἐν δέ γε τῷ πατρῶν
καὶ μὲν ἡμεῖς ἀσφατέρον πεποιήμε-
θα μὴ μὲν. ἔδει γὰρ, ἔδει τὸ θεοφιλές
ἡμεῖς κράτος ἐν ταῦτα εἰδέναι, καὶ κεί-
να μὴ ἀνοεῖν, ὡς ἀνὴρ ἀμφοῖν τὸ
δρεπῶς ἔχον εἰς γῶσιν, καὶ ἀπὸρ ἢ
φῶς, ταῖς διαγασάταις ἡμεῖς εἰσοικί-
ζοιτο διανοίας. σκοπὸς δὲ μοι τὰ ἐφ'
ἐκείνῳ διεμύθου βραχυλογεῖν
ὡς οἷόν τε παρὰ τὰς ἄλλων
ὁ πατὴρ τῆς κενώσεως λόγος. ἰστέον δ' οὐδὲν
ὁμῶς ἐκείνο. ὅταν γὰρ ἡμῶν ὀνομάζου-
ται Χριστὸς Ἰησοῦς, ἐκείνου πατρῶν
καὶ σεσαρκωμένου πατρῶν καὶ νοεῖν
ἐκ θεοῦ πατρῶν λόγον.

εἰ.

Θέλω γὰρ ὑμᾶς εἰδέναι, ὅτι πᾶν τὸς
ἀνδρὸς κεφαλὴ ὁ Χριστὸς ὅστις κεφα-
λὴ ἡ ἐκκλησία, ὁ ἀνὴρ κεφαλὴ ἡ τῆς
ἐκκλησίας, ὁ θεός, ὁ πατὴρ ἀνδρῶν
ἐκ γῆς γαῖκός, πῶς ἐστὶν Ἀδάμ· ὁ δὲ
πῶς ἐξ οὐρανοῦ, δηλονότι ὅτι ὁ Χριστός.
ἀλλ' ὡς παρὰ ἑφορέσαι μὲν τῆς εἰκόνα τῆς
χοϊκῆς, φορέσαι μὲν καὶ τῆς εἰκόνα τῆς
ἐπουρανοῦ καὶ τὸ γεγραμμένον.]
ἐκ οὗ πατρῶν γερονόποι ἡμῶν κεφαλὴ
τῶν γῶσιν, πῶς ἐστὶν δρεπῶς, ὁ ἐκ γῆς τε
καὶ χοϊκός. ἔπειτα ἡ δὲ πατρῶν Ἀδάμ
κατανομάσαι Χριστὸς, κεφαλὴ

Concil. Tom. 5.

ribus explanare conabor, maioris
lucis causa idonea solutione vni-
cuique sententiae apposita; Deo
rursus viam nostram in hoc etiam
curriculo moderante. *Dat enim*
ille verbum euangelizantibus vir-
tute multa, quemadmodum diui-
nus Psalter canit. Porro autem in
eo commentario, quem ad sacras
virgines exarauimus, illa abunde
edifferuimus, quae magis obuia,
intellectuque faciliora videban-
tur: in hoc praesenti vero in ob-
scuriorum explicatione versabi-
mur. Par est enim, ut religiosa ve-
stra maiestas & haec sciat, & illa
quoque non ignoret; quo per v-
traque perfecta cognitio veluti
lumen quoddam sanctissimis ve-
stris mentibus inhabitet. Propo-
situm est autem ita singula inter-
pretari, ut summam ubique bre-
uitatem consecremur. Ceterum
disputationis huius exordium ab
iis praecipue, quae ad Verbi exi-
nitionem pertinent, facere lubet;
vno hoc interim praemisso, cum
Iesus Christus nominatur, non
alium quam Dei Patris Verbum
incarnatum, hominemve factum,
eo nomine designari.

V.

Volo autem vos scire, quod omnis
viri caput, Christus est; caput au-
tem mulieris, vir; caput vero Chri-
sti, Deus. Primus homo, hoc est A-
dam, de terra terrenus; secundus,
hoc est Christus, de caelo celestis.
Igitur sicut portavimus imaginem
terreni, portemus et imaginem ce-
lestis, sicut scriptum est. Primum
igitur generis nostri caput, hoc
est primordium, Adam, de terra
terrenus erat: quoniam vero
Christus secundi Adami cogno-
mentum fortitus est, eorum ca-
put, hoc est principium, qui san-

Gg ij

ANNO CHRISTI 435.

etificationis spiritu ad incorruptionem secundum illius imaginem per ipsum reformantur, constitutus est. Est itaque nostrum ille principium, hoc est caput, quatenus homo apparuit : habet nihilominus & ipse quoque caput, ut natura Deus est, nempe caelestem Patrem. ex eo namque Verbum Deus existens, naturaliter genitum est. Quod autem idem sit caput, quod initium, vel vnum hoc fluctuantium animos hic sedare queat, quod vir mulieris caput esse perhibeatur. ex eo enim sumpta est illa. Vnus itaque est Christus & Filius & Dominus: qui quidem ut natura Deus, caput habet Patrem qui est in caelis: factus est autem nobis caput propter assumptionem carnis cognationem.

πέδηται, τουτέστιν δεχθῆναι τῆς δι' αὐτῶν πρὸς αὐτὸ ἀναμορφουμένων εἰς ἀφθαρσίαν δι' ἁγιασμοῦ ἐν πνεύματι. ἐκουῶν αὐτὸς μὲν ἡμῶν δεχθῆναι, τουτέστι κεφαλὴν, καὶ δι' ἐφ' ἣν ἀναδραμεν ἀνθρώπων. ἔχει γὰρ μὲν κεφαλῶν αὐτὸς, ὡς φύσις θεός, ἐν τοῖς οὐρανοῖς πατέρα. γελῶνται γὰρ ἔξ' αὐτῶν καὶ φύσιν θεοῦ ὧν ὁ λόγος. ὅτι δὲ ἡ κεφαλὴ σημαίνει τὴν δεχθῆναι, ἐμπεδοῖ τὴν ἀλήθειαν τῆς ἐκδοιαζόντων τοῦ νοῦ τοῦ κεφαλῶν λέγειται ἀνδρα τῆς ζωακός ἐλήφθη γὰρ ἔξ' αὐτῶν. εἰς ἅρα Χριστός καὶ υἱός καὶ κύριος, ὁ κεφαλῶν ἔχων ὡς θεός καὶ φύσιν ἐν τοῖς οὐρανοῖς πατέρα, γελῶν δὲ ἡμῶν κεφαλὴν διὰ τοῦ καὶ σαρκὰ συζημῆς.

V I.

1. Cor. c. 8. v. 9.

Scitis enim gratiam Domini nostri Iesu Christi; quoniam propter vos egenus factus est, cum esset diues, ut illius inopia vos diuites essetis. Obserua hic clare & diuinæ immortalisque naturæ eminentiam, & humilem rursus humanæ naturæ conditionem, ac præterea vtriusque vnitionem; eo quod vnigenitus vltro ad hanc sese demisit. Quoniam ut diuinitatis opes omnem orationis vim & copiam longe superant; ita humana natura admodum inops & egena est; quippe cui omnia, quidquid tandem in bonis habet, cælitus a Deo impensa sint; & ante omnia illud esse ipsum, quo existit. nam cum aliquando non esset, ad existentiam a Deo euocata est. Qui ergo diues erat ut Deus, is sponte egenus, nostrique similis factus est, quo humana natura in illo, ad excellentiæ diuinæ

Γινώσκετε γὰρ τὴν χάριν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι δι' ὑμῶν ἐπώχλυσε, πλούσιος ὢν, ἵνα ὑμεῖς τῆς ἐκείνου πτωχείᾳ πλησθῆτε. ἀδρᾶ δὲ μοι καὶ μάλα σαφῶς ἐν γὰρ του τοιοῦτο καὶ τῆς θείας καὶ ἀκηρατου φύσεως ἢ ὑπεροχῆς, καὶ τῆς δι' ἀνθρώπων μέτρων τὸ ὑπερῷον, καὶ πρὸς ἐκείνους τὸ ἀμφοῖν εἰς ἐνόητα σύμβασιν, ἐαυτὸν κατέντος εἰς τὸ πτωχὸν μονοχρῶν. οὐδεὶς γὰρ λόγος διερμηνεύσεν δὴ τὸ τῆς θεότητος πλοῦτον πτωχὸν ἢ λίσαν ἢ ἀνθρώπων, ἢ πάντῃ ὅτι θεός ἐστι καὶ δώσαν, ἔαυτὸ δὲ πρὸ πάντων τὸ ἐξ' ἐκείνου γὰρ παρὰ τοῦ θεοῦ πρὸς ὑμᾶς ἐκ οὐσα ποτὶ. ἀλλ' ὁ πλούσιος ὡς θεός, ἐδελοντὶς ἐπώχλυσε, καὶ γέρονε καθ' ἡμᾶς, ἵνα λοιπὸν ἡ ἀνθρώπου φύσις ἐν τοῖς τῆς θείας ὑπεροχῆς ὑψώμασιν ἐν Χριστῷ.

ANNO
 CHRISTI
 431.

ἡγομένη, ἣ τῆς πτωχείας ἀγχοῦ δόπο-
 σκευάζοιτο. [σωτήρα ἡμῶν ὁ
 θεὸς καὶ πατὴρ ἐν Χριστῷ, καὶ σωτε-
 ρησέν ἐν τοῖς ἐπουρανίοις, καὶ δὲ
 γέγραπται.] ἄλλ' ἐκ αὐτῶν γεγονάμενον
 ἐν πούτοις, εἰ μὴ τίτῳ πτωχούουσαν
 ἡμπεράτο φύσιν ὁ πλούσιος ὡς θεός.
 οὐ γὰρ που πτωχούουσαν αὐτὸν ὁ καὶ
 φύσιν ἰδίαν πτωχούουσαν ἀνθρώπου.
 πατρὶ δ' αὐτῶν τῶν προπεδέσθη ὁ
 πλούσιος ἀληθῶς, τοῦτέστι ὁ ἐκ
 θεοῦ πατρὸς λόγος, ὅτε γέγονε καθ'
 ἡμῶν. εἰς οὗτ' ἀρα ὅτι καὶ Χριστὸς
 καὶ υἱός.

ζ.

Χριστὸς ἡμῶν ἔζηρόεσεν ἐκ τῆς
 καπρίας τῆ νόμου, ἡγομένη ὑ-
 πὲρ ἡμῶν κατ' ἄρα. γέγραπται γὰρ
 Ἰησοῦς ἔρατο παρ' ὁ κρεμάμενον
 ἐπὶ ξύλου.] τῆ νομοκοδ' γραμμα-
 τῶν ἐπαρῶν δόποφάινοντο ἐν
 ἐν παραβάσει καὶ ἀμάρτια· ὁ μὴ εἰ-
 δὼς ἀμάρτια, τοῦτέστι Χριστὸς, ὑπο-
 ειλέετο τῆ δίκη, ἡφ' ἧς ἀδικον
 ὑπομείνας, καὶ τὰ τοῖς ἐν δόξα πρέ-
 ποντα πατρῶν, ἵνα ὁ τῶν ὅλων ἀντά-
 ξισ ὑπὲρ πάντων δόποθανῶν, τῆς
 ἀπάντων ἀπειθείας λύσει τὰ ἐκλή-
 ματα, καὶ ἀρροήσῃ τίτῳ ὑπο-
 ραυτὸν ἀμαρτιῶν ἰδίων. ἐκ αὐτῶν οὗτ'
 γέγονεν εἰς ἀπάντων ἀντάξισ, ἐ-
 πὶ τῷ ἀνθρώπου ἀπλῶς. εἰ δὲ
 δὴ νοοῖτο θεὸς εὐλωθερητικῶς, καὶ
 σαρκὶ τῆ ἰδία πατρῶν, ὀλίγη πρὸς
 αὐτῶν ἡ σύμπεσα κτίσις, καὶ δόπο-
 ρη πρὸς λύξιν τῆς ὑπο-
 νόμῳ ὁ μᾶλλον σαρκὸς δανάτου ἰδία
 γὰρ τῷ τῶν ἐκ θεοῦ πατρὸς φῶντος
 λόγου.

fastigium euecta, paupertatis con-
 fusionem exueret. *Conresuscita-*
uit enim, & cōsedere nos fecit Deus
Pater in caelestibus in Christo Iesu,
ut scriptum est. Atqui nequaquam
huc euecti essemus, nisi diues ut
Deus, pauperem atque inopem
nostram naturam induisset. Ne-
que enim homo cum suapte natu-
ra pauper sit, inops fieri recte di-
citur: hoc autem illi conuenien-
ter vsu venisse asseritur, qui citra
omnem controuersiam diues est,
hoc est Dei Patris Verbum, post-
eaquam homo nostri similis fa-
ctum est. Vnus itaque est Chri-
stus & Filius.

VII.

Christus nos redemit de maledi-
cto legis, factus pro nobis maledi-
ctum: quia scriptum est: Maledi-
ctus omnis qui pendet in ligno. Lex
eos maledictioni obnoxios decer-
nebat, qui in peccatum aut pra-
uaricationem incurrisent. At ve-
ro peccati nescius, hoc est Chri-
stus, iniqua sententia in se exce-
pta, crucis supplicium subiit, eaq;
pertulit, quæ maledicto obstrictis
iure debebantur; ut qui vniuer-
forum precium exæquabat, vni-
uerforum causa mortem perpess-
us, vniuersos ab inobedientiæ
crimine exolueret, & orbem vni-
uersum suo sanguine redimeret.
Ceterum precium pro vniuerso-
rum peccatis vnus nequaquam
perfoluisset, si purus homo tan-
tum extitisset. Quod si ut Deus
incarnatus, propriaque in carne
mortem perpessus mente concipi-
atur, vniuersa creatura modi-
cum quid erit ipsi comparata; at-
que adeo ad humani generis libe-
rationem vnus carnis mors abun-
de sat fuerit. propria enim erat
Verbi, quod ex Deo natum est.

Gg iij

VIII.

Η.

ANNO CHRISTI 431.

Hebr. 1. v. 9.

Eum autem qui modico quam angeli minoratus est, videmus Iesum propter passionem mortis, gloria & honore coronatum; ut gratia Dei pro omnibus gustaret mortem. Diuinus Paulus hæc rursus de Christo omnium nostrum Saluatore

Hebr. 1. v. 6.

commemoratur: Cum primogenitum, ait, introducit in orbem terra, dicit: Et adorent eum omnes angeli

Ibid. v. 3.

Dei. Et iterum: Qui cum sit splendor gloria, & figura substantia eius, portansque omnia verbo virtutis sue, purgationem peccatorum nostrorum faciens, sedet ad dexteram throni maiestatis in excelsis; tanto melior angelis effectus, quanto differentius præ illis nomen hereditauit. Cui enim dixit aliquando angelorum: Filius meus es tu, ego hodie genui te?

Psal. 2. v. 7.

Quando ergo primogenitus factus est primogenitus, & vnus e multis fratribus, tunc & in terrarum quoque orbem introductus dicitur: (nam secundum propriam naturam extra omnem creaturam degebat vt Deus) tunc & angelis minor factus asseritur, etiam si præstantius, quam illi, nomen sit fortitus: siquidem vox hæc, angeli, notionem ministerii præ se fert, feruilemque conditionem insinuat. mittuntur namque in ministerium propter eos qui salutis hereditatem consecuturi sunt. At vero Filius eum denotat, qui existentiam substantialem naturalemque ex Patre habet. credimus namque illum vere ac naturaliter ex Patre genitum esse. At quomodo is (inquis) angelis minor euasit, qui ab illis adoratur, vnaque cum Patre regni solium obtinet? In promptu est responsio. nam corpore quod mori posset,

Hebr. 1. v. 14.

μενεν, ο σωεδρ τω πατρι; δλλ' εστι σαφης η ωρεφασις. και ηικετο

Τὸν ὃ βραχυ τι παρ' ἀγγέλοις ἠλαττωμένον βλεπέμεν Ιησοῦ, διὰ τὸ πάθημα τὸ θανάτου, δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστὲ φανωμένον, ὅπως χαρῆνι θεῷ ὑπὲρ πάντων ἰδούσῃ θανάτου.] ὁ ὃ θεοπέσιος Παῦλος εἰπὼν ὅτι πάντων ἡμῶν σωτήρος Χριστοῦ ποιέμενος λόγους ὅταν ὃ εἰσαγάγη, Φησί, τ' ωρεφτότικον εἰς τὸ οἰκουμένῳ, λέγει· καὶ ωρεσοκωνησάτωσαν αὐτῷ πάντες ἀγγελοι θεοῦ. καὶ πάλιν ὅς ὢν ἀπαύρασμα τὸ δόξης, καὶ χαρακτήρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ, φέρον τε τὰ πάντα τῷ ῥήματι τὸ δωάμεως αὐτοῦ, καθαρῶτον τὸ ἀμύδιων ἡμῶν ποιησάμενος, ἐκείθισεν ἐν δεξιᾷ τῆς θρόνου τὸ μεγαλωσῆν ἐν ὑψηλοῖς, ποσούτω κρείττων ἡρόμενος τῆν ἀγγέλων, ὅσω διαφορετέρον τῆν αὐτοῦ κεληρονόμηκεν ὄνομα. ἔνι γὰρ εἰπέ ποτε τῆν ἀγγέλων· υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεννήνηκά σε; ἔκουῦ ὅτε γέρονε ωρεφτότικος ὁ μονογενής, καὶ ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς, τότε καὶ εἰσικουμίμας Φησὶν αὐτὸ εἰς τὸ οἰκουμένῳ ἔξω γὰρ ἡν, καὶ τὴν φύσιν ἰδίαν, τὴν κτίσεως, ὡς θεός· τότε καὶ ἠλαττωμένον αὐτὸν παρὰ τῶν ἀγγέλοις, καὶ τοῖ διαφορετέρον τῆν αὐτοῦ λαχόντα τὸ ὄνομα. τὸ μὲν γὰρ, ἄγγελος, λατουργίας ὅστι σημαντικόν, καὶ οἰκελικόν ἡμῖν ὑπεμφανὲν μέσον ἄποτέλλοντα γὰρ εἰς διακονίαν διὰ τῶν μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν. ὁ δὲ γὰρ υἱός πλεὺ ἐκ πατρὸς ὑπερξιν οὐσιώδη καὶ φριστικῶν κατασημῶσεν αὐτὸν, ὅτι καὶ ἄλλοθως πλεὺ γνήσιον πεωρεῖσθαι πισθόμεν. πῶς ἠλαττωται τῶν ἀγγέλοις ὁ τῶν αὐτῶν ωρεσοκωνημένον, ὁ σωεδρ τῶ πατρι; δλλ' εἰ σαφης η ωρεφασις. και ηικετο

ANNO CHRISTI 431.

ἡ δὲ ἐν τοῖς τῆς ἀνθρώπου φύσεως μέτρῳ, καὶ τὸ ἀποθνήσκον πεφικὸς σῶμα λαβὼν, ἰδόν τε αὐτὸ ποιμαίνον, ἐν αὐτῷ πέπονθεν ἕκων, καὶ ταῖς αἰωπύτω δόξαις τεφαινοῦται διὰ τὸ πάθος, ὡς δὲ αὐτὸς καταργήσας τὸ δάνατον, καὶ ἀποσκαπὸν ἀποφύλασ πλὴν φθορᾶν, ἅτε δὴ καὶ ὑπὸ ἰσχυρῶν ἀφαιρέσει καὶ ζωῆ. ὅταν οὖν Ἰησοῦ ὀνομαζέ, καὶ ἠλατῶσαι λέγῃ παρὰ τῶν ἀγγέλων αὐτῷ, ἐκ ἀνθρώπου διὰ μέρος καὶ ἰδικῶς, ἀλλ' αὐτῷ νοοῦμεν τὸ μνηστῆρ' ἀραχωροῦντα τῆς πρῶτης οἰκονομικῶς τοῖς ἀγίοις ἀγγέλοις ὅτι ἀληθεία γέγονεν ἀνθρώπος ὁ τῆς ἐκείνων ὑπέρουχης ἠπώμενος. τὰ δὲ τῆς ὑπέρουχης τοῖς ἀγίοις ἀγγέλοις, ὅτι καὶ ἐξω σαρκῶς, καὶ τῆς πεθανῆαι κρείττοις εἰσὶ γέγονός τε ἐν τούτοις ἔχουσιν ἐκείνων κένωσαν. ἀλλ' ὁ βραχὺ τῶν ἀγγέλων ἠλατῶμενος διὰ γὰρ τὸ τῆς ἀνθρώπου φύσεως μέτρῳ, ἐν ὑπέρουχῃ τῆς φύσεως ὄν, πρῶτον οὐκ αὐτῶν, καὶ ἐν ἰδρυταῖς δόξαις, οὐκ ἐπιτασίν ἐκείνοι δόξολογοῦντες αἰεὶ, καὶ τῶν δωάμεων αὐτῷ ὀνομαζοῦντες κύριον.

quaque cingunt, indefesso laudum virtutum Dominum appellantes.

θ.

Ἐπεὶ οὖν τὰ παιδία κεκοινῶνηκεν ἀμαρτῆ καὶ σαρκῶς, καὶ αὐτὸς ἀραπλησίως μετέχε τῶν αὐτῶν, ἵνα διὰ τῆς θανάτου καταργήσῃ τὸ κράτος ἐχόντα τῆς θανάτου, τούτῃ τῷ δαίμονι καὶ ἀπαλλάξῃ τούτοις, ὅσοι φόβω θανάτου διὰ παντὸς τῆς ζωῆς ἐνοχοὶ ἦσαν δουλείας.] τὰ παιδία φησὶν ἐν τούτοις, ἡμᾶς δηλονότι τῶν ὄντων ὅτι τῆς γῆς, κατὰ γὰρ τὸ ἐν ψαλμοῖς ὑμναῖον ὡς ὁκ

assumpto, ad humanæ naturæ infirmitates seipsum demisit, in eoque veluti proprio spontaneam mortem sustinuit. Ob eam porro mortem & passionē, summæ gloriæ coronam promeruit; quippe qui ipse, utpote vita & incorruptio existēs, & mortem per illam aboleuerit, & corruptionem nullarum virium esse declarauerit. Cum Iesum ergo nominat, & angelis minorem prædicat, non nudum nos hominem, seorsumque ac per se positum mente concipimus; sed ipsummet Unigenitum propter incarnationis ordinem potiores partes angelis deferentem. Nam qui excellentiæ illorū cedere prædicatur, is vere homo factus dignoscitur. Illa autem sanctorum angelorum eminentia in hoc posita est, & quod a carne sunt immunes, & quod morte existunt superiores: utrisque autem propter voluntariam exinanitionem subiectus fuit Filius. Verum enimvero qui propter humanæ naturæ conditionem paululum ab angelis minoratus dicitur, is in deitatis excellentia existens ab illis adoratur, confidetque in iis maiestatis thronis, quos illi vnde præconio illum extollentes, ac

Isa. 6.

IX.

Quia ergo pueri communicauerunt carni & sanguini, & ipse similiter participauit isdem: ut per mortem destrueret eum, qui habebat mortis imperium, hoc est diabolum; & liberaret eos, qui timore mortis per totam vitam obnoxii erant seruituti. Pucros hoc loco nos appellat, qui in terris vitam degimus, iuxta illud psalmistæ in per-

Hebr. 2. 14.

sona Dei decantatum : Ego, inquit, dixi, dii estis, & filii excelsi omnes. Nam quod attinet ad Dei voluntatem, mansuetudinemque naturaliter ipsi insitam, ad vnum omnes essemus filii, neque quifquam omnium ab illius familiaritate & amicitia alienus foret: verum quod mentem cupiditatis & corporis perturbationibus vltro submittamus, fit, attestante Dauide, vt veluti homines moriamur, & sicut vnus de principibus cadamus. Sed quomodo carni & sanguini communicauimus? Anima humana diuersam a carne sortita naturam, carni vnita, vnum, & illud quidem per sui adiunctionem ratione præditum animal absoluit, hoc est hominem. Ad eum itaque modum & Dei Verbum quoque non inanimæ, vt quidam opinati sunt, sed animatæ carni, modo quem humana mens non capit, seipsum vnicens, ortumque ex muliere ducens, carni & sanguini perinde ac vnus ex nobis communicauit. Atque ita vnus dumtaxat est Dominus Iesus Christus. Nam etfi Dei Verbum humanam naturam sibi adsciuerit, nihilo tamen secius id quod erat permansit. Quod si mortis imperium vt vita & Deus aboleuit, necessarium est, vt id quod mortem pertulit, ipsius proprium extiterit: quo nimirum idem ipse ex mortuis ad vitam rediens, corruptionem e medio sustulisse, incorruptionisque beneficium in totum genus nostrum transmisisse dici queat. Sicuti enim in Adam omnes morimur, ita omnes in Christo viuificabimur. & iterum: Nam vt per hominem mors, ita per hominem rursus est resurrectio mortuorum. Verum quod mortem pro-

ωρσωπου θεου· ἐγὼ εἶπα, θεοὶ ἔστε, καὶ υἱοὶ ὑψίστου πάντες. ὅσον γὰρ ἦκεν εἰς τὸ τῷ θεῷ δοκοῦν, καὶ εἰς τὴν εὐδοσίαν ἡμερότητα καὶ φύσιν ἀπὸ, πάντες αὐτῶν τέκνα, καὶ ἀπόλιθεν αὐτῶν οὐδεὶς τῆς πατρὸς ἀοικειότητος. ἀλλ' ἡ φησὶν ὁ Δαυὶδ, ὡς ἀθέσποιοι δοθνήσκομεν, καὶ ὡς εἰς τῆς δρεζόντων πύθομεν, τοῖς τῆς σαρκὸς πατέσι τοῖς οἰκειῶ ὑποφύροντες νοῦν. πῶς οὐκ ἄρα κεκοινωνήκαμεν αἵματι καὶ σαρκὸς; ψυχὴ γὰρ ἡ ἀθέσποινῃ φύσιν ἐτέραν ἔχουσα παρὰ τὴν σάρκα, τῇ πατρὸς ἀπὸ τῆς καθ' ἑνωσιν, τὸ ἐν τε καὶ λογικὸν ἀπετέλεσε ζωῶν, τουτέστι ἀθέσποιοι. οὕτω πηγαροῦ καὶ ὁ τῷ θεῷ λόγος, ἐμφυτωμένη σαρκί, καὶ ἐκ ἀβύσσου κατέβη, ἕαυτοῦ δοθνήσκοντος ἐνώσας, μετέσχεν αἵματι καὶ σαρκὸς παραπλησίως ἡμῖν, διὰ ἁγνότητος δὲ θελοῦν τῆς ἐκ γυναικὸς. εἰς οὐκ ἄρα κέλευθον Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὡς ἐνώσαντο μὲν ἑαυτὰ τῷ θεῷ λόγῳ τὸ ἀθέσποιν, μεμενηκόπος δὲ καὶ οὕτως ὅσην λῶ. εἰ δὲ αὐτὸς κατήργηκε τὸ θάνατον τὸ κατὰ, ὡς ζωὴ καὶ θεός, ἰδίῳ αὐτοῦ νοεῖσθαι πρὸς τὸ πεπονθὸς τὸ θάνατον, ἵνα ὡς αὐτὸς ἀνάστασιν καταργῆσαι λέγοιτο τὴν φθορὰν, καὶ εἰς ἅπαν ἡμῶν παπέμψαι τὸ ἄφθορον τῆς ἀφθαρσίας τὸ χαρίν. ὡς περὶ γὰρ ἐν τῷ Ἀδάμ πάντες δοθνήσκομεν, οὕτω καὶ ἐν τῷ Χριστῷ πάντες ζωοποισοῦμεθα. καὶ πάλιν ὡς περὶ γὰρ διὰ ἀθέσπου θάνατος, οὕτω καὶ διὰ ἀθέσπου ἀνάστασις νεκρῶν. ἵνα δὲ ὅτι τῆς καθ' ἡμᾶς νοουμένης ἀθέσποιοτος ἐπέκλινα μέζων τὸ πη-

1. Cor. 6. 15. v. 22.

ANNO CHRISTI 431.

τὸ πατήσιν θανάτῳ, ἐνώσθ φα-
 μῆν, ἡγρω κοινωρία τῆ πωθὸς σαρ-
 κα τε καὶ αἷμα τῆ θεοῦ λό-
 γον γυέδαμ καθ' ἡμαῖς ἀύθεσ-
 πον· ἄπομεμδρμκέναι δὲ καὶ οὕτω
 θανάτου κρείττονα. θεὸς γὰρ ἡμῶν ἐν
 σαρκί.

terere, res est humanæ naturæ
 facultatem excedens, propterea
 Dei Verbum vnione, hoc est, cum
 carne & sanguine communica-
 tione, homo nobis similis effe-
 ctum est; ita id tamen, vt morte
 superior remanserit. erat enim
 Deus in carne.

X.

Nusquam enim angelos apprehendit, sed semen Abrahæ apprehendit. Vnde debuit per omnia fratribus assimilari; vt misericors fieret & fidelis pontifex ad Deum, vt repropitiaret delicta populi. In quo enim passus est ipse tentatus, potens est & eis qui tentantur, auxiliari. Dei Verbum Abrahæ semen apprehendisse asserimus. Nam secundum carnem ex Iudæis ortum est, & fratribus per omnia assimilatum; hoc est, seruili forma, iuxta Apostoli doctrinam, sumpta aliorum hominum more nasci dedignatum non est. Hac enim de causa & filius hominis extitit, & eorum qui ex semine Abrahæ prodierant, hoc est, ex carne & sanguine constitutorum, frater effectum est. Ecquænam horum causa extitit? Non alia profecto, ait, quam vt misericors fidelisque pontifex in iis que sunt ad Deum, fieret. Christus namque pontificem supra modum benignum & misericordem se nobis exhibuit. Etenim cum legis litera peccatis obstrictos condemnet, grauissimaque pœna illos qui Dei mandatum violassent, plectendos discernat: (Irritam enim quis faciens legem Moysi, sine vlla miseratione, duobus vel tribus testibus moritur) Christus per fidem iustificat, eosque qui lapsi sunt, a veteribus

Hebr. c. 1. v. 16.

Phil. 2. v. 7.

Hebr. c. 10. v. 28.

Οὐ γὰρ δὴ πού ἀγγέλων ἐπιλαμ-
 βάνεται, ἀλλὰ ἀσπέρματος Ἀβραάμ
 ἐπιλαμβάνεται. ὅθεν ὠφέλιε καὶ
 πάντα τοῖς ἀδελφοῖς ὁμοιωθῆναι,
 ἵνα ἐλεήμων γνηται καὶ πιστὸς δεχη-
 ρεῖς τὰ πωθὸς θεόν, εἰς τὸ ἰλασκε-
 ἰναι τὰς ἀμάρτιας ἡμῶν. ἐν ᾧ γὰρ πέ-
 πονθεν αὐτὸς πειρασθεῖς, διώαται τοῖς
 πειραζομένοις βοηθῆσαι. ἀσπέρμα-
 τος Ἀβραάμ ἐπιλαμβάνεται φα-
 μῆν τῆ θεοῦ λόγον. ἀνέφυ γὰρ ἐξ
 Ιουδαίων καὶ σαρκί, καὶ ὁμοιωθῆ-
 καὶ πάντα τοῖς ἀδελφοῖς, κατὰ γὰρ τὸ
 ἀναγκάδ λαβεῖν τὴν τοῦ δουλοῦ μορ-
 φῆν, καὶ ἐν ὁμοιωμάτι ἀύθεσπρον
 γυέδαμ, κατὰ φησιν ὁ μακάριος
 Παῦλος. κερρημάπη γὰρ οὕτω ἡὸς
 ἀύθεσπου, καὶ γέρονεν ἀδελφὸς τοῖς
 ἐν ἀσπέρματος Ἀβραάμ, ἡγρω τοῖς
 ἐν αἵματι καὶ σαρκί. τίς οὐδ' ἀρε-
 ὄστιν ἢ τῆδε πωθὸς φασί; ἵνα ἐλεή-
 μων, φησὶ, γνηται, καὶ πιστὸς δεχη-
 ρεῖς τὰ πωθὸς θεόν. ἐλεήμων μὲν
 γὰρ δεχηρεῖς εἰς ἡμαῖς γέρονεν ὁ Χρι-
 στὸς, ὡς τῆ νομικοῦ γράμματος κα-
 τὰκρίνοντος ἐπὶ ἡμῶν τὴν κώ-
 τῆν τῆ κολάζεδαμ δὲν ἐπιφύρον-
 τος ψήφον τοῖς τῆν θείου ἀπμαζου-
 σιν ἐντολῶν. ἀθετήσας γὰρ τίς νό-
 μων Μωσέως, χωρὶς οἰκημῶν ἐπι-
 δισίαν ἢ τεσσά μέρτεσιν ἀποθνήσκει
 δικαιοῖ γὰρ μὲν ἐν πίστι Χριστὸς, καὶ τῶν
 δεχάτων ἀπαματων ἀήσσι
 Concil. Tom. 5.

culpīs absoluit. Factus est itaque misericors pontifex, utpote legalem illam severitatem diutius valere non sinens.

XI.

Fidelis vero pontifex; quoniam perpetuus ac constans, dignissimulque cuius promissis fides habeatur. De legalibus autem sacerdotibus longe aliter, Apostolo teste, res habet. Et alii (inquit is) plures facti sunt sacerdotes, idcirco quod morte prohiberentur permanere: hic autem eo quod maneat in aeternum, sempiternum habet sacerdotium. Unde et saluare in perpetuum potest accedentes per ipsum ad Deum; semper vivens ad interpellandum pro eis. Obserua hic, quomodo non ad eorum qui peccatis se obstrinxerant, eodemnationem pontifex factus sit, sed potius ad delictorum eorundem purgationem ac propitiationem. Sed qualis, quaeso, cum tentationis, tum sacrificii quoque illius modus extitit? Ait namque: In quo passus est ipse et tentatus, potens est iis qui tentantur, auxiliari. Sane tentatus perstitit, & crucis supplicium patienter sustinuit. Ceterum Filius Deo & Patri impollutum sacrificium semetipsum obtulit; nempe quo per propriam carnem opem illis ferre posset, qui cum molestiis & tentationibus conflictantur. Vna enim oblatione consummauit in sempiternum sanctificatos. Ipse proinde secundum humanam naturam factus est pontifex, quamquam ut Deus est, ab omnibus illi sacrificetur. Ipse est, qui secundum carnem factus est victima. Ipse idem rursus est, qui secundum diuinitatis auctoritatem peccatis nostris propitius ac clemens est. Vnus est ergo Dominus Iesus Christus.

Hebr. c.7. v. 23.

Hebr. c.2. v. 18.

Hebr. c.10. v. 14.

ἑὸν ἠδενικότες γέρονε τοίνυν ἐλεήμων δεχεράς, ἐκέλε τὰς νομικὰς ἀποτομίας κρατεῖν ἡπιτέπων.

ια.

Πισὸς δὲ, ὅτι μόνιμος, καὶ δι-
λυεῖς, καὶ ἀξιοχρεως εἰς πῖστιν ἡ
ἐπιγεληδίων. ὡς γὰρ αὐτὸς που πῶ-
λιν Φησὶν ὁ θεατοῖσθι Παῦλος πῶ-
λιν καὶ νόμοις ἱερέων· καὶ ὁ μὲν
πλείονες εἰσιν ἱερεῖς γέροντες, διὰ τὸ
τῶ θανάτω κωλυέσθαι ἄρα μὲν· ὁ
δὲ διὰ τὸ μὲν αὐτὸ εἰς αἰῶνα,
ἀπαράβατον ἔχει τὴν ἱεροσύλῃ.
ὅθεν καὶ σώζειν εἰς τὸ παντελὲς διώ-
ται ἑὸν πρὸς ἐσσερχομένους δι' αὐτὸ τῶ
θεῷ, πῶποτε ζῶν εἰς τὸ ἐντυχεῖν
ὑπὲρ αὐτῶν. ἀδρει δὲ, ὅπως ἐκ εἰς
κατὰ κρῆσιν ἡμῶν ἡμῶν γέρον-
εν δεχεράς, εἰς τὸ ἰλασκεῖσθαι δὲ
μᾶλλον τὰς ἀμάρτιας αὐτῶν. ὁ
δὲ γὰρ τὴν πειρασμοῦ καὶ τῆς θυσίας
ὁποῖσθαι εἰς εἰς ἑσθῆς; ἐν ᾧ, Φησὶ,
πέπονθεν αὐτὸς πειραθεῖς, διώ-
ται τῆς πειραζομένων βοηθῆσαι, δι-
καρτέρησε γὰρ πειραζομένους, καὶ ἑα-
μεινε σαυρόν. πῶλιν ἑαυτὸν ὁ υἱὸς ὡς
ἀμωμον ἱερεῖσθαι πρὸς ἐσσεκόμεναι τῶ
θεῷ καὶ πατεῖ, ἵνα διὰ τῆς ἐαυτὸν σα-
κὸς βοηθῆσθαι τῶν κἀμνοισι καὶ πειρα-
ζομένοις. μᾶλλον γὰρ πρὸς φορεῖσθαι πε-
λείωκεν εἰς τὸ διλυεῖς ἑὸν ἀγα-
ζομένοις. αὐτὸς οὐδ' ἀεὶ γέρονεν
δεχεράς καὶ τὸ ἀνδεσθῆσθαι, καί-
τοι πῶλιν πάντων τὰς θυσίας δεχο-
μῆσθαι θεικῶς. αὐτὸς γὰρ θυμία καὶ
τῶ σαρκὰ αὐτὸς ὁ τῶν ἀμάρτιας
ἡμῶν ἰλασκομένος κατὰ γὰρ τῶν ἐσ-
τητος δυνάμιν. εἰς οὐδ' ἀεὶ κλέος.

Ἰησοῦς Χριστός.

ANNO CHRISTI 431.

ιβ.

XII.

Υμεις προσκυειτε ον εκ οιδετε ημεις προσκυομεν ον οιδουμεν οτι η σωτηρια εκ τ Ιουδαϊων εστι. Φαη τις αν ισως, αν αρμοσον ειναι τη θεα κη ανωτατω τε λογου Φυστ το προσκυειν. ετα πως, επι οτι θεος δηλωσ ο Χριστος, εαυ τοις οφειλοισι προσκυειν οραται σωτηριας; ο ουω αρα προς τετο φαμεν; ει μιν γυμνη τη θεοτητι εκ θεο πατρος πεφηνοτα λογον αφηχθαι πσβουμιν εις τον δε τον κοσμον, αν αρμοσον κομιση το χημα αυτω προσκυειται δε μαλλον, η ην αυτος ετερο προσκυει. ει δε μορφω δουλου λαβων, και της προσκυουσης ανθρωποτης το μεζον εκ απμασας, κερημα πικεν υος ανθρωπου, η προσκυωσις εσαι της οικονομιας, κη πεπουσα μαλλον τοις της κενωσεως μετροις, εκ αυτη κη μονας τη Φυστ τε λογου. επι πως εκ τ Ιουδαϊων εστι η σωτηρια; ου γαρ που φαη τις αν, καθο νοειται και εστι λογος, ο Ιουδαϊων υφρχαν αυτον, δηλα καθο ην οτι τοις εν σαρκι κη αιματι γερονως αδελφος, δια τω το σπλαχεσται σπειματ Αβρααμ. εις ουω αρα Χριστος, και προσκυειν λεγει * δια το ανθρωπον, και τοι σπα πασις τ κλισεως προσκυουμινως ως θεος.

ιγ.

Ετι μικρον χρονον μη υμιν ειμι, και ισαγα προς πεμψαντα με. ποδ γδ εκ εστιν ο τε θεοδ λογος, ει πληροι τα παντα τη της θεοτητος Φυστ; πως ουω πεμπεται σπα τε πατρος; πως δε και ισαγα προς αυτον; εκουω πεμπεται μιν ανθρωπο.

Concil. Tom. 5.

Vos adoratis quem nescitis; nos adoramus quem scimus; quia salus ex Iudeis est. Obiecerit fortassis hic quispiam, alterum adorare in supremam illam diuinamq; Verbi naturam minime conuenire. Si ergo Christus verus Deus est, quomodo inter eos sese connumerat, qui adorare debent? Quid, quaeso, ad istud respondebimus? Si enim Dei Patris Verbum cum nuda solaque diuinitate in mundum apparuisse credimus, nullo modo alterum adorare, illi conueniet. Ipsum namque adoratur verius, quam alium quemcumque adorat. Quod si formae quam susceperat, humilitatem, adorantisque naturae conditiones non auersatum, hominis filius effectus est; iam sane adoratio dispensationis ordini, exinanitionisque conditioni congruet; Verbi autem naturae seorsum per se consideratae, nequaquam. Nam nisi hoc statuatur, quomodo salus ex Iudeis esse intelligi potest? Neque enim dicere fas est, Verbum secundum quod per se consideratur, ex Iudeis esse: est autem ex illis, quatenus eorum qui carne & sanguine constant, frater effectus est, Abrahæque semini coniunctum. Vnus itaque est Christus, qui quidem vt homo adoratur; vt autem Deus, ab vniuersa creatura adoratur.

Ioan. c. 4 v. 22.

XIII.

Adhuc modicum tempus vobiscum sum, et vado ad eum qui misit me. Si diuinitatis natura omnia implet, vbi, quaeso, Dei Verbum non existit? Qua igitur ratione mittitur a Patre? Aut quo rursus modo ad eum reuertitur? Mittitur itaque secundum humanam

Ioan. c. 7 v. 33.

Hh ij

Linc. c. 4. v. 19.

naturam, prædicare captiuis remissionem, & cæcis restitutionem visus. hoc enim missionis illius ratio & modus exigebat. Sed & idem quoque vadit ad Deum Patrem: verum non pari omnino modo. Vadit enim vt pote in corpore ad cælum rediens, vt nimirum paterno vultui pro nobis, sicut scriptũ est, appareat. Quod si quis missionis vocabulum de ipso quoque Verbo dictum accipiat, neminem id turbet: siquidem scripturæ diuinitus inspiratæ mos est istiusmodi locutionibus nonnunquam vt; non quod diuinam illam cælestemque naturam loco circumscribere aut definire velit (nouit enim illam corporis expertem, omnique termino & loco superiorem esse) sed quod eiusmodi humanis vocibus ea nobis manifestare contendat, quæ mentis alioqui nostræ captum excedunt. Nam & ipse quoque Saluator Paracletum sese ad nos missurum promittit, cum tamen Spiritus sanctus omnia impleat, iuxta illud: Spiritus Domini repleuit orbem terrarum.

Hebr. c. 9. v. 24.

Ioan. c. 16. v. 26.

Sap. 1. v. 7.

Ioan. c. 8. v. 28.

Ioan. 5. v. 18.

Ioan. c. 10. v. 33.

XIV.

Cum exaltaueritis Filium hominis, tunc cognoscetis quia ego sum. Iudaicæ infantiæ, qua in Christum efferebantur, causas beatus Ioannes exponens, ita scribit: Propterea Iudei persequebantur Iesum, quia non solum soluebat sabbatum, sed & Patrem suum dicebat Deum, æqualem faciens se Deo. Alibi eisdem isthæc impie euomentes inducit: De bono opere non lapidamus te, sed de blasphemia; quia tu homo cum sis, facis te ipsum Deum. Igitur in illum credere nulla ratione volebant, quandoquidem purum tantum vulgaremque ho-

πίνως κατὰ γὰρ τῆς ἀποστολῆς ἔχοντες κὺ λόγον, ἵνα κηρύξῃ μὲν αἰχμαλώτοις ἀφεσιν, πωλοῖς δὲ ἀνάλευσιν. Ἰσὼς γὰρ μὲν πρὸς τὸν πατέρα θεόν, ἐκ ἐπιπέτῃ ἴσον ἔχον, ἀλλ' οἷον ἐν σώματι ἀναφοιτήσας εἰς οὐρανόν, ἵνα ὑπὲρ ἡμῶν ἑαυτὸν ἐμφανίσῃ τῷ πατρὶ ὡς τὸν πατέρα, καὶ ἡμεῖς γὰρ ἡμεῖς ἐπὶ αὐτῷ τῷ λόγῳ τὸ ἀπεσταλτὴν λαμβάνοιτο, χαλεπὸν ἔσθαι τῷ θεῷ τῆς θεογονίας ἡμεῖς κὺ τῆς τοιαύτης ἐδὲ ὅτι κηρύσσεται φωνῆς, κὺ οὐ τόποις κὺ περιγραφαῖς τίλω θεῖαν τε καὶ ὑπερόσμιον ἰσσοφύρειν φύσιν· οἶδε γὰρ οὖσαν ἀσώματον, κὺ ἀειοεσομῶν ἐπέκεινα, κὺ τῶν ἐν τῷ νοεῖσθαι μακραφωναῖς ἢ μάλλον τῆς ἀνθρώπων τὰ ὑπὲρ νοῦ ὄντα· ὅτι ἐν ἡμῖν παρῆται κατὰ θεοῦ. ἐπεὶ κὺ αὐτὸς ὁ σὺν τῇ πέμπειν ἔφασκε πρὸς ἡμᾶς παράκλητον, καίτοι πληρουῦτος τὰ πάντα τῶ ἀγίου πνεύματος· πνεῦμα γὰρ κωρίου, φησὶ, πεπλήθηκα τίλω οἰκουμένηλω.

ιδλ.

Όταν ὑψώσῃτε τὸ υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, τότε γνώσεσθε ὅτι ἐγὼ εἰμι. τῆς Ἰουδαϊκῆς ἀπονοίας, ἡ δὲ ἐπὶ Χριστῷ πεπιῶται, τὰς αἰτίας ἐξηγητοῦ μέγρος ὁ μακάριος Ἰωάννης· διὰ τῆς τοιαύτης ἐδὲ ὅτι Ἰουδαῖοι Χριστὸν, ὅτι οὐ μόνον ἔλυε τὸ σάββατον, ἀλλὰ κὺ πατέρα ἴδιον ἔλεγε θεόν, ἴσον ἑαυτὸν ποιῶν τῷ θεῷ. εἰσκεικόμην δὲ σου κὺ αὐτῶν λέγοντας ἀνοσίως περὶ καλοῦ ἔργου ἐλιθάρομεν σε, ἀλλὰ πρὶ βλασφημίας ὅτι σὺ ἀνθρώπος ὢν, ποιεῖς σεαυτὸν θεόν. ἐκοῦν ἀπὸ ἀδελφῶν τῶν ἐπὶ αὐτῷ πεπιῶν π-

ANNO 431. CHRIſTI
 ειν, δὲ θεογον μὴ εἶναι νομιζόντες
 αὐτὸ δὴ τὸ ψεῦδος, ἠγνοοῦντες ὅτι
 θεὸς ὢν ὁ λόγος ἐπελάβετο σάρκα-
 τος Ἀβραάμ, καὶ κοινοῦν ἡμε-
 τος καὶ σαρκὸς ὡραπισίως ἡμῶν
 πλὴν ἐκ ἀπέστη τῆ ἐξ ἑαυτοῦ
 γὰρ καὶ φύσιν ὄντι, ἔδωκεν ὁ αὐ-
 τός. ὅταν οὖν, Φησὶν, ὑψώσῃτε
 ἡμῶν τῆ ἀνθρώπου, τότε γνώσατε ὅτι
 ἐγὼ εἰμι. ἐσαυροῦ μὴ γὰρ ἀνθρώ-
 πινος, ἀλλ' αὐτὸς καὶ πεπε-
 νται διὰ τῆς ἀνάστασως ὅτι καὶ θεὸς ὄντι,
 καὶ θεοῦ κατ' ἀλήθειαν υἱός. εἰ δὲ πε-
 πενται πρὸς ἡμῶν οὐχ ὡς ἑτέρου
 ἀναστάσεως, ἐρηγερῶν δὲ μάλ-
 λον αὐτὸς πᾶσι πῶς ἀνάστη διὰ τὴν
 οἰκονομίαν ἰδίον αὐτοῦ σώμα νοεῖσθαι
 γὰρ πεποιθὸς ἑαυτὸν, ἵνα ἔαυτὸς
 ἀναστῆαι λέγοιτο, καὶ τὴν φύσιν
 ἀπαλάττωσιν ὡς θεός. ἐνὸς γὰρ Χριστοῦ
 καὶ υἱοῦ ἑαυτὸν κατεγγέλλοντες, καὶ
 ὁμολογοῦντες τὴν ἀνάστασιν, δι-
 ούμῃα διὰ πίστεως. ἐποῦν ὁ αὐτὸς ὡς
 εἰς τὴν μὴ ὑπαρῆσαν Χριστὸς Ἰ-
 σοῦς, ἔποθεν εἶναι μὴ ἀνθρώπινος καὶ
 τὴν σάρκα λέγεται, ἐρηγερῶν δὲ εἰ-
 κὸς ὡς ζωή.

minem esse putabant; ignari Deū
 Verbum semen Abrahæ apprehendisse,
 carnique & sanguini perinde ac nos
 communicasse; quamvis ob id Deus esse
 non desisset: siquidem secundum naturam
 immutabilis, perpetuoque ipse idem est.
 Ait ergo: *Cum exaltaueritis Filium
 hominis, tunc cognoscetis quia ego sum.*
 Quamvis enim secundum humanam
 naturam crucis supplicium pertulit,
 diuina tamen virtute resurrexit. Propter
 resurrectionem autem & verus Deus,
 & verus rursus Dei Filius creditus est.
 Quod si eum non alterum exfucitasse,
 sed ipsum resurrexisse credimus; corpus
 utique, quod mortem perpesum est,
 proprium illius dispensatorie extitisse
 statuamus oportet: quo hac nimirum
 ratione & ipse quoque, licet suapte
 natura immortalis sit vt Deus,
 resurrexisse dici queat. Vnius enim
 eiusdemque Christi & Filii mortem
 annuntiantes, & resurrectionem
 confitentes, iustificamur per fidem.
 Vnus igitur idemque & solus Christus
 Iesus, vt homo secundum carnem mor-
 tuus; vt Deus autem & vita, resurrex-
 isse dicitur.

Hebr. c. 1. v. 14.
 Ioan. c. 3. v. 18.

X V.

Προσηέσαν ποτε τῶν Χριστῶν λέ-
 γοντες Ἰουδαῖοι· εἰς ποτε τὸ ψεῦδος
 ἡμῶν αἵρεις; εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός,
 εἰπέ ἡμῶν ὡραπισία. ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ
 Ἰησοῦς· εἶπον ἡμῶν, ἔοικε ἡμῶν ἑ-
 ρα, ἀ ἐγὼ ποιῶ ἐν τῶ ὀνόματι τῆ πα-
 τέρους μου, τὰ πάντα ἡμῶν τρεῖς ἑ-
 μοδ.] Ἐὰν δὲ ἀρε καὶ τούτω φασὶν
 ἑαυτοὺς εἶναι ἀμαθῶς εἰς ἡμῶν
 δύο Χριστοῖς, τὸ ἕνα κύριον
 Ἰησοῦν Χριστόν; ἔοικε ἡμῶν
 οἱ Ἰουδαῖοι εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός,
 εἰπέ ἡμῶν παρρησία;

Circumdederunt ergo eum Iu-
 dai, & dicebant ei: *Quoniam ani-*
mam nostram tollis? Si tu es Chri-
stus, dic nobis palam. Respondit illis
Iesus: Locutus sum vobis, & non
creditis. opera que ego facio in nomi-
ne Patris mei, hec testimonium per-
hibent de me. Ecquid hic, quæso,
 dicunt, qui vnum Dominum no-
 strum Iesum Christum in duos fi-
 lios, totidemque Christos stulte
 diuellunt? De vtro Iudæi aiebāt:
 Si tu es Christus, dic nobis pa-
 lam? Vter rursus illorum prædi-

Ioan. c. 10. v. 24.

cabat: Opera quæ ego facio in nomine Patris mei, illa testimonium perhibent de me: Vtrius tãdem Patrem Deum esse statuimus? eius ne, qui ex muliere ortum ducit, vt seorsum per se animo concipitur; an vero ipsius Vnigeniti? Atqui diuina opera vi propria patrare, res est quæ humanæ naturæ vires, eiufdemque facultatem longe multumq; vincit. Quia ergo Christus eadem quæ Pater opera perficiebat, vtique non erat purus homo, sed Deus carne & sanguine vestitus, vt profecto maneret quod erat. Ad hunc ergo modum affectus, paria cum suo genitore præstabit: mysteriique huius ratio ita explicata, reprehensione apud sanæ mentis homines vacat.

XVI.

Luce. c. 1. v. 40. Ibid. v. 52.

Puer autem crescebat, & confortabatur spiritu, plenus sapientia; & gratia Deierat in illo. & infra: Iesus proficiebat sapientia & etate & gratia apud Deum & homines. Dominum nostrum Iesum Christum vnum omnino esse affirmantes, humanaque ac diuina ex æquo eidem tribuentes, exinanitioni quidem vere conuenire asserimus cum corporei incrementi susceptionem, tum corpulentarum quoque partium successiuam consolidationem & confirmationem; tum hoc ipsum denique, quod sapientia impleri videretur: quandoquidem vna cum incremento corporis per congruentes veluti progressus, sapientia illius quotidie magis magisque foris sese prodebat. Et hæc quidem, vt dixi, carnis dispensationi, & humiliationis conditioni competebant. At vero perpetuam constantemque perfectionem obtinere, necnon sapientiam esse, id in ipsius

ὡς δὲ ὁ λέγων τὰ ἔργα, ἀ ἐγὼ ποίω ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς μου, ταῦτα μὴ γινώσκω; πῶς ἐστὶν πατήρ μου ἰδίῳ; ὡς δὲ θεὸς; ἄρα τὸ ἐκ γυναικὸς ἀνὰ μέρος τε καὶ ἰδιωτῶς κοουμένον; ἢ τὸ μονογενῆ; καὶ τοι τὸ διδάσκειν καταρθεύω τὰ τῆς θεότητος ἔργα, πρὸς τοὺς ἀνὰ ἐκ ἀδελφότητος φύσιν; πόθεν; πολλοὶ γὰρ δεῖ. Ἰησοῦς δὲ ἐπλήρου χειρὸς τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς, ἐκ ἀδελφότητος ἀνὰ τοῦτο ψιλὸς, θεὸς ἢ μάλλον ἐν ἁμαλίᾳ καὶ σαρκί, μεμενηκὸς ὅπως ἴω. ἰσορρογῆς γὰρ οὕτως ἔχων τῷ ἰδίῳ γηνησθεῖ καὶ τὸ τῆς μυστηρίου λόγον καταμωμήσασθαι ἀλλ' οὐδεὶς τῶν δὲ φρονούντων.

15.

Τὸ δὲ παιδίον ἤξανε, καὶ ἐμεγαλοποιήθη ἐν πνεύματι, πληροῦν ἰσχυρίας καὶ χάριτος θεοῦ ἰσὺ ἐπὶ αὐτῷ. καὶ πάλιν Ἰησοῦς περιέκοπιεν ἡλικία καὶ ἰσχυρία καὶ χάριτι παρὰ θεοῦ καὶ ἀνθρώπων.] ἕνα λέγοντες ὡς καὶ ἡμεῖς Ἰησοῦν Χριστὸν, καὶ αὐτὸν προσμένοντες τὰ τε ἀδελφότητινα καὶ θεοπροπῆ, τοῖς μὲν τῆς κενώσεως μέτρῳ πρὸς πᾶσαν ἀληθείαν διαβεβαιούμεθα τὸ, τε τῶν σωματικῶν αὔξησην ἰσχυρῶς ἔχειν, καὶ μὲν καὶ τὸ κραταυροῦσθαι, τῶν τῆς σωματικῆς ἀδρωμένων μορίων καὶ βραχυῶν; καὶ αὐτὸ δὲ τὸ δοκεῖν πληροῦσθαι ἰσχυρίας, διὰ γὰρ τὸ οἰοῦναι πρὸς ἰσχυροῦσθαι τῆς σώματος ἡλικία προπρωδεσπῆ τῆς ἐνούσης αὐτῷ ἰσχυρίας ἀναφορῶν τῶν ἐμφανῶν. καὶ ταῦτ' ἰσχυρῶς, ὡς ἔφω, τῆ μὲν σαρκὸς οἰκονομία πρὸς τοὺς ἀνὰ, καὶ τοῖς τῆς ὑφέσεως μέτρῳ. τῆ δὲ γὰρ φύσιν τῆς

ANNO
CHRISTI
431.

λόγου πρέπει αὐτὸ πάλιν τὸ αἰεὶ τε-
λείως ἔχειν, καὶ εἶναι Θεφίαν. αὐτὸ
ποιγαροῦν ἀνθρώπων τὸ ὡς ἐν κε-
νώσῃ τυχὸν ὑφ' ἑμῶν. αὐτὸ δὲ ὁ-
μοίως τὸ θεοπρεπὴ θεϊκῶς. ὁ γὰρ Θε-
φίς μὲν σαρκὸς οἰκονομίας ἕξτος τε
καὶ λόγος οἶδεν ὄντα αὐτὸ καὶ
ἡμᾶς, καὶ ὑπὲρ ἡμᾶς. ὑπὲρ ἕτερον
μὲν τῆς κτίσεως μέτρων ὡς θεόν·
ἐαυτὸ δὲ πῶς μονοουχὶ καὶ ἡπιώ-
μῳ, καὶ πένην ἀνθρώπου.
ποδὲ ἡ τῆς πείνωσις, ἡ ὑπέμει-
νεν ἑκῶν, εἰ παραυτοῦ τῆς ἀνθρώ-
πινα; πᾶσι ἐν αὐτοῖς ἡ τῆς λό-
γου νοεῖται φύσις, οἰκειοῖται ἢ μάλ-
λον αὐτὰ μὲν τῆς ἰδίας σαρκὸς κα-
τάπερ ἀμέλει καὶ τὸ πεινῶν καὶ δι-
ψῶν, καὶ τὸ λέγεσθαι καμῖν ἐν τῆς
ὁδοποιίας. ὅταν οὖν ἀκούης τὸ δὲ
παιδίον ἦξεαν, καὶ ἐκραταμοδο-
πνίματι, πληροῦ μῶν Θεφίας·
δέχου πρὸς ἀπολογία τῆς μὲν σαρ-
κὸς οἰκονομίας τὸ μυστήριον. ὅπ-
ρὸ ἡμεῖς θεὸς ἐν σαρκί, πρὸς αὐτὸν λέ-
γων αὐτὸς ὁ μακάριος διαγγελι-
στῆς· ὅπ' χάρις θεοῦ ἡ ἐπ' αὐτῷ. οὐ
γὰρ ὡς χάρις ἔχον παρ' ἑτέρου θεοῦ,
χάρις ἔχον λέγεσθαι θεοῦ, ἀλλ' ὅπ'
χάρις ἔχει τὸ παιδίον, ἡπὲρ αὐτὸ
πρέπει θεῷ. καὶ γὰρ ἡμεῖς τε καὶ ἐστὶ
θεὸς ὁ λόγος, καὶ ἐν σαρκί πεφην-
νῶς, τουτέστιν ἀνθρώπος καὶ ἡμᾶς.
εἰ δὲ δὴ λέγοιτο χάρις ἔχον, ἡγοῦν
προσκόπειν ἐν χάριτι παρὰ τὸ θεῷ
καὶ ἀνθρώποις, τὸ ἀπεικός οὐδέν·
εἰ καὶ αὐτὸς ὁ πατὴρ ἀπέδεχετο τὴν
οἰκονομίαν, καὶ αὐτὸ δὲ ἡμεῖς ἡμεῖς
οἰκειοῦ μῶν τῆς σαρκικῆς, διὰ τὸ
τῶν μυστηρίων πρέπειν τε ὁμοῦ καὶ τὸ
χρησίμων.

Verbi naturam quadrat. Tam ea igitur illius sunt quæ ad exinani-
tionem pertinent, quam ea rur-
sum quæ ad diuinæ naturæ excel-
lentiam spectant. Etenim ratio
modusq; dispensationis cum car-
ne eundem & nobis similem, &
nobis rursus superiorem agnos-
cit. Quemadmodum enim om-
nis creaturæ conditionem multis
partibus excellit vt Deus; ita vt
homo semetipso quodammodo
minor existit. Quorsum enim hu-
miliatio, in quam vltro se demi-
sit, si quæ humanæ naturæ sunt
propria non agnoscit? Non tam-
en in ipsis agnoscitur Verbi na-
tura; sed potius vna cum propria
carne ea omnia sibi adsciuit, cu-
iusmodi sunt, esurire, sitire, & iti-
neris labore frangi. Cum igitur
audis: *Puer autē crescebat, & con-*
fortabatur spiritu, plenus sapientia;
dispensationis cum carne myste-
rium in causæ patrociniū assu-
me. Quod autem Deus erat in
carne, id euangelista hac ratione
confirmat: Quoniam, inquit, gra-
tia Dei erat in illo. Nec enim Dei
gratiam habere dicitur, quasi ab
alio Deo illam mutuatus fuerit;
sed quod, cum puer esset, eiusmo-
di gratia ornatus erat, qua Deum
decebat: quandoquidem Deus
Verbum erat, & est, etiam si in
carne apparuerit, nobisque simi-
lis effectus sit. Nihil proinde ab-
furdi, aut a ratione alienum asseri-
tur, si etiam gratiam habere, hoc
est gratia apud Deum & homines
proficere dicatur. nam ipse Pater
tam ipsam carnis dispensationem,
quam ipsum etiam Filium quæ
carnis sunt propria, propter vtili-
tatem mysterii que conuenien-
tiam sibi adsciscentem, accepta
habebat.

Luc. c. 2.
v. 40.

XVII.

Matth. 24.
v. 36.
Marc. 13.
v. 31.

De die autem illa & hora nemo scit, neque angeli caelorum, neque Filius, nisi solus Pater. Si Christum vnum (obiiciunt illi) hoc est Dei Verbum incarnatum, id est hominem factum esse certo statuitis, quomodo is consummationis diem ignoravit? Respondemus, diuinorum secretorum ignorantiam neque probrosam esse creaturæ, neque eidem quoque inusitatam. Scriptum est enim: *Quis nouit mentem Domini?* Si ergo Filius, quatenus homo factus est, paululum ab angelis minoratus dicitur, (nam ut Deus, vniuersæ creaturæ præstat) quid mirum est, si æque atque angeli, Dei secreta ignorare perhibetur; licet is Dei Patris sapientia & virtus sit? Dei vero Patris sapientia non potest ea nescire, quæ in ipso abdita latent. Si enim Spiritus omnia, etiam profunda Dei scrutatur, & ille Christi Spiritus est, quomodo id nesciret, quod illius Spiritus exacte calleret? Quare licet ut homo aliquid nesciuisset dicatur, ut Deus tamen omnia norat. Et si ergo ut homo ignorantiam præ se ferret, dum de Lazaro, *Vbi posuistis eum?* percunctaretur; mox tamē, dum potenti virtute ex mortuis illum exsuscitat, Deum se esse aperte declarat. Tribuentes igitur incarnationis dispensationi ea quæ hominis sunt, seruemus etiam, qua decet pietate, illi qui instar nostri factus est homo, ex Deo genito Verbo, quæ ipsi ut Deo conueniunt.

XVIII.

Matth. 27.
v. 42.

Clamauit Iesus voce magna, dicens: *Deus meus, Deus meus, ut quid me dereliquisti?* Numquid ipsum quoque Verbum, quod ex

17.

Πατρὸς τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ τῆς ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὔτε ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν, οὔτε ὁ υἱός, εἰ μὴ ὁ πατήρ.] εἰ Χριστὸν ἕνα, Φασὶν, ὁμολογεῖν ἐγνώκατε (Θ) θεοῦ λόγον σεσαρκωμένον, ἠγροῦν εὐλωθεσπικότητα, πῶς ἠγνόησε τὴν τῆς σωτηρίας ἡμέραν; Φαμὲν οὖν, ὅτι τὸ ἀγνοῆσαι πρὸν τὰ ἐν θεῷ μυστήρια, οὔτε ἀσωτήριος, οὔτε μὴ ἐπέερος ἀπρεπὲς αὐτῷ εἶναι τῆς κτίσεως. Ὡς γὰρ ἐγνωνοῦν κυρίου καὶ τὸ γεγραμμένον; καὶ εἰ λέγει βραχὺ πρὸ ἀγγέλοις ἠλαττώσασθαι ὁ υἱός, καὶ δὲ γέγονεν ἀυθεσπικος δηλονότι, καὶ τοὶ κτίσεως ἀπάσης ὧν ἐπέκεινα θεϊκῶς. Ἐὶ τὸ θεῖον, καὶ ὁμοῦ τοῖς ἀγγέλοις ἀγνοεῖν λέγεται τὸ ἐν θεῷ μυστήριον, καὶ τοὶ θεοφία καὶ δυνάμεις ὑπαρχῶν αὐτοῦ; εἶτα πῶς αὐτῷ ἠγνόησεν ἡ θεοφία τὰ πατρὸς τὰ ἐν αὐτῷ κεκρυμμένα; καὶ εἰ τὸ πνεῦμα λέγεται πάντα ἐρῶν, καὶ τὰ βάθη τῆς θεοῦ, πνεῦμα δὲ ὅστις τὸ Χριστὸς, πῶς αὐτὸς ἠγνόησεν, ἀπὸ οἶδεν ἀκριβῶς τὸ πνεῦμα αὐτοῦ; ἐκουῖ καὶ ἀγνοεῖν ἀυθεσπικῶς λέγεται, ἀλλ' οἶδεν θεϊκῶς. καὶ τοῦτο, ποδὲ θεῖται Λάζαρον, ἐφοῦν, ὡς ὄζον αὐτῷ μὴ εἰδέναι καὶ τὸ ἀυθεσπικον, ἐνήργηκε θεϊκῶς, ἀναστήσας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. δόνονέμοντες τοίνυν τῆς σαρκὸς οἰκονομία τὰ ἀυθεσπικα, τῆρησάμεν δισεβῶς καὶ καθ' ἡμᾶς γερονόπι τῶν ἐκ θεοῦ φωνῶν λόγων τὰ θεοπρεπῆ.

18.

Εβόησε ὁ Φωνῆ μεγάλη ὁ Ἰησοῦς θεέ μου, θεέ μου, ἵνα τί με ἐξελείπεις;] ἀρα οὖν ἔαυτ' Ἰπικουρίας τ' αὐτοῦ

ANNO CHRISTI 431.

ἀνώγειν Φαρισαίους δεδεδόσθαι τὸ ἐκ θεοῦ πατρὸς λόγον; καίτοι πῶς τὸ ἐστὶν ἐκ θεοῦ κομιδὴ; συγκάτ' ἑρξ' ἡμῶν ὅλων τῶν θεῶν καὶ πατρὶ, καὶ σε- ρεῖ μὲν οὐρανοῦ τῶν ἰδίων πνεύμα- τῶν, καὶ ἐκ δὲ τῶν δυνάμεων ὀνο- μάζεται καὶ ἐστὶ κτ' ἄλλ' ἔτι. ἀλλ' ἠτόνησεν ἄρα πρὸς τοὺς τῶν Ἰουδαίων ἐπιβουλάς, καὶ ἀμαχῶν ἰσχυ- ρῶν τῶν σαυρουμένων ἢ χείρ. καίτοι φησὶν ὁ πατριάρχης Ἡσαΐας· εἰ πάν- τα τὰ ἔθνη ὡς σαζάν' ἀπὸ κείνου, καὶ ὡς ῥοπή ζυγοῦ ἐλογίζθησαν, καὶ ὡς σέλι' ἰσχυροῦνται. ἔτι ὡ- μοιωσάτω καὶ κύριον; καὶ ἔτι ὡμοιω- ματι ὡμοιωσάτω αὐτόν; ἰστέ' δὲ, ὅτι παρήσαν μὲν ἡ τῆς Ἰουδαίων σωαγωγῆς ἰσχυρέται, πλὴν τῶν στρα- τωτῶν ἔχοντες ἀπειρῶν, ἠγροῦ μύρον δὲ τῶν ἀσεβῶν. Ἰησοῦ δὲ ἐξήτου αὐτὸν συλλαβέσθαι, ἀπὸ τῶν λέγων τίνα ζητεῖτε; ἔτι δὲ πρὸς τὸ ἐφα- σαν Ἰησοῦ τὸ Ναζωραῖον. εἶτα πρὸς αὐτὸν ὁ σωτήρ· ἐγὼ εἰμι. καὶ ἀπὸ λ- θον εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ ἔπεσον χαμαί. εἶ- τα πῶς αὐτὸν ἠτόνησεν ὁ καὶ μόνον τῆς Φω- νῆ πλὴν τῶν ἐπιβουλαίωντων ἐλέγ- ξας ἀδελφείαν; τί οὐκ ἄρα βούλεται λέγων· θεέ μου, θεέ μου, ἵνα πῶς με ἐγκατέλιπες; Φαρισαῖοί τινες, ὅτι τὸ πατριάρχου Ἀδάμ πλὴν δόδεξαν αὐτῶν πατήσαντος ἐν τῷ, καὶ τὸ θεοῦ ἀλογήσαντος νόμου, ἐγκατα- λέλειπται πῶς ἡ ἀδελφείας φύσις πα- τρὸς τῶν θεῶν· γέρονε δὲ ἐπάρατ' ἡμῶν διὰ τὸ, καὶ θανάτῳ κείνου. Ἰησοῦ ὅτι * πεπονθὸς ἀνασιζήσων εἰς ἀ- φθαρσίαν ἐπεδήμησεν ὁ μονογενὴς τῶν θεῶν λόγος, ἐπελάβετο τε ἀσέριμα- τ' Ἀβραάμ, καὶ ὡμοιωθῆναι τοῖς ἀδελφοῖς, ἐδὲ μὲν τῆς ἀρχαίας ἐκείνης

Deo Patre natum est, diuino auxi- lio indiguisse dicemus? At quid eo dici potest stultius? An non vna cum Deo Patre vniuersorum Dominus est, suoque Spiritu cælum firmat, ac virtutum Domini appellatur, & est hoc ipsum vere? Numquid ergo aduersus Iu- daeorum infidias elanguit? num- quid crucifigentium manus de- bellare non potuit? Atqui Isaias propheta sic ait: Si omnes gentes *quasi stilla de situla, & quasi momentum statera reputatae sunt, & quasi salina reputabuntur: cui ergo similem fecistis Deum? aut cui imagini comparastis eum?* Meminisse hoc loco oportet, Iudaicæ syna- gogæ administros cum militum cohorte, duce proditore, irruisse in Iesum: quibus vt eum compre- henderent, quærentibus, occurrit ille, dicens: *Quem queritis? Illi au- tem dixerunt: Iesum Nazarenum. Dicit eis Iesus: Ego sum. Et abie- runt retrorsum. & ceciderunt in ter- ram.* Iam quomodo infirmus dici potest, qui vel sola voce insultan- tium infirmitatem ostendit? Ec- quid ergo sibi vult, quod ait: Deus meus, Deus meus, vt quid dereliquisti me? Dicimus igitur, cum primus parens noster Adam *mandatum quod acceperat, pro- culcasset, diuinamque legem ne- glectui habuisset, humanam na- turam fuisse quodammodo dere- lictam, execrabilemque & morti obnoxiam effectam. at simulatq; vnigenitus Dei, id quod prola- psus erat, in incorruptionem in- stauraturus aduenit, semineque Abrahæ apprehenso, fratribus suis assimilatus fuit; tunc vna cum antiquo illo maledicto, inducta-*

Pf. 32. v. 6. Pf. 23. v. 10.

If. 40. v. 15.

Iam. 18. v. 5.

Gen. 3.

Hebr. 1.

* πῶς ἡμῶν * πεπονθὸς ἀνασιζήσων εἰς ἀφθαρσίαν ἐπεδήμησεν ὁ μονογενὴς τῶν θεῶν λόγος, ἐπελάβετο τε ἀσέριμα- τ' Ἀβραάμ, καὶ ὡμοιωθῆναι τοῖς ἀδελφοῖς, ἐδὲ μὲν τῆς ἀρχαίας ἐκείνης

que corruptione, desertionem quam humana natura in suo principio perpessa fuerat, conquire oportuit. Itaque quasi derelictorum vnus existens, quatenus & ipse similiter nobiscum participans fuit carnis & sanguinis, dixit: Ut quid dereliquisti me: Quæ sane vox erat evertentis illam, quæ nobis acciderat, derelictionem, Patremque ob loquentis dignitatem in se flectentis, necnon ad benevolentiam erga nos tamquam erga seipsum & primum prouocantis: quandoquidē Christus omnium bonorum largitor & auctor nobis extitit. Vnde etiam si quidpiam ut homo a Patre accepisse dicitur, hoc ipsum totum in nostram naturam erogauit; cum ipse ut Deus plenus, nullius omnino boni indigeat.

XIX.

Philip. c. 2. v. 5.

Hoc enim sentite in vobis, quod & in Christo Iesu: qui cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est, esse se aequalem Deo; sed semetipsum exinaniuit, formam serui accipiens, in similitudinem hominum factus, & habitu inuentus ut homo. Humiliauit semetipsum, factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis. Propter quod & Deus exaltauit illum, & donauit illi nomen quod est super omne nomen: ut in nomine Iesu omne genu flectatur, caelestium, terrestrium, & infernorum; & omnis lingua confiteatur, quia Dominus Iesus Christus in gloria est Dei Patris. En dilucide hoc loco exponitur, Deum Verbum, quod in forma & æqualitate Dei Patris erat, non rapinam arbitratum æquiparare se Deo; sed seruili forma suscepta, vltro se exinani-

δραξ κὶ τῆς ἐπεισάκτου φθορᾶς καὶ ἀληξαι τὴν ἐγκατάληψιν, ἡ ἴσως ἐμεινεν ἐν δόξῃ ἢ τῆς αἰθερώπου φύσεως. ὡς οὐκ εἰς ὑπάρχων τῆ ἐγκατάληψι μμένων, καὶ οὐ καὶ αὐτὸς ἄρα πησίως ἡμῖν μετέχεν αἵματος καὶ σαρκός, ἵνα πρὸς με ἐγκατέλιπες; φησὶν ὁ πρὸς ἡμῶν λυόντος ἐσαρκῶς τὴν συμβᾶσαν ἡμῖν ἐγκατάληψιν, καὶ οὐκ ἐκδυσσωπῶντος ἐφ' ἑαυτῷ πατέρα, καὶ καλοῦντος εἰς δόξῃ τὴν πρὸς ἡμῖν ὡς ἐφ' ἑαυτῶν κὶ πατέρα. παντὸς γὰρ ἡμῖν γέροντες ὁ Χριστὸς ἀγαθὸς καὶ δόξῃ κὶ ἀρετῇ. ὡς ἐὰν εἴ τι λέγοιτο λαβῆναι αἰθερώπινως ἄρα τῆ πατρὸς, τῆ τοῦ ἡμετέρου ἀρετῆς ἐξένησε φύσιν, πλήρης ὑπάρχων ὁ αὐτὸς, κὶ οὐδενὸς τοῦ ἄρα τῆ ἐνδεῆς, ὡς θεός.

ιβ.

Τοῦτο φρονεῖτω ἕκαστος ἐν ὑμῖν αὐτοῖς, ὅτι καὶ Χριστῷ Ἰησοῦ ὅς ἐν μορφῇ θεοῦ ὑπάρχων, οὐχ ἄρπαγμὸν ἠγήσατο ἵνα ἴσῃ θεῷ. ἀλλ' ἑαυτὸν ἐκένωσε, μορφῇ δούλου λαβὼν, ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος, καὶ ἡγήσατο ὡς ἄνθρωπος. ἑταπείνωσεν ἑαυτὸν, γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ. διὸ καὶ ὁ θεὸς αὐτὸν ὑπερέψωσεν, καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ ὄνομα ἡ ὑπὲρ πάντων ὀνομάτων, ἵνα ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ πάντες γόνα κάμψῃ ἐπουρανίων, καὶ ἐπιγείων, καὶ καταχθονίων, καὶ πάντα ἑξομολογήσονται, ὅτι κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν θεοῦ πατρὸς. ἰδοὺ δὴ σαφῶς ἐν μορφῇ κὶ ἴσότητι τῆς θεοῦ καὶ πατρὸς θεοῦ λόγον οὐχ ἄρπαγμὸν ἠγήσαται φησὶ γὰρ εἶναι ἴσα θεῷ καὶ κενώσασθαι δὲ μᾶλλον

ANNO CHRISTI 451.

ANNO
 CHRISTI
 431.

ἐπεσον τῶν μορφῶν δούλου λαβόν-
 τα, καὶ ἐν ὁμοιωμάτι ἀνθρώπων γε-
 νόμηνον. προσεπέταξ δὲ, ὅτι τὰ πεί-
 νωκεν ἑαυτῷ, ἡγομήρω ἰσθήκοος
 μέλει θανάτου, θανάτου ἢ σαυροῦ.
 εἴπερ οὐκ διαμετέον εἰς δύο Χεῖρας
 καὶ υἱοῦς ἑνα καὶ μόνον Χεῖρον καὶ
 κύριον, καὶ κατὰ γὰρ τὸ ἴσος δοκίμω,
 ἐκ γυναικὸς ἀνθρώπων πέμνηκε μὲν
 ἰσότητι τῶν ἰδίων ἀξιώματων ὁ τῶ
 θεοῦ λόγος, καὶ σαυῆψεν ἑαυτὸν καὶ
 τῆς ἀδελφίας ἕσπον, καὶ κατὰ τῆς
 ὑπόθετος ὁμωυμίας, ὡς ἔπερ ὡν
 ἰδικῶς τῶν αὐτῶν ἡὸς πῖς ἀρεῖ ἴσιν ὁ
 κενώσας ἑαυτὸν; ἢ τίνα κενώσται
 ἕσπον; εἰ μὲν γὰρ, ὡς αὐτοὶ φασιν, ὁ
 ἐκ γυναικὸς ἰδικῶς νοουμῶν ἀν-
 θρώπου τῶτο λέγεται παθεῖν, πῶς ἢ
 τίνα κενώσται ἕσπον; κατέβη ἢ ὅπως
 εἰς ταπεινώσιν ὁ ἐν ἰσότητι γερονῶς
 τῆς παρὸς θεὸν λόγον κατὰ γὰρ τῆς
 ἀξίας, ἢ γυναικὸς ἀδελφίας ἕσπον, καὶ
 τῶν τῶν ἕχων παρὸς αὐτὸν τῶν σωά-
 φειδω; εἰ δὲ ἐπὶ αὐτῶν τῶν θεοῦ λόγου
 νοουμῶν πάλιν ἰδικῶς καὶ αἰὰ μέρος
 ἡὸς τὸ κενώσται λέγεται, πῶς κενέ-
 νωσται ἡμῶσας ἔπερον, κατὰ φασιν
 ἐκείνοι, καὶ τοῖς ἰδίοις αὐτῶν ἀξιώμασι
 παθεβαλῶν; τὰ ταπεινώσται δὲ τίνα
 ἕσπον ὁ τῆς αὐτῶν δόξης τὸ ὑψῶ τῶ
 σωαφθέντι διδοῖ; εἰ γὰρ δὴ φάμεν,
 ὅτι δόξάζων ἔπερον αὐτὸς ἰσομῶν τὸ
 ταπεινώσιν, ἢ γυναικὸς κένωσιν, οὐδὲν,
 ὡς εἶοικε, τὸ ἀτόπων ἐνοεῖν ὅτι καὶ ὑβε-
 λῶν ὑψοδται ἀγαθαίου τσιγαροῦ
 ἡμαῖ, καὶ μὲν τῶν καὶ ἀληθοῦς μονονουχῶ
 σωαδουῶτος λόγος παρὸς γὰρ τὸ οἶεσται
 δεῖν ὅτι κενοδται τὸ πληρῶς, καὶ ἐν δού-
 λε μορφῇ γῆνοῖτ' αὐ, οὐ τὸ τῆ φύσῶ
 δοδλον, ἀλλὰ τὸ τῶ τῆς δουλείας
 Concil. Tom. 5.

uisse, hominumque similitudi-
 nem subiisse. Addit præterea fe-
 ipsum humiliasse, obedientiam-
 que ad mortem usque præstitisse,
 mortem autem crucis. Si vnum
 ergo & solum Christum & Do-
 minum in duos Christos & filios,
 ut quibusdam placet, diuelli oportet;
 atque Dei Verbum hominem
 ex muliere ortū propriæ maiesta-
 tis æqualitate decorauit, & iuxta
 auctoritatis rationem, filiationis-
 que communionem, sibi quasi al-
 terum, hoc est a se diuersum, Fi-
 lius adiunxit; quis ille ergo est,
 qui semetipsum exinaniiuit? aut
 qua tandem ratione exinanitione
 subiit? Nam si, ut illi statuunt,
 homo purus qui ex muliere pro-
 diisse intelligitur, istud perpeffus
 est; quomodo, aut qua ratione in
 exinanitionem deiectus est? Nam
 quomodo is in humilitatem de-
 scendit, qui tanta cum Dei Ver-
 bo societate & affinitate coniun-
 ctus est, ut paris cum illo dignita-
 tis & auctoritatis esse censetur?
 Quod si exinanitio illa de Dei
 Verbo ut seorsum & per se intel-
 lecto filio prædicetur, quomodo
 is exinanitus est, qui alterum, ut
 illi aiunt, honore affecit, proprii-
 que titulis & dignitatibus exor-
 nauit? Quomodo ille humiliatus
 dici potest, qui propriæ suæ glo-
 riæ fastigium alteri sibi associato
 impertitus est? Nam si eum humi-
 liari vel exinaniri statuunt, quod
 alterum gloria afficit, profecto
 absurdum non erit etiam intelli-
 gere iniuriam inferentem exalta-
 ri. Quamobrem vera & necessa-
 ria ratio suadet, & tantum non
 compellit, ut ipsam plenitudinē
 exinanitionem passam, illud rur-
 sum non quod suapte natura ser-
 uum est, imo vero omni seruitutis

conditione superius, seruili forma se vestisse; & in similitudinem hominum illum factum, qui natura talis non erat, priusquam homo fieret; ipsam denique altitudinem se humiliasse existimemus & prædicemus. Ipsum itaque Dei Verbum secundum naturam humanam sponte ad isthæc propter nos sese demississe, & in propria nihilominus excellentiæ culmine secundum diuinam naturam permansisse credimus. Hac ratione & superexaltatus esse dicitur, & accepisse nomen quod est super omne nomen, & ab omnibus adorari, atque in Dei Patris gloriam Dominus nominari. Nam etsi in Patris eminentia & inexplicabili maiestate constitutus esset; ubi tamen ad exinanitionem se demisit, seruilique forma se humiliatus induit; & rursus naturæ sibi vnitæ, hoc est humanæ, paupertatem transcendens, ad proprias diuitias ascendit; hac ratione secundum naturam humanam id accepisse dicitur, quod perpetuo constanterque in seipso possidet, nempe Deum & vniuersorum Dominum esse. Denique si Patri honorificum est Filium habere qui in omnes & omnia dominium obtineat; cui dubium esse potest, quin illi etiam post serui formam acceptam, libertas, supernaturalisque potestatis & dominationis in omnes dignitas integra sit asseruata?

XX.

Coloss. c. 1.
v. 12.

Gratias agentes Patri, qui dignos nos fecit in partem sortis sanctorum in lumine: qui eripuit nos de potestate tenebrarum, & transtulit in regnum Filii dilectionis suæ; in quo habemus redemptionem, & remissionem peccatorum: qui est imago χρομῆ τῶ ἀπολύτως, τῶ ἀφῆσιν τῶ ἀμδρλιῶν ὅς ἔστιν εἰκὼν τῆ

ἐπέκεινα μέτρων. γίνεται δὲ καὶ ἐν ὁμοιωμάτι αὐθροπῶν, τὸ μὴ οὕτως ἔχον καὶ φύσιν, πρὶν γένεσθαι. καὶ ὅτι ταπεινοδοταὶ τὸ ὑψηλόν, αὐτῶ π- σ-ἀομδρ τῶ θεοῦ λόγον αὐθροπῶ- νως ἐν τοῦτοις χυμέδαται κατ' ἰδίαν δέλησιν ὑπὲρ ἡμῶν· μεμδρμκέναι ὃ θεικῶς ἐν τοῖς τῆς ἰδίας ὑπροχῆς ὑ- ψώμασι. ταῦτ' ἔστι καὶ ὑπὲρ ὑψώδαται λέγεται, καὶ λαβεῖν τὸ ὄνομα τὸ ὑ- πὲρ πᾶν ὄνομα, προσκωμείδαται τε πρὸς πᾶντων, καὶ εἰς δόξαν θεοῦ πα- τρὸς ὄνομα λέδαται κῶελο. καίτοι γὰρ ὑπαρχῶν ἐν τῇ τῆ πατρὸς ὑπρο- χῆ, καὶ ἐν ἀρήτοις ὑψώμασι· ἐπει- δὴ κατῆκεν ἐαυτῶ εἰς κένωσιν, καὶ πε- ταπεινώδαται λέγεται, μορφῶ δού- λου λαβῶν· ἀνέβη δὲ πάλιν εἰς τῶ ἴδιον πλοδόν, ὃ ἐνωθείσης αὐτῶ φύ- σεως, δῆλον ὃ ὅτι τῆς αὐθροπῆς, τῶ πτωχείαν ὑπὲρ δρᾶμῶν, ταῦτ' ἔ- στι λαβεῖν αὐθροπῆως λέγεται τὸ αἰ- τε καὶ ἀναποβλήτως ἐνυπαρξῶν αὐτῶ, τουτέστι τὸ εἶν θεός καὶ τὸ ὄλων κῶελος. καὶ εἰπὲρ ἔστιν δικλῆές τῶ πατεὶ τὸ κῶελον ἔχον τῶ ὄλων τῶ ἴδν ὄν, πῶς ἐκ ληθῆς εἰπεῖν, ὅτι τετήρηται πάλιν αὐτῶ, καὶ τῶ δούλου λαβόν- τι μορφῶ, τὸ ἐλάβῆρον καὶ τῆς κατ' ἅπαντων κῶελοτήτος τε καὶ ὄλοισίας τὸ ὑπὲρ φερές αὐξίωμα;

κ.

Εὐχαριστοῦντες τῶ πατεὶ τῶ ἰκα- νώσαντι ἡμᾶς εἰς τῶ μελέδα τῆ κλη- ρου τῶ ἀγίων ἐν τῶ φωτί· ὅς ἐρρύ- σατο ἡμᾶς ἐκ τῆς ὄλοισίας τῆ σκο- τοῖς, καὶ μετέσπεν εἰς τῶ βασιλείου τῆ ἰδν τῆς ἀγάπης αὐτῆ, ἐν ᾧ ἔ- στιν εἰκὼν τῆ

ANNO
 CHRISTI
 431.

θεοῦ τῆς ἀρχῆς, πατρὸς πάντων
 κτιστῶν ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκτίθη τὰ πάντα
 ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ὁρα-
 τὰ καὶ ἀόρατα, εἴτε θεοὶ, εἴτε κω-
 ρεῖτες, εἴτε ἀγγέλων, εἴτε ἑξουσίαι, καὶ
 πάντα δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸ ἐκτίθηται καὶ
 αὐτὸς ὄντι πατρὸς πάντων, καὶ τὰ πάντα
 ἐν αὐτῷ συνέστηκε. καὶ αὐτὸς ὄντι ἡ κε-
 φαλή τῆς ἐκκλησίας, ὅς
 ὄντι ἀρχὴ, πατρὸς πάντων ἐκ τῶν νεκρῶν,
 ἡ ἀρχὴ ἐν πάνσιν αὐτὸς πατὴρ ὁ
 ὅτι ἐν αὐτῷ ἀδόκησε πᾶν τὸ πλῆρωμα
 κατοικῆσαι, καὶ δι' αὐτοῦ ἔδοξα ταλά-
 ξαι τὰ πάντα εἰς αὐτὸν εἰρωποποίησαι
 διὰ τὸ ἄμματος τῆς σαυροῦ αὐτοῦ, εἴτε
 ἐπὶ τῆς γῆς, εἴτε τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.]
 εἰκόνα φησὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ θεοῦ ὅτι
 αὐτοῦ ἡ γυνὴ ὅτι καὶ φύσιν ἴδον, ποτε-
 σι τὸ θεὸν λόγον, καὶ μὲν ὅτι δι' αὐτοῦ τὰ
 πάντα ἐκτίθηται πατρὸς ἡμεῶν, εἴτε τὰ
 ὁρατά, εἴτε τὰ ἀόρατα, ἐν τῷ οὐρανοῦ
 καὶ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ὅτι πατρὸς πάντων ὄντι
 αὐτὸς ἐν ἀρχῇ γὰρ λέγει ὁ λόγος καὶ αὐ-
 τὸς ὄντι ὁ τῶν αἰώνων δημιουργός, καὶ
 ἡ ἀρχὴ πάντων πρὸς τὸ πᾶν ἔχων τὸ
 ὑπερῆξεν. ἀλλὰ ὅτι οὕτως ἔχοντα καὶ
 φύσιν ἴδιαν δεδωκεν φησὶ παρὰ τῆς
 πατρὸς κεφαλῆς τῆς ἐκκλησίας, αὐτὸν τε ὅτι τὸ πατρὸς
 ἐκ τῶν νεκρῶν. εἴτα πῶς ὑπερῆξεν αἰεὶ
 θεὸς λόγος, ἐν ᾧ τὰ πάντα συνέστηκε,
 πατρὸς πάντων νεκρῶν ἡμεῶν λέγει,
 καὶ ἀρχὴ τῶν κεκοιμημένων, εἰ μὴ ἐστὶν
 αὐτοῦ καὶ ἄλληθεν ἴδιον σῶμα τὸ πατρὸς
 αὐτοῦ ἡ φωνὴ οὐ πεπονθότος ὅτι δά-
 νατον, αὐτὸς αὐτὸ νοοῖτο παθεῖν; ἐκ ἀπί-
 θανον ἔχοντος λόγον ἐν αὐτῷ τῷ συμ-
 βεβηκότι ὅτι πέπονθε γὰρ τὸ ἴδιον αὐ-
 τοῦ. οὕτω νοεῖται πατρὸς πάντων ἐκ τῶν
 νεκρῶν, καὶ τοῖς πᾶσι φύσιν ἀθάνατον

Dei inuisibilis, primogenitus omnis
 creature: quoniam in ipso condita
 sunt uniuersa in calis & in terra,
 visibilia & inuisibilia, siue throni,
 siue dominationes, siue principatus,
 siue potestates; omnia per ipsum &
 in ipso creata sunt; & ipse est ante
 omnes, & omnia in ipso constant. Et
 ipse est caput corporis ecclesie, qui est
 principium, primogenitus ex mor-
 tuis; ut sit ipse in omnibus prima-
 tum tenens: quia in ipso complacuit
 omnem plenitudinem inhabitare; &
 per eum omnia reconciliare in ip-
 sum: pacificans per sanguinem cru-
 cis eius siue que in terris, siue que
 in calis sunt. Docetur hic, Dei
 Verbum, hoc est, Filium naturali-
 ter ex illo natum, inuisibilis Dei
 imaginem esse. Adhæc omnia vi-
 sibilia & inuisibilia, siue in calis,
 siue in terris, per ipsum condita
 esse: ipsum præterea omnia ante-
 cedere, (In principio enim erat
 Verbum) sæculorumque condi-
 torem esse: existentiam postremo
 omni tempore antiquiorē habe-
 re. Eiusmodi autē bonis secundum
 propriam naturam cumulatam,
 primogenitum ex mortuis, & ca-
 put corporis ecclesie a Deo Pa-
 tre datum esse affirmat. Iam quo-
 modo qui Dei Patris Verbum
 est, semperque fuit, per quem om-
 nia constant, primogenitus ex
 mortuis, dormientiumque primi-
 tiæ appellatur, si corpus quod af-
 fumpit, vere illius proprium non
 erat, quo nimirum illo mortem
 subeunte, ipse mortem subiisse in-
 telligatur? Neque enim citra iustā
 causam id illi accidisse dicitur,
 quod corpori, quod passum est,
 & illius proprium erat, accidisse
 nouimus. Adhuc itaq; modum
 etiam si secundum naturam im-
 mortalis, & vita per essentiam

IOH. I.

existat, mortuorum primogenitus esse cognoscitur. Quando igitur datus est caput corporis ecclesiae, semetipso ad exinanitionem demisso, nostri causa mortem secundum naturam humanam optetiisse dicitur, qui vt Deus mortis omnino ignarus erat.

X X I.

Ceterum quod beatus Paulus omnem plenitudinem in ipso inhabitasse asserat, non deerunt fortassis qui hic ita obiiciant: En hominem ex muliere ortum, Christum alterum per se & secundum se extitisse indicat, in quo Verbū, hoc est Spiritus, diuinitatisque plenitudo, tamquam alter quidam Christus seorsum ab altero illo, corporaliter inhabitavit. Ad hæc sane respondemus, Paulum Dei spiritu afflatum nequaquam duos agnouisse Christos, sed vnū annuntiasse; sicut & vnum quodque Patrem: Nobis (inquit ille) vnus est Deus Pater, ex quo omnia, & nos in ipsum: & vnus Dominus Iesus Christus, per quem omnia, & nos per ipsum. Sed agendum verborum hic propositorum vim ad æquam trutinam expendamus. Filium æternum, in quo omnia, & per quem omnia, inuisibilis Dei imaginem, vniuersorumque conditorem, ac primogenitum inter mortuos, ecclesiae caput datum prædicat. Quia ergo Dei Verbum suapte natura mortis expertum est, non possumus illud vera perfectaque vnione cum humana natura coniunctum fuisse non asserere; adeoque vnum Christum, qui idem Deus simul sit & homo, nobis non proponere. At in quo igitur omnis diuinitatis plenitudo inhabitavit corporaliter? Sane arbitrari in Verbi seorsum per

a. Cor. 8. v. 6.

Coloss. 2. v. 9.

ων, και αυτος χρηματιζων ζωη. οτε ποινω δεδοται κεφαλη τῆς σωματος τῆς ἐκκλησίας, και εις εαυτον εις κενωσιν, τοτε λεγεται και δοξαθειν ανθρωπινως υπῆρ ημῶν, ο παιδειν εκ ειδως τῆς θαλατον ως θεος.

κα'.

Λέγοντες ὅτι μακαρίου Παύλου, ὅτι ἐν αὐτῷ κατώκησε πᾶν τὸ πλήρωμα, φαίνεται ἰσως ἕνός· ἰδοὺ Χριστὸν ἕτερον οἰδὲν ἰδικῶς ἐκ γυναικὸς ἀνθρώπου, ἐν ᾧ κατώκησεν ὡς ἕτερον παρ' αὐτοῦ Χριστός, καὶ ἰδικῶς ὁ λόγος, ἢ τοῦ πνεύματος τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς. πρὸς δὴ τὰς τριάδας φαίνεται, ὅτι δύο Χριστοὶ ὁ πνευματικὸς ὁ οἰδὲν, ἀλλ' ἕνα κηρύττει, καὶ ἀπὸρ ἀμέλλη καὶ ἕνα πατέρα. ἡμῖν γὰρ, φησὶν, εἰς θεὸς ὁ πατήρ, ὃς οὐτὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτόν· καὶ εἰς κύριος Ἰησοῦς Χριστός, δι' οὗ τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς δι' αὐτοῦ. ἐπεὶ φέρε διασκευάσματα παραλιθέντες εἰς βάσανον τῆς εἰρημῶν πνεύματος. πνεύμα εἰκόνα τῆς θεοῦ τῆς ἀοράτου, ὃς οὐ καὶ ἐν ὧ τὰ πάντα, ὁ ἀειαῖον υἱόν, τὸ ὅλων σύστασιν, δεδωκεν φησὶ τῇ ἐκκλησίᾳ κεφαλῶν, καὶ μὲν ὅτι γέννητο πρὸς τὸν πατέρα ἐκ νεφρῶν. ὅτι δὲ ὅτι πνεύμα φύσιν ἀθάνατος, πᾶσι πρὸς ἀνάγκη πρὸς ἕνασιν οἰκονομικῶς τε καὶ πληρῶν τῆ καὶ ἡμᾶς ἀνθρώπου πρὸς σωτηρίαν λέγειν ἐκ θεοῦ πατρὸς λόγος, ἕνα τε οὕτως ἡμῖν διακρίσει Χριστὸν, τὸ αὐτὸ ὁμοῦ θεόν ὄντα καὶ ἀνθρώπον. ἐν ἑνὶ δὲ οὐ κατώκησε πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς; ἰδικῶς μὲν οὐ καὶ

ANNO CHRISTI 431.

ANNO
 CHRISTI
 431

κτ' μόνως ἐν τῇ τῆ λόγου φύσει τῆτο
 πεπερασθαι νομίζον, ὁ ἡσυχαστὴς κομι-
 δῆ ἴσον ἔειπεν, ὡς αὐτὸς ἐν ἑαυ-
 τῷ κατώκησεν ὁ μονογενής. πι-
 στεύοντες ὅτι γέγονε σαρκὸς ὁ λόγος,
 οὐ κτ' μετασσεσιν ἢ ἔσπρω, ἀλλ' ὅτι
 μᾶλλον ἐσκέλευσεν ἐν ἡμῖν, καὶ ναὶ ὄν
 ἴδιον ἐποίησατο τὸ ἐνώθεν αὐτῷ κτ'
 ἀληθεῖαι σώματα, ψυχὰς ἔχον τ' λο-
 γικὰ, ἀσεβῆς εἶπεν, ὅτι τ' ἐν τῇ ἀγά-
 σαρκὶ τῆ λόγου κατοίκησιν, ἡ ἡρω
 εἴωσιν ἀληθεῖ κατεσημαίνων ἡμῖν ὁ
 θεαίσιος Παῦλος, ἐν αὐτῷ Φησι κα-
 τοικῆσαι πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεοῦ πη-
 πος, οὐ μεθεκτῶς μᾶλλον, ἢ χελικῶς,
 ἡ ἡρω ὡς ἐν δόσῃ χάριτος, ἀλλὰ σω-
 ματικῶς, ὅ ὅστιν οὐσιωδῶς ὡς αὐτὸ
 ἐν ἀνθρώπῳ λέγειτο κατοικεῖν τὸ
 πνῆμα αὐτῷ, οὐχ ἕτερον ὄν ἄν-
 τῶν. ἐφ' ἐνὸς δὲ παρῶπου πολλάκις
 διπαρῶσων ἡμῖν εἰσφέρειται λό-
 γου γῆμα, καὶ κατ' οὐδένα ἔσπον
 ἀδικεῖ τῶ ἀληθεῖ. οἱ Φέρε εἶ-
 πέν, ὡς εἰ λέγειτο παρὲ θεοῦ ἄρᾳ
 τῆς θεοπνῆσου γραφῆς· ὁ πλάσων
 πνῆμα ἀνθρώπου ἐν αὐτῷ. καὶ ποι-
 πῶς οὐχ ἄπασιν ἐναργῆς, ὡς ἐκ αὐ-
 νοῖτο * παρὲ Φέρε ἀνθρώπου ἕτερον ἐν
 ἑαυτῷ πλάσῳ μὲν αὐτῷ πνῆμα;
 Φησι δὲ που καὶ ὁ μακάριος Δα-
 υίδ· νυκτὸς μὲ τῆς καρδίας ἡ δολέ-
 γου, καὶ ἡγαλλε τὸ πνῆμα μου.
 εἶπα τίς ἐγὼ ὁ μὲ τῆς καρδίας αὐτῆ ἀ-
 δολεγῶν, καὶ τὸ ἴδιον πνῆμα ἀγά-
 λον ἔχων; καὶ τὸ πνῆμα τῶ λόγων
 γῆματα μὴ σφόδρα φιλοκρινεῖν,
 ἀφορεῖν ὅ μᾶλλον εἰς αὐτῆ τ' παρ-
 γμάτων τῆ φύσεως, καὶ ὅτι αὐτῶν δὴ
 μᾶλλον ποδηγευμένοις ἐπ' αὐτῶ
 εἶναι τῶ ἀληθεῖ.

se considerati naturam hoc acci-
 disse, omnino perabsurdum fue-
 rit: perinde namque istud esset, ac
 si Unigenitum in semetipso habi-
 tasse diceremus. Credentes ita-
 que Verbum carnem non per ali-
 quam sui transmutationem aut
 versionem, sed per veram templi
 proprii, hoc est, corporis anima
 humana perfecti vnionem, in no-
 bis habitasse, pie recteque asseue-
 ramus, dum magnus ille Paulus
 omnem diuinitatis plenitudinem
 in ipso inhabitasse scribit, nō qui-
 dem per participationem, aut ha-
 bitudinem, aut gratiæ communi-
 cationem, sed corporaliter, hoc
 est essentialiter, per inhabitatio-
 nem illam aliud nihil insinuare
 voluisse, quam veram naturalem-
 que Verbi cum sacra carne vnio-
 nem. Quemadmodum licet ho-
 minis spiritus in ipso habitare di-
 catur, non alius tamen aut diuer-
 sus ab illo iudicatur. Fit enim, vt
 orationis schemate de vna perso-
 na duplicis quandoque personæ
 ratio nobis offeratur, neque ob id
 tamen veritas vlla ex parte lædi-
 tur: vt cum, exempli causa, diuina
 scriptura de Deo prædicat: *Qui*
ingit spiritum hominis in ipso. atqui
 spiritum hominis in ipso forma-
 tum, ab ipso homine aliud non ef-
 fe, omnibus perspicuum est. Huc
 & illud quoque beati David ten-
 dit: *Nocte cum corde meo exercita-*
bar, & mærebat spiritus meus. Ec-
 quis, quæso, erat, qui cum suo cor-
 de exercebatur, propriumq; spiri-
 tum mærentem habebat? Opor-
 tet itaque locutionum formulas
 non vsque adeo anxie excutere,
 sed ipsas rerum naturas potius
 contemplari, earumque ductu ad
 ipsam veritatem contendere.

Zach. 12.

Ps. 76. v. 7.

De Christi obedientia.

Rom. c. 5. v. 18.

IGITUR sicut per unius delictum in omnes homines in condemnationem: sic & per unius iustitiam in omnes homines in iustificationem vite. Sicut enim per inobedientiam unius hominis peccatores constituti sunt multi; ita & per unius obeditionem, iusti constituentur multi. Cum humana natura ob protoplasti inobedientiam maledicto mortisque sententiae obstricta haereret, oportuit ad antiquum statum illam denuo reduci per inculpatam obedientiam demonstrationem. Atqui istud humanae naturae facultates multis partibus excedebat: neque enim vllus a peccato immunis erat. Nam cum ea semel in noxam erroremque incidisset, intestinisque infirmitatibus victa prostrataque iaceret, & intra propriam carnem nequitiae radicem haberet, ac infrenem peccati legem intra sua viscera perpetuo gestaret, quomodo omnem omnino lapsum euaderet? Nam sapientia carnis, inquit, omnino inimicitia est in Deum: legi enim Dei non est subiecta; nec enim potest. Itaque Deus Pater mira quadam dexteritate omnia per Christum instauraturus, humanaeque naturae regressum, hoc est redintegrationem ad id quod aliquando fuerat, maxima benignitate conciliaturus, misit Filium suum factum ex muliere; quo nimirum corpus nostro simile, sibi que proprium factum assumens, tamquam homo in terris appareret qui est omnis peccati ignarus; atque ita Deo Patri per omnia obsecutus, humanam naturam in se-

Rom. 3. v. 7.

Gal. 4. v. 4.

ANNO CHRISTI 411

Περὶ τῆς ὑπακοῆς τῆ Χριστοῦ.

Αὐτῷ ὡς δι' ἐνὸς ἀμάρτηματος εἰς πάντας ἄνθρωπους, εἰς κατὰ κριμα' οὕτω καὶ δι' ἐνὸς δικαιοματος εἰς πάντας ἄνθρωπους, εἰς δικαιομα' ζωῆς. ὡς περ γὰρ διὰ τῆς ὑπακοῆς τῆ ἐνὸς ἀνθρώπου ἀμάρτωλοι κατεστάθημεν πολλοί, οὕτω καὶ διὰ τῆς ὑπακοῆς τῆ ἐνὸς ἀνθρώπου δίκαιοι καταστήσονται πολλοί.] τῆς ἀνθρώπου φύσεως δὲ καὶ τῆς θανάτου καταδεδικασμένης διὰ τὴν τῆς ὁμοιωσεως ὑπακοῆς, ἐδὲ πάλιν ἀνασφῆλαι περὶ τὸ ἐν δεξιῶν αὐτοῦ, ἀνεπίληκτον κομισθῆ τῆς ὑπακοῆς ποιουμένου τὴν ἐνδεξιν. ἀλλ' ἤδη τὸ πολὺ καὶ λίαν ἐπέκεινα τῆ τῆς ἀνθρώποπι μέτρων· καθαρός γὰρ οὐδεὶς ἀπὸ ἀμάρτιων. παροῦσα δὲ ἅπαντα τὰ πλημμυεῖς, καὶ τὰς οἰκοδὸν ἀδενείαις κεκατημένη, καὶ ἐν ἰδίᾳ σαρκὶ καὶ τῆς φανότητος νοσοῦσα γενεσιον, ἀγγελαίνοντα τῆς ἀμάρτίας ὠδινουσα νόμον, πῶς ἀν' διέδρα παντελῶς ἐχθερα, φησὶν, εἰς θεόν τῷ γὰρ νόμῳ τῆ θεοῦ οὐχ ὑποτάσσεται οὐδὲ γὰρ δυνάει. διμηχανῶς τοιγαροῦν ὁ θεὸς καὶ πατὴρ ἀνακεφαλαίου οὐὖ πάντα ἐν τῷ Χριστῷ, καὶ ἐν πολλῆς ἀγαν ἡμερότητος τῆ ἀνθρώπου τραυματιθόμενος φύσει τὴν εἰς ὅλην τὴν ἐπακοδὸν, ἤρωσιν ἀνακομιδὴν, ἐξ ἀπέστελε τὸν υἱὸν αὐτοῦ, γυόμενον ἐν γυαμῶς, ἵνα τὸ ὅμοιον ἡμῶν σῶμα λάβων, καὶ ἴδιον αὐτῷ ποιησάμενος, ὡς ἀνθρώπος ἵππ τῆς βίβουτῆ ὁ μὴ εἰδὼς ἀμάρτιαν οὕτω τε εἰς ἅπαν κατήκοος γενεῶς τῷ θεῷ καὶ πατρί, δικαιοσῆ τὴν

ANNO
CHRISTI
431.
* άλλος
* ο άλλος
* ορανο-
* ήλιου

πῶς αὐθροῦ φῶς ἐν ἑαυτῷ, καὶ τὸ
τὸ θανάτου δεσμιῶν ἐξέλκται, * Φύλ-
λοις δὲ ἀμάρτησις * σεφανού μῦθος
παρὰ τὸ θεοῦ καὶ πατρὸς. καὶ γὰρ ὅτι τῶν
ἀποπῶν, κληρονόμοις μὲν ἡμᾶς τῆς τῆς
πρωτοῦ γυνεῶσαι δικῆς, ἐν ἑνὸς τῆς
φθορᾶς διὰ τὸ ἁρκαῶς τῆς ἡ δὲ δὲ
πέρου δικαιοσύνης μὴ μεταλαχῶν,
ἀνακομίζοντος εἰς ζωὴν διὰ τὸ εἰς ἄ-
παν ὑπακοῆς. ὅταν οὖν λέγη τὸ γράμ-
μα τὸ ἱερὸν, δι' ὑπακοῆς ἐνός δεδικαι-
ώσαι πολλοῖς, ἐκ αὐθροῦ ἀπλῶς
ἕνα τὸ καθ' ἡμᾶς εἰς τὰτο παραλη-
φθῶναι φάμεν, ἐν αὐθροῦ πικρῶτα δὲ
μᾶλλον τὸ μονογενῆ, καὶ ὑπακούον ὑπὲρ
ἡμῶν γέγονε τῶν πατέρων· ἐγὼ ἐποίη-
σεν ἀμάρτησιν, οὐδὲ ἀρέστη δόλος ἐν τῶ
σώματι αὐτοῦ, κατὰ γέγραπται.

κγ.

Λέγω γὰρ Χριστὸν διάκονον γέγονε
τῆς περὶ τῆς ὑπὲρ ἀληθείας θεοῦ, εἰς
τὸ βεβαιώσαι τὰς ἐπαγγελίας τῆς πατέ-
ρον τὰ ἡ ἔθνη ὑπὲρ ἐλεός διδάσαι τὸ
θεόν.] Ιουδαίων ἔτι τὰς ἐπαγγελίας
τὰς τοῖς πατέρας δεδωρημένης ὁ δε-
σπότης ἐφ' ἡ Παῦλος. ὡρανεκεκρά-
γατὶ καὶ τὸ μακάριοι ὡρανεκεκρά-
Χριστοῦ, ὅτι αὐτὸς ἐστὶν ὡρανεκεκρά-
ἐθνήν. ἐκοῦν ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς
Χριστὸς τοῖς τὸ πατρὸς νόμοις σωμ-
νῶν, γέγονε μὲν τῆς περὶ τῆς, τουτέστι
τοῖς Ιουδαίοις διάκονος, εἰς βεβαιώ-
σιν τῶν ἐν τοῖς πατέρας ἐπιγελέ-
νων εἰρηπῶν, ὅτι ὁ δικαῖος ἐκ πί-
σεως ζῆσεται τοῖς γὰρ μὲν ἔθνην
διλογίᾳ πνευματικῆ καὶ ζωοποιός,
ὡς καὶ αὐτὸν ἡλεημένους διὰ τῆς πί-
σεως, διέλογησται θεόν. ἀλλ' εἰ καὶ
γέγονε διάκονος αὐθροῦ πῶν, ἀλλ'
οὐ ὡς θεὸς κηρύσσεται τοῖς τε ἐν
Concil. Tom. 5.

metipso iustificaret, mortisque
vinculis eximeret, innocentia
stola a Deo Patre coronandam.
Etenim per absurdum fuerit, per
inobedientiam prioris Adæ ad
mortem & corruptionem præci-
pitantis, damnationis heredes cō-
stitutos nos esse; iustitiæ vero po-
sterioris per consummatam illam
obedientiam in vitam reducen-
tis, exortes nos manere. Cum ita-
que diuina scriptura multos per
vnius obeditionem iustificatos
asserit, non simplicem aliquem,
nostræque conditionis hominem
ad hoc assumptum cogitare de-
bemus; sed ipsummet Vnigeni-
tum hominem factum, qui obe-
dientiam Patri pro omnibus præ-
stitit. Is enim est, qui attestante
Scriptura, peccatum non fecit, neque
dolus inuentus est in ore eius.

1. Petr. 2.
v. 22.

XXIII.

Dico enim Christum Iesum mi-
nistrum fuisse circumcisionis propter
veritatem Dei, ad confirmandas
promissiones patrum: Gentes autem
super misericordia honorare Deum.
Promissiones patribus factas, ad
Iudæos pertinere prædicat diui-
nus Paulus. At propheta Christum
gentium expectationem fore, iam
dudum ante prædixerant. Itaque
Dominus noster Iesus Christus
Patris nutui sese conformans, cir-
cumcisionis, hoc est, Iudæorum
minister factus est, ad promissio-
num quæ patribus factæ fuerant,
corroboracionem. Dictum enim
fuerat: Iustus ex fide vivet: Genti-
bus autem viuifica & spiritualis be-
nedictio, ut & ipsæ quoque per
fidem vocatæ, ac misericordiam
consecutæ, Deum glorificent. Ve-
rum enimvero licet secundum
humanam naturam factus sit mi-
nister; at tamen tam iis qui ex cir-

Rom. 15. v. 8.

Genes. 49.
v. 11.

Hab. 2. v. 4.

K k

eumcissione sunt, quam ceteris quoque qui ex gentibus, annuntiarur ut Deus. Vtrique enim in Christum non tamquā in purum, nostræque fortis hominem, sed tamquam in Deum credentes; neq; Dei Verbum extra carnem, hoc est humanam naturam, positum profitentes, sed incarnatum, vereque hominem factum adorantes, vocati sunt ad vitam.

XXIV.

Rom. c. 10. v. 8.

Verbum autem fidei, quod predicamus (inquirebat Apostolus) hoc est: Quia si confitearis in ore tuo Dominum Iesum, & in corde tuo credideris quod Deus illum suscitavit a mortuis, saluus eris. Iam cum Deus suapte natura sit immortalis, si incarnationis doctrinam nō admittimus, corpusque quod mori posset, sibi proprium fecisse inficiamur; quomodo ex mortuis resurrexisset recte dicere poterimus? In humano itaque corpore, quod assumpserat, mortem sustinuit: diuina autem virtute, tamquam vita & incorruptio existens, ex mortuis resurrexit.

XXV.

2. Cor. c. 10. v. 4.

Nam arma militia nostræ non carnalia sunt, sed potentia Deo, ad destructionem munitionum; consilia euertentes, & omnem altitudinem extollentem se aduersus cognitionem Dei; & captiuantes omnem intellectum in obedientiam Christi. Bellum quod sancti gerunt, non est crassum aut corporale, sed subtile & spiritale. Illi enim commendari solent ac celebrari, non quia corporalia vibrent arma, aut lancearum cuspidibus, vel telorum iactibus apte vtantur; sed potius quia veritatis armis instructi, spiritaliter intrepideque iis sese obiciant, qui diuinorū dogmatum venenosis vīs ἐδέλοισι ᾠρασημαίνον

θελομήτις, καὶ μέντοι τοῖς ἔθνεσιν κέκλιτο γὰρ εἰς ζωὴν, οὐχ ὡς εἰς ἕνα τῷ καθ' ἡμᾶς ἀνθρώπον ἀπλῶς, ἀλλ' ὡς εἰς θεόν, πισθίσαντες εἰς Χριστόν καὶ ἐκ ἕω σαρκός, ἠγρω ἀνθρώποπιτος ἐκ θεοῦ λόγον ὁμολογησώτες ὑπαρξάν, σεσαρκωμένον ὃ καὶ ἐνανθρώπησεν ὡς σαρκωμένος αὐτόν.

καὶ.

Τὸ γὰρ τοῦ ῥήματος τῆς πίστεως, ὃ κηρύσσομεν, διάφανοὶ λέγων ὁ μακάριος Παῦλος ὅτι ἐὰν εἴπῃς ἐν τῷ σώματι σου, κύριος Ἰησοῦς καὶ πισθίσης ἐν τῇ καρδίᾳ σου ὅτι ὁ θεὸς αὐτὸν ἠγάγη ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ. εἴτα πῶς αὐτὸ ἐκ νεκρῶν ἐγερθῆναι λέγοντο, καί ποί τι τὴν φύσιν ἀθάνατος ὡς θεός, εἰ μὴ πρὸς δεξιὰ αὐτοῦ ἦν ἐνανθρώπησεως λόγος, διατεθείη τε, ὅτι τὸ πεφυκὸς ἀποθνήσκον ἰδίᾳ ἐποίησεν σῶμα; καὶ ἡσέμεινε μὲν ἐν αὐτῷ θανάτων ἀνθρώπων, ἀνελίξω δὲ θεϊκῶς ὡς ἀφθαρσία καὶ ζωὴ.

καὶ.

Τὰ γὰρ ὄπλα τῆς στρατείας ἡμεῶν οὐ σαρκικά, ἀλλὰ διωκτὰ τῷ θεῷ πρὸς κατάρσιν ὀχυρομάτων, λογισμῶν κατάρσιν, καὶ πάντων ἡμῶν ἐπιπέδον καὶ τῆς γνώσεως τοῦ θεοῦ, καὶ ἀγχιμαλῶν πῶς πάντων νόημα εἰς τὸ ὑπακούειν τοῦ Χριστοῦ. οὐ παχὺς καὶ σωματικός, ἰσχυρὸς δὲ μάλλον καὶ νοητὸς τῶν ἀγίων ὁ πόλεμος, εἰώθεσι γὰρ ὠδοκίμεῖν, οὐχ ὄπλα κινουῦντες σαρκικά, καὶ τῶν ἡδονῶν ἀκμαῖς, ἠγρω τῶν βελῶν ὠσυχίας χρωμένοι, ἀλλὰ πῶς τῆς ἀληθείας ὁπλοῖς ἐνηρμοσμένοι, πεισματικῶς ἀντανιστάμενοί τε καὶ μάλα αὐτῶν, καὶ τῶν δόγματων τῶν ὀρθοῦντων.

ANNO CHRISTI 457.

παρὰ τὴν ἐπισημάντην γε τὸ αὐτοῖς ἀ-
πρισκέπτως δοκοῦν. οὐ γὰρ σαρκικὰ
ποιγαροῦ τ' ἀγίων τὰ ὄπλα, διωατὰ
ἢ μάλλον τῷ θεῷ. καὶ ταιροδοσι γὰρ λο-
γισμοῖς τοῖς εἰς ἐκτόποις ἡμᾶς ἐνοί-
ας ἀποκομίζοντας, καὶ οἰάνας τ' ἀλι-
μελιῶν βαρβάρων τῆ βασιλείας δό-
ξῃ φιλονεικῶν ἐγνωκότας ἐκ μέσου
ποιῆσαι ἀποδαζοῖσι. καὶ εἰς εἰς ὕ-
ψος ἐπαύροι τὸ κέρας τ' εἰσδόντων λα-
λεῖν ἀδικίᾳ καὶ θεοῦ, τὸν ἐνοίαις
ταῖς εἰς ὀρθότητα μονοεχὴ κατεπαύ-
οισι, μετὰ ἀδέντες εἰς τὸ δίδυ, καὶ τοῖς τ'
ἀληθείας ἐμβιβάζοντες λόγους. ἀπε-
χίας οὐκ ἀρα τ' ἀληθῶς ἀγιοπρε-
ποῖς ἔρπον ἀν' ἡγίοιο, καὶ δρεσκον θεῷ,
τὸ τοῖς τ' οἰκονομίας λόγους ὑποφέ-
ρῃν ἀεὶ τὸ ἀν' ἡπείχεται δοκοῦν τῆ δό-
ξῃ Χριστοῦ. θεὸς γὰρ ὁ λόγος, καὶ ἐν
μορφῇ καὶ ἰσότητι τῆ πατρὸς, ἐαυτῷ
καθῆκεν εἰς κένωσιν, καὶ γέγονεν ὑπο-
κοσμοῦ μέγεθι θανάτου. δεῖ τοίνυν παῖ
νόημα περὶ τὴν ἀσείως, καὶ οἰκῶ
ἀρχιμαλωπίζῃν εἰς τὸ ὑποκαλοῦν αὐτῷ.
εἰ γὰρ δή τοι λέγῃσι καὶ τῷ ἀνθεσπι-
νων, κατ' οὐδὲνα ἴσπον ἀδικήσαν ἀν-
πλῶ τῆ λόγου φύσιν τὸ ἐν ἀνθεσ-
πότη συμικροπρεπῆς, εἰ πρῶοιο
καθ' ἡμᾶς ἀνθεσποτῶ γερωνῶς καὶ
οὔτοι που τὸ εἶναι θεὸς ἀποβεβληκῶς,
ἀλλὰ μὲν τ' εἶναι θεὸς, περὶ λαβῶν
τὸ ἀνθεσπινον, καὶ ὑποήκοος ἡγρόμυρος
μέγεθι θανάτου καὶ πλῶ σαρκῆ.

rectitudinem adulterare, ac teme-
rario ausu ad sua placita peruer-
tere student. Non igitur carnalia
sunt sanctorum arma, sed in Deo
& pro Deo valida. Demoliuntur
enim hominum commenta, quæ
in absurdum aliquem sensum ab-
trahunt; neque minori studio ea
e medio tollere nituntur, quam
exitiales quosdam barbaros, qui
regiæ maiestati apertum bellum
indicunt. Quod si quispiam ex il-
lorum grege, qui iniquitatem cō-
tra Deum loqui solent, cornua in
altum sustulerit, eum illi veluti
cædentes rectæ fidei sententiis,
retortum ad veritatis doctrinam
mox traducunt. Opus itaque san-
ctorum industria vere dignum,
Deoque cum primis gratum fue-
rit, ea ad dispensationis cum car-
ne rationem transferre, quæ cum
Christi gloria non satis conueni-
re videntur. Nam cum Verbum
Deus esset, & in paterna forma
& æqualitate existeret, seipsum
ad exinanitionem demisit, & ad
mortem vsque obedientiam præ-
stitit. Omnem proinde contra-
rium intellectum commode euer-
tere, & quasi captivum in Chri-
sti obedientiam trahere oportet.
Quod si aliquid humanam infir-
mitatem sapiens de eo dicatur; id
Verbi naturæ, si hominem nostri
fimilem factum credamus, nul-
lam omnino notam asperget. Et
enim licet humanam naturam af-
sumpserit, & ad mortem vsque
secundum carnem sit factus obediens; nullam tamen diuinitatis
sue iacturam fecit. mansit enim Deus ut erat.

Phil. 74.
Phil. 2.

καὶ.

XXVI.

Οθεν, ἀδελφοὶ ἀγιοι, κλήσεως
ἐπουρανίου μέτοχοι, κατανόησατε
τὸν ἀπόστολον καὶ δρεχερέα τῆς ὁμο-
λογίας ἡμῶν Ἰησοῦ, πρὸν ὄντα τῷ
Concil. Tom. 5.

Vnde fratres sancti, vocationis
supercælestis participes, considerate
apostolum & pontificem confesio-
nis nostre Iesum: qui fidelis est ei,

K k ij

qui fecit illum; sicut & Moyses in omni domo eius. Amplioris enim gloria iste pra Moysē dignus est habitus, quanto ampliorem honorem habet domo, qui fabricavit illā. Omnis namque domus fabricatur ab aliquo: qui autē omnia creavit, Deus est. Et Moyses quidem fidelis erat in tota domo eius, tamquam famulus, in testimonium eorum quae dicenda erant: Christus vero tamquam filius in domo sua; quae domus sumus nos. Confessionis nostrae apostolus & pontifex a Deo Patre institutus est Iesus, hoc est, Dei Verbum incarnatum. Tunc enim Iesu nomine per angelum appellatum est. Et quidem sacerdotii & apostolatus nomen & res, per exigua sunt, si Verbi naturae attribuantur: verumtamen humanae naturae modulo non incongrue adaptantur. Nam filius (vt ipse alicubi testatur) non venerat ministrari, sed ministrare, & dare animā suam redemptionem pro multis. Quod igitur creaturarum omnium ministerio iure merito potitur, hoc inde habet, quia Deus & Dominus est, totumque quod ortum quouis modo sortitum est, pedibus illius substratum est: quod autem ministrat, hoc naturae humanae est. Neque hoc, si dispensationis cum carne ratione spectes, illum dedecet, qui se semel ad humana demisit. Vide iam, quomodo secundum humanam naturam, sacerdotii munus obeat, mediatorque inter Deum & homines existat. omnis enim sacerdos mediatoris officio fungitur. verumtamen sacrificii ritum non obit serviliter sacerdotum nostri ordinis more, quasi ipse non sit cui etiam sacrificium offertur; sed sibi ipsi quoque sacrificat, & per seipsum,

Luc. 1. v. 31.

Matth. 20. v. 28.

ποιήσαντι αὐτῷ, ὡς καὶ Μωϋσῆς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. πλείονος γὰρ ἔτος δόξης καὶ Μωϋσῆν ἠξιώθη, καὶ ἴσον πλείονα τῷ οἴκῳ ἰμμελῶ ἔχει ὁ κατασκευάσας αὐτόν. πᾶς γὰρ οἶκος κατασκευάζεται ὑπὸ δούλου· ὃ γὰρ πάντα κατασκευάσας, θεός. καὶ Μωϋσῆς μὲν πρὸς αὐτόν, ὡς δευτέριον, ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, εἰς μὲν τὸ εὐαγγέλιον τῶν ἀποστόλων. Χριστὸς δὲ ὡς υἱὸς ἐπὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ· οὐ οἶκος ἐσμὲν ἡμεῖς. Ἰδοὺ σοὶ καὶ δευτερεύει τὸ ὄνομα γὰς ἡμῶν παρά τῷ θεῷ καὶ πατρὶος γέγονεν Ἰησοῦς, ποῦ τέστιν ἀδελφὸς πεφηνῶς ὁ ἐκ θεοῦ λόγος πῶτε γὰρ ὠνόμασται ἐκ Ἰησοῦ διὰ τῶν ἀγγέλων φωνῆς. καὶ μικρόν μὲν κομιδῆ τῆς λέξεως φύσιν πῶτε τῆς ἱερωσύνης, καὶ τὸ τῆς ἀποστολῆς ὄνομα τε ἐξ ἡμῶν τοῖς γὰρ μὲν τῷ ἀδελφότητι μέλλει εἶναι ἀνὰ ἀρμόσιον, ὡς γὰρ αὐτὸς ποῦ φησὶν, ὁ υἱὸς ἐκ ἡλθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι, καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀνὰ ἅπαντας ὑπὲρ πολλῶν. τὸ μὲν γὰρ διακονεῖν ἀπὸ τῆς κήσεως, πρέπει ἀνὰ αὐτῶν καὶ μάλα εἰκότως, ὡς ἀπὸ θεοῦ καὶ διαστότη, καὶ ὑπὸ πόδας ἔχοντι πάντες ὅσοι δουλοῦν. τὸ δὲ γὰρ διακονεῖν, ἀδελφὸν μὲν πλείον ὅσον ἦκεν εἰς εὐεχίαν τῆς μετὰ σερκὸς οἰκονομίας λόγους, ἐκ ἀπειμῶς τῶν γὰρ ὅλων ἐαυτὸν καθεῖναι πρὸς τὰ ἀδελφά. ἀδελφὸς δὲ ὅπως ἱερατῶν μὲν ἀδελφότητος, καὶ μεσότητος πέδεται καὶ θεοῦ καὶ ἀδελφῶν μεσότητι γὰρ πᾶς ἱερεὺς. ὁ δὲ τῆς θείας ἕξουσιον ἐκ ἐπι καὶ ἐνα τῶν καθ' ἡμᾶς ἱερέων προσκομίζει δουλοπρεπῶς, οὐδὲν αὐτὸς ἐπιποιτωνῶν εἰς τὸ λαβεῖν αὐτῶν. ἀλλ' ἐαυτῶν προσκομίζεται, καὶ δι' αὐτῶν

ANNO
CHRISTI
431.

κὶ ἐν αὐτῷ τῷ πατρὶ. ἱεουργεῖ ὡς
ἡμῖν τὴν ὁμολογίαν, οὕτως τὴν πῆ-
σιν, ἡ καὶ ὁρθῶς κατὰ δόγμα ποιῶ-
σαι, λέγοντες· πνεύμα ἓν θεὸν
πατέρα παντοκράτορα· καὶ εἷς ἓνα κύ-
ριον Ἰησοῦν Χριστὸν υἱὸν αὐτοῦ· καὶ
εἷς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. ἐκκοῦ καὶ ἱε-
ρατεύειν αὐθροπῶς λέγεται, ἀλλὰ
δέχεται τὴν θυσίαν αὐτὸς θεῶς, ὁ
αὐτὸς ὢν ὁμοῦ θεὸς καὶ αὐθροπός. εἴ-
ρηται δὲ πρὸς, διὰ τὸ αἰετῶς διδά-
σαι ὡς περὶ ἡμετέροις διὰ αὐτοῦ
τῷ θεῷ. πρὸς ἡ ὀνόμασαι καὶ αὐτὸς ὁ
πατήρ. συγκρινόμενος δὲ πρὸς τῆ Μω-
σαίως διακονία καὶ τὸ αὐθροπῶν, ὅσων
ἐστὶν τὴν ὑπεροχὴν κατὰ τὸ εἶδος, θεός,
αἰαμάδοις δὲ, καὶ οὐ σὺ ἰσραήλ
μακρὰ, ἐνοῶν, ὅτι ὁμοῦ ὡς οἰκέτης
ἐν τῷ οἴκῳ πρὸς, ὁ δὲ ὡς δεσπότης
ἐπὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ· καὶ ὅτι τῷ οἴκῳ κα-
τασκευαστὴς καὶ δημιουργὸς ὁ Ἐμμα-
νουήλ· οὗ οἴκος ἐστὶν ἡμεῖς. ἀσυκρι-
τος δὲ ποιητὴς πρὸς τὸ ποιητὴν ἢ δια-
φορὰ καὶ ἐκτὸς φύσιν δεσπότης πρὸς
τὸ δοῦλον ἀληθῶς, καὶ ἐν ὑφέσει
νοῦμένου.

& in seipso Deo Patri. Offert au-
tem nostram confessionem, hoc
est fidem; quam rite facere con-
fuciuimus, dicentes: Credimus in
Deum Patrem omnipotentem ;
& in vnū Dominum Iesum Chri-
stum filium eius; & in Spiritum
sanctum. Itaque et si sacerdotio
fungi dicitur secundum naturam
humanam, sacrificium tamen ob-
latum suscipit, secundum diuinā.
est enim idem Deus simul & ho-
mo. Appellatus est autem fidelis,
propterea quod semper saluare
queat eos, qui per ipsum ad Deum
accedunt. Quin & ipse quoque
Pater fidelis interdum vocatur.
Quanto autem interuallo mini-
sterium illius vt hominis cum
Mosaico collatum excedat, qua-
tenus hic si consideretur vt Deus,
perfacili negotio id quiuis intelli-
get, si secum reputet, illum qui-
dem veluti fidelem famulum in
domo versatum esse; hunc vero,
hoc est Emmanuelem, toti do-
mum tamquam dominum præfuisse,
imo ipsius domus architectum
conditoremque extitisse; cuius
quidem domus nos sumus. Nulla
vero comparatio intercedit inter

res conditas & conditorem: inter eum rursus, qui suapte natura dominus est, & cum qui vere seruus & subditus.

κζ.

XXVII.

Οὐ κατὰ θέλημα ἐν τῷ οὐρανῷ,
οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν, ἀλ-
λά τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με.
τῷ πο δὲ ἐστὶ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαν-
τός με, ἵνα πάντῳ ὃ δέδωκέ μοι, μὴ
ἀπολέσω ὅτι αὐτῷ, ἀλλὰ ἀνάστησω
αὐτὸ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.] κατὰ ἐπι-
νοίαν ἐαυτοῦ ὅτι οὐρανῷ, ἀπε-
σταλάσαι τε παρὰ τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς,
καὶ τοῖς πάντα πληροῦν ἐκείνο, οἰ-
μαί, κατὰ δόξαν, καὶ κατὰ ἀπάσιν ἐναργές, ὅτι θεὸς ὢν ὁ λόγος,

Quia descendi de celo, non vt fa-
ciam voluntatem meam, sed volun-
tatem eius qui misit me. Hæc est au-
tem voluntas eius qui misit me Pa-
tris, vt omne quod dedit mihi, non
perdam ex eo, sed resuscitem illud in
nouissimo die. Cælitus se descen-
disse, atque a Deo Patre se missum
asserit, etiam si impleat omnia: il-
lud omnibus, vt puto, demonstra-
re, planumq; facere volens, quod
cum Verbum esset Deus, dispen-
cum Verbum esset Deus, dispen-

Iuan. 6. v. 38.

Kk iij

fatoria ratione in humanam naturam propter nos se demisit: non quod per hoc Deus natura esse desisteret, sed quod id assumpserit, quod non erat: vt corpore quod assumpserat, propriumque sibi fecerat, morti ad tempus contradito, nullum ex illis quos acceperat, deperderet, sed seruaret, ac in nouissimo die a mortuis resuscitaret. Cum autem non suam, sed sui Patris voluntatem se perficere addit, Iudæorum vāsaniam ex obliquo perstringit; vt qui suā semper voluntatem constituere satagentes, diuinasque leges paruifacientes, de Domini sui placitis perficiendis nihil quidquam pensi haberent: dum enim suum hoc loco promptum obsequendi studium palam commendat, illorum rebellionem neutiquam obscure inculcat. Quin & alibi quoque eo nomine illos insimulat, quod odio, insecratione, iniquoque iudicio ex instituto contra se defæuissent: Vos, inquit, secundum carnem iudicatis; ego non iudico quemquam: & si iudico ego, iudicium meum verum est: quia non quero voluntatem meam, sed voluntatem eius qui misit me. Loquitur ergo hæc secundum carnis dispensationem.

Ioan. 8. v. 15.

Ioan. 5. v. 30.

XCVIII.

Ioan. 6. v. 39.

Sed age nunc alterum illud quoque expendamus. Cum e cælo descendisset vt Deus, illos a Patre sibi datos affirmat, qui in illum crederent; non vt illos perdat, sed vt in nouissimo die ad vitam exfufcitaret. Sed quo modo exfufcitaret? non alio sane, quam per suam ex mortuis resurrectionem. Proprio namque templo in vitam restituto, mortisque imperio per propriæ carnis mortem demoli-

καταπεφοίτηκεν οικονομικῶς εἰς ἀνθρώπου φύσιν δι' ἡμᾶς· καὶ οὐκ ἔστιν ἡ φύσις τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τῶν ἀνθρώπων ἡ φύσις, ἵνα καὶ διδῷ τὸ θάνατον ὑπὲρ πολλῶν τῶν ἀνθρώπων, ἵνα καὶ διὰ τοῦ σώματος καὶ ἰδίου αἵματος, μηδὲν ἀπολέσῃ τῶν ὀφειζόντων αὐτῷ, διασώσῃ δὲ πάντας τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἀναστήσῃ αὐτῶν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ποιεῖν μὲν οὐκ ἐθέλων τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς, καὶ οὐκ ἐπιθυμῶν τὸ ἑαυτοῦ, τὰς τῶν Ἰουδαίων ἀπονοίας ἐλέγχει, καὶ καταπλήθει πλανάως, ὡς αἰεὶ τὸ ἰδίον ἰσχυρῶς θέλημα, καὶ τῶν θεῶν ὑπεροχῶν τας νόμων, καὶ ὅτι οὐδὲν ποιῆσαι μεμεληκότας τὸ τῶν διαστότη δοκιμῶν ἑαυτῶν γὰρ ἐν τοῦτοις περὶ μαρτυροῦν τὸ βίβωμι, τῆς ἐκείνων ἀπίστείας κατηγορεῖ. Ἐφη γὰρ ποῦ καὶ ἐπέσειθαι ὑπὲρ αὐτῶν, ὡς διώκων ἐθέλοντας, καὶ μισῶν ἠρημύους, καὶ ἀδικῶν ἐπὶ αὐτῶν πλὴν ὅτι τοῦτο ἡμῶν ἐκφέροντας· ὑμεῖς καὶ τὸ σαρκὶ κρινέτε, ἐγὼ οὐ κρίνω οὐδένα· καὶ ἐὰν κρίνω ἢ ἐγὼ, ἢ κρίσις ἡ ἐμὴ δίκαια ὅστιν ὅτι οὐκ ἐπιθυμῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, ἐκκοιμῶ οικονομικῶς τὰ τοιαῦτα φησί.

καὶ.

Πλὴν ἐκείνο φέρε δὴ, φέρε καὶ ἀσθησιμῶν. ὅτι οὐρανοῦ καταβὰς ὡς θεός, δεδῶκεν φησὶν ἑαυτῷ πατέρα τῶν πάντων τῶν ἐκείνου εἰς αὐτὸν πιστεύσαντας, ἵνα μὴ ἀπολέσῃ, σωσῇ δὲ πάντας τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἀναστήσῃ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. πῶς οὐκ ἀπέσειθαι ἢ διηλονόη δια τῆς ἰδίας ἀναστάσεως τῆς ἐκ νεκρῶν. ζωοποιήσας γὰρ καὶ πατέρα γὰρ τῶν ἄλλων ἑαυτοῦ πατέρα, καὶ τὸ τῶν θανάτου καταστάσας

ANNO CHRISTI 431.

κεράτος διὰ τῆς θανάτου ἧ ἰδίας σαρκός, ὁδὸς γέγονε τῆ ἀνθρώπινα φύσιν ἀνάστασιν, καὶ πρὸς γὰρ τὸ διδάσκει λοιπὸν κατὰ μέγεθος φθοράς. ἴδιον ἡ ἀρετὴ καὶ ἀφοιότητος ὅτι οὐρανοῦ θεοῦ λόγου γὰρ δι' οὗ γέγονε προστόπος ἐν νεκρῶν ἵνα καὶ ἐγγενημένῳ κατὰ κοινῆς πρὸς ζωὴν τὸ δοθῆν αὐτῷ, ἐκείνῳ διὰ τὴν τῆς προστοπίας παραβασιν ὑπολήμνον, σωζόμενον δὲ μάλλον διὰ τὴν ἰσχυρίαν τῆς Χειρὸς. δεδιδάται δὲ φησὶν αὐτῷ τὸν πλὴν εἰς αὐτῷ πῶς προσεμμένους πάλιν, ὡς ἀνθρώπος γενεῶν κληῖρος μὲν ἦ ἴδιος αὐτῷ πάντα τὰ τῆς πατρὸς, ὅτι δὲ, ὡς ἐφ' ἡμῶν, μετέγενε ἀμαρτίας καὶ σαρκός, εἶτα πεπεσὶν ὡς θεῷ, τὴν τῆς τῆς δόσεως ὄνομα ἄρρηκτο ἐνεταῖ βεβασιλῆα καὶ ἡμῶν καὶ μὲν σαρκός, ὁ καὶ πρὸς αὐτῆς βασιλείας. καὶ γὰρ ὡς εἰς τὴν τῆς ἡλικίας βασιλεύειν δεχθῶν εἰσκεικομισμένῳ, ὅτι γέγονε καὶ ἡμῶν κώλυθ', φησὶν, εἶπε πρὸς μέν· υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεννηθήσῃ σε. δὲ χεῖρα τοίνυν ἀνθρώπων τῶν ἐαυτῶν, καὶ τοὶ κατεξουσιασίων τῶν ὅλων ὡς θεός.

to, humanæ naturæ ad resurrectionem, necnon ad obtinendam contra corruptionem victoriam, viam muniuit. Verbi itaque Dei, quod e cælo descendit, id proprium est, per quod primogenitus ex mortuis factum est; quo illud nimirum, quod ipsi donatum est, vna cum illo exsuscitatum, propter protoplasti inobedientiam non amplius pereat, sed propter Christi obedientiam, salutem & vitam æternam obtineat. Ceterum vt homo factum est, eos sibi datos dicit, qui fidem in ipsum recipiunt. Nam omnia quæ Patris sunt, hereditario iure possidet. Postquam vero (vt dixi) carni & sanguini communicauit, & nos in ipsum vt in Deum credidimus, ob id factum est, vt donationis nomen ei tribuatur. Nam qui ante susceptam carnem imperabat, is etiam carne indutus regnum in nos obtinuit. Ita vbi primum Verbum homo nostri similis factum est, vt principatum in nos gereret, inauguratum est: *Dominus (inquit) dixit ad me: Filius meus es tu; ego hodie genui te.* Quamuis ergo vt Deus omnibus dominetur; tamen secundum humanam naturam, quæ sua alioquin erant, accepisse dicitur.

Colof. 1. v. 18.

Hebr. 2.

Περὶ τῆς ἡγιασθῆναι τῆς Χειρὸς, καὶ τῆς κατ' αὐτῆς νοουμένης ἱεροσωμῆς. κθ'.

De Christi sanctificatione, eiusdemque sacerdotio.

XXIX.

ΕΠΡΕΠΕ γὰρ αὐτὸν, δι' ὃν τὰ πάντα, καὶ δι' οὗ τὰ πάντα, πολλοῖς υἱοῖς εἰς δόξαν ἀγαγόντα, ἢ δεχθῶν τὴν σωτηρίαν αὐτῶν διὰ παθημάτων τελευτῶσαι, ὅ, τε γὰρ ἀγαθῶν καὶ ἀγαθῶν μὲν, ὅτι ἐνὸς πάντες. δι' ἡμῶν

DECEBAT enim eum, propter quem omnia, & per quem omnia, qui multos filios in gloriam adduxerat, auctorem salutis eorum per passiones consummare. Qui enim sanctificat, & qui sanctificantur, ex uno omnes. Propter quam causam

Hebr. 2. v. 10.

Pf. 21. v. 23.

non confunditur fratres eos vocare, dicens: Annuntiabo nomen tuum fratribus meis, in medio ecclesia laudabo te. Rudiores, qui Dominum nostrum Iesum Christum in duos Christos totidemque filios suo more diuidunt, arbitrantur fortassis hominem ex muliere natū, seorsum per se, hoc est, a Dei Patris Verbo seiunctum, per passiones hic consummatum prædicari, eundemque salutis nostræ auctorem hoc loco appellari; consummatum autem, & passioni veluti alterum quempiam a se, ab ipso Verbo obiectum esse. Nam illud, propter quem & per quem omnia, proprie in illud conuenire, hoc (inquinat illi) ex beato Euangelista euidenter colligi potest. Ait enim: Omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil. Decebat igitur, sicut asserunt illi, ut Dei Verbum, per quod omnia, & propter quod omnia, quod multos filios in gloriam adduxerat, salutis illorum auctorem, hoc est, hominem purum ex sacra Virgine ortum, per passiones perfectum consummatumque redderet. Quod autem hic eorum sermo amentia scateat, quanta fieri poterit perspicuitate nunc ostendere conabor.

Ioan. 1. v. 3.

Ait enim: Omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil. Decebat igitur, sicut asserunt illi, ut Dei Verbum, per quod omnia, & propter quod omnia, quod multos filios in gloriam adduxerat, salutis illorum auctorem, hoc est, hominem purum ex sacra Virgine ortum, per passiones perfectum consummatumque redderet. Quod autem hic eorum sermo amentia scateat, quanta fieri poterit perspicuitate nunc ostendere conabor.

XXX.

1. Cor. 1. v. 9.

In primis itaque illud, Per quē, de ipso quoque Patre enuntiatum interdum comperitur. Fidelis Deus (scribit beatus Paulus) per quem vocati estis in societatem Filii eius. Ad illos rursū, qui per fidem ad libertatis dignitatem euocati fuerant, ita ait: Itaque iam non es seruus, sed filius. quod si filius, & heres per Deum. Cum ergo diuina scriptura promiscue hanc phrasim vsurpet, atque illud, Per quem, tribuat ipsi quoque Patri;

Gal. 4. v. 7.

Itaque iam non es seruus, sed filius. quod si filius, & heres per Deum. Cum ergo diuina scriptura promiscue hanc phrasim vsurpet, atque illud, Per quem, tribuat ipsi quoque Patri;

παν ἐν ἐπισημώταται ἀδελφοὺς αὐτοῦ καλεῖν, λέγων ἀπαγγελῶ τὸ ὄνομα σου τοῖς ἀδελφοῖς μου, ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὑμῶν σε.] οἴονταί τινες ὅτι ἡ ἀμαρτία ἐστὶν ἕνα, καὶ διαμεῖναι εἰς δύο Χριστοὺς καὶ εἰς δύο υἱοὺς. Ὁ ἕνα κέλεται Ἰησοῦ Χριστὸν, περὶ ᾧ λέγειται διὰ παθημάτων ὁ ἐκ γεννημάτων ἀδελφὸν ἰδέσθαι νοοῦντο, καὶ ἄλλο τὸ ἐκ τοῦ πατρὸς ὄντος λόγου, καὶ αὐτὸ λέγειται τῆς σωτηρίας ἡμῶν. Ὁ δὲ ἄλλος τὸν περὶ τοῦ λόγου δοθέντα πατρὸς τὸν πατέρα, ὡς ἕτερον ἰδικῶς. περὶ τῶν ἑαυτῶν δὲ μάλιστα φασὶ τὸ, δι' ὃν τὰ πάντα καὶ δι' οὗ τὰ πάντα, διὰ τοῦ τοῦ φανῆαι ὁ μακρότερον διαφελιστῶν. πάντα δι' αὐτῶν ἐργάται, καὶ χωρὶς αὐτῶν ἐργάται οὐδὲ ἐν. ἐπεὶ ποίνω, φασὶ, τῶν λόγων, δι' ὃν τὰ πάντα καὶ δι' οὗ τὰ πάντα, πολλοὺς υἱοὺς εἰς δόξαν ἀγαγόντες, ὁ δὲ ἄλλος τῆς σωτηρίας αὐτῶν, τοῦτέστιν ἀδελφὸν ἀπλῶς, ὁ δὲ διὰ τῆς ἀγίας ἀρτέρας, τελειώσαι διὰ παθημάτων. ὅτι δὲ ὅτι ἐμβροντησίας ἀνὰ πλείους ὁ λόγος αὐτοῖς, ὡς ἐνὶ καὶ νῦν κατὰ δύξαι περὶ σομαι.

λ.

Περὶ τῶν μὲν γὰρ τὸ, δι' οὗ, καὶ ἐπὶ αὐτῶν τὴν πατρὸς. Ἐ γὰρ ὁ μακρότερος Παῦλος πρὸς Φησίαν, ὁ πατὴρ, δι' οὗ ἐκλήθητε εἰς κοινωνίαν τῆς ἡδοῦς αὐτοῦ. καὶ πάλιν τοῖς διὰ πίστεως εἰς ἐλπίδα ὁ ἕνα ἕνα κεκλημένους ἄρα, φησίαν, ἐκείνῃ εἰς δόξαν, ἀλλὰ ἕνα εἰς ὃ ἕνα, καὶ κληρονόμος διὰ τοῦ ἀδιαφορούσης ποίνω τῆς θεοπνεύστου γραφῆς περὶ τῆς λέξεως ἐκ φωνησιν, δεχομένης ὅτι αὐτῶν καὶ ὅτι τῶν πατρὸς,

ANNO CHARIT. 431.

ANNO CHRISTI 431.

* 27

Ἰησ, οὐδὲν ἐπὶ τὸ σωθῆναι ἡμᾶς εἰς τὸ τῆς ἰσοδότητος ἐπιπέσειν ὡς ἑξ ἀνάγκης τὸ, δι' οὗ. ὁπότε ἡ τῆ- τὸ ὅστιν ἀληθεύς, * ἢ μὴ μάλλον ἀφέν- τες εἰς τὸ παρὸν τὸ αὐτὸ πρὸς σωθῆναι, ἔπειτα τῷ σκοπῷ τῆς ἰερέων γραμμα- των ἐπόμφοι, τῆ μὲν σαρκὸς οἰκono- μία τῆς μονογενοῦς (Ⓢ) αὐτῆς πρέπον- τα προῦντες λόγον, (Ⓢ) πατέρα Φα- ρμὴν τελειώσαι διὰ παθημάτων ἐναν- θεοποίησαι (Ⓢ) υἱόν; ἰσώμεινε γὰρ σωτῆρα, ἀιχμῶν καὶ φρονήσεως, ἐν βίδοκίᾳ που πάντως τῆς θεῆς καὶ πατρὸς ἵνα καὶ ἡμᾶς τοῖς ἰγχεσιν αὐτῆς κατὰ- κολουθεῖν ἡρημύοις, νεανιοῖς δοπο- φιλῶν, πειδομύοις λέγωντε μὴ φο- βεῖσθε διὰ τῆς ἀποκτείνοντων ὑμῶν τὸ σῶμα, πλὴν ἡ ψυχῆν μὴ δυνάμε- νων ἀποκτείναι. ὁπότε γὰρ ἐμελλῶ (Ⓢ) θλίψιν ἔχον ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ διώ- κεσθαι ὡς ἐχθροῖν, καὶ τῆς ἀληθείας δογματῶν ὑπερθελεῖν, ἰδρωπὶ τε καὶ πόνοις καταρδοῦν διὰ μάλα πλὴν ἄρε- τῶν, ἐκ ἐξ ἀφ' ἑαυτῶν πρὸς ἀληθείας, ἀποφαίνε ἡ μάλλον βύπομοτα τοῖς, ἐλάσας αὐτοὺς διὰ παθημάτων, ἵνα καὶ ἡμᾶς ἐκδυσωπήση, λέγων ἔτι μαθητῆς ὑπὲρ (Ⓢ) διδάσκαλον, οὐδὲ διδῶν ὑπὲρ (Ⓢ) κύριον αὐτῆς. ἄρε- τῶν τῶν μαθητῶν ἵνα γνήσιαι ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτῆς. καὶ τῶν δούλων, ὡς ὁ κύριος αὐτῆς. εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν, καὶ ὑμᾶς διώξουσιν.

λα.

Σκοπὸς οὖν ἄρα τῶν μονογενεῶν γέ- γονε, σαρκὶ τῆς ἰδίας παθεῖν ὑπὲρ ἡμῶν. καὶ ποία τις ὅστιν ἡ τῆς θεῆς πρὸς Φα- οῖς, διδάξει λέγων ὁ θεοπέσιος Παῦ- λος. ὁπότε γὰρ τὰ παθητὰ κεκοινωνη- κεν αἵματι καὶ σαρκὸς, καὶ αὐ- τὸς ὡς ἀπλησίως μετέχευε τῆς αἱμάτων, ἵνα διὰ τῆς θανάτου κατὰργήσῃ (Ⓢ) Concil. Tom. 5.

nihil est quod Filii tantum perso- næ illud nos admetiri necessario compellat. Cum itaque hæc ita se habeant, cur potius minime hoc de filio intelligentes, sed scri- pturarum auctoritati innixi, ser- monemque incarnati Unigeniti mysterio congruentem studiose confectati, non dicimus, Patrem Filium hominem factum per pas- siones consummasse: quandoqui- dem is, Deo Patre sic volente, *ignominia contempta crucem susti- nuit*, quo & nos quoque vestigiis illius in hærentes, strenuos effice- ret, confidentes in illo qui dicit: *Nolite timere eos qui occidunt cor- pus, animam autem non possunt oc- cidere*. Nam quod afflictionem in mundo, persecutionemque ab ho- stibus perpetuari essent, & grauia pro veritatis dogmate certamina subituri, & virtutis denique sta- dium non absque magno sudore & molestiis decursuri, noluit eos metu frangi, sed per ea quæ ipse perpeffus est, animari: vt vero nos etiam ea detrectare non audere- mus, ostendit dicens; *Non est discipulus super magistrum, nec seruus super dominum suum. sufficit disci- pulo, vt sit sicut magister eius; et seruo, sicut dominus eius. Si me per- secuti sunt, et vos persequentur.*

Hebr. 12. v. 2.

Math. 10. v. 28.

Math. 10. v. 24.

Ioan. 15. v. 29.

XXXI.

Scopus itaque vnigenito Dei Filio propositus fuit, in carne sua pro nobis pati. Cuius quidem propositi causam diuinus Paulus his verbis explanat: *Quia* (inquit) *pueri communicauerunt carni et sanguini, et ipse similiter partici- pavit eisdem: vt per mortem destruc- ret eum, qui habebat mortis impe-*

Hebr. 2. v. 14.

rium, id est diabolus; & liberaret eos, qui timore mortis per totam vitam obnoxii erant seruituti. Cum ergo mortis destructio humanae naturae facultate superaret (nam per vetus maledictum in eam adducta erat calamitatem, vt necessario mortis imperio obnoxia teneretur) oportuit, vt viuificum Dei Verbum natura morti obstricta, hoc est nostra humana, sese indueret; quo mors efferata cuiusdam belluae instar propriam quoque illius carnem adorsa, a tyrannide quam in nos exercebat, velut a Deo iam debellata, in posterum desisteret. Ipse itaque est, qui quidem propter nos secundum carnem, hoc est humanam naturam, perficitur; secundum diuinam vero virtutem (eo nimirum, quod mortis imperum perfregerit) nos perficit, consummatque. Deerat enim humanae naturae ea integritas & incorruptio, quam in ortu sui primordio obtinebat: Deus enim mortem non fecit, neque latatur in perditione viuorum. Creauit enim, vt essent, omnia; spectantque ad salutem mundi primordia, nec est in illis venenum perditionis, nec inferorum regnum in terra: Sed diaboli inuidia mors intrauit in mundum. Ad hunc itaque modum nos perficiens, ad caelestem Patrem aiebat: Ego te clarificaui super terram: opus consummaui, quod dedisti mihi vt faciam. Ea namque vera est Dei Patris gloria, quod per Filium suum demolitus est mortem. Per passiones proinde ipsi quidem consummatio, nobis vero eius quod deerat, expletio obtigit. Per Christum enim & in Christo noua creatura effecti sumus.

Sap. 1. v. 13.

Sap. 2. v. 24.

Ioh. 17. v. 4.

το κρατος εχοντα το θανατου, που-
τες το διαβολον και απαλλαξη
πουτοις, οσοι φοβω θανατου δια
παντος του ζω ενοχοι ησαν δουλειας.
εκουω επεδητην ανεφικπον ω τη
δυσθεπου φύσε το καταργησαι θά-
νατον. ενεκρατο το εω αυτ, κα-
τακομιζουσης αυτην εις το της
δεχαιας δερας εκεινης διαγκαιως
ο ζωοποιος του θεου λογος τω θε-
νατω κατοχον ημπερατο φύσιν, που-
τες τω και ημας, ηρωω τω θύ-
θεσπινω, ινα και τη αυτ σαρκι και
θατη τε ην απδασων θηλιων επι-
πηδησας ο θανατο, παύσηται της
καθ ημην τυραννιδος, ως παρὰ
θεου καταργουμην. αυτος ου α-
ρα εστιν ο σαρκι τελουμην δι
ημας ανθεσπινως, τελων δε ημας
δικως δια του καταργησαι του θανατου
το κρατος. ελειπε γρ τη ανθεσπου
φύσε το αφταρον, ουτω γνομυμη
και εν δεχαις. ο γρ θεος θανατον εκ
εποιησεν, ουδε τερπηται επ απω-
λεια ζωντων. εκλισε γρ εις το ειναι
τα παντα, και σωθηλοι αι γρησες
του κοσμου, εκει εστιν εν αυτοις φαρ-
μακον ολεθρου, ουδε εστιν αδου βασι-
λεια επι της γης. φθονω γ διαβολου
θανατος εις τον κοσμον εισηλθεν. ου-
τως ημας τελωσας εφασκε παρος τ
εν ουρανωις πατερα και θεον. εγω σε
εδεξασα επι τ γης το εργον επελειω-
σα, ο δεδωκας μοι, ινα ποιησω αυτη.
δεξα γρ αληθως τω θεω και πατερι,
τω δια του ιδιου γρηνηματος καταργη-
ησαντε θανατον. εκουω η μη τελειω-
σις απω δια πασηματων, ημην γ προ-
ελεκη του λειποντος το γεγνημην
και η γρ κτισ τα εν Χριστω.

ANNO
CHRISTI
431.

Ολι δὲ ἐκ αὐθροπον ἀπλῶς ἐξη-
ρημίου τῆ λόγου τετελειωδῶν φη-
σιν ὑπὸ ἡμῶν, ἐν αὐθροπείᾳ δὲ
μᾶλλον μορφῇ πεφηνότα μο-
νορχῆ, πρῶσεται πάλιν ὁ θεῶσι
Παῦλῳ περὶ τοῦ ὁ, τε γὰρ
ἀγιάζων καὶ ἀγιαζόμενοι, ὅς ἐνός
πάντες· διὸ καὶ ἀπὸ ἐκ ἐπαρξάμε-
ται ἀδελφοῖς αὐτῶν καλεῖν, λέ-
γων· ἀπαγγέλω τὸ ὄνομα τοῦ τοῖς
ἀδελφοῖς μου. τίς ὁ ἀγιάζων, καὶ
ὅτι ἐνός ἀγιάζων καὶ πῶς
ὅς ἐνός πάντες, ἢ ἐκ τίνος, ὅπως
ἀξιοῦν ἰδεῖν. ἐκοιῶν ἀγιάζει μὲν ὁ
ἴσος, ἀγιάζων ὡν καὶ φύσιν ὡς θεός·
ἡγιασμεῖτα δὲ ἡμεῖς παρ' αὐτοῦ διὰ
τῆ πνεύματος. πῶς οὖν πάντες ὅς
ἐνός; ὡς ποιητῆς καὶ δημιουργοῦ. ὡς τε
καὶ ἀναγκαῖον ἐν τῷ ἡμεῖς περὶ
διλλήλοις ἐξῆν πλὴν ἀδελφότητα.
* γρητῆς γὰρ περὶ γρητῆ, καὶ δὲ
* γρητῆ, φησὶ καὶ ἡ ἀδελφότης.
καίτοι πλὴν φύσιν ἀγγητῆς ὅτιν ὁ
ἴσος, καὶ ἐκ ἀδελφός τῆ κτίσι κατὰ
γε τὸ εἶναι φύσιν θεός. πῶς οὖν
πάντες ὅς ἐνός, ὁ, τε ἀγιάζων καὶ
ἀγιαζόμενοι; ἐκοιῶν ἀναγκαῖ-
εῖς πλὴν τῆς περὶ ἀδελφῶν διασάφη-
σιν τῆς μὲν σαρκὸς οἰκονομίας ὁ λό-
γος. ὅτι γὰρ γέρονε καθ' ἡμεῖς, πό-
τε καὶ αὐτὸς μὲν ἡμῶν ὅς ἐνός λέ-
γεται καὶ κεχρημάτικε τοῖς κτίσμα-
σιν ἀδελφός, ὡς συγγένταν ἐξῆ-
κῶς πλὴν περὶ ἡμεῖς αὐθροπίντω.
πῶς τοι καὶ μάλα εἰκότως ἐκ ἀ-
ρξάμεται ἡμεῖς ἀδελφοῖς ὀνομά-
ζειν, ἐκ ἀναζόμενοι, ὡς γὰρ μοι

Quod autem non nudum vul-
garemque hominem a Verbo se-
iunctum, nostri causa consum-
matum dicat, sed ipsummet Vni-
genitum humana forma indu-
tum, id diuinus Paulus hac rur-
sum oratione confirmat: *Qui* (in-
quit) *sanctificat, et qui sanctifican-*
tur, ex vno omnes. Propter quam
causam non confunditur fratres eos
vocare, dicens: Annuntiabo nomen
tuum fratribus meis. Hic operæ
precium est cognoscere, ecquis
nam ille sit qui sanctificat; tum
quinam illi rursus qui sanctifi-
cantur; & quonam modo ex vno
omnes, & ex quo tandem illo.
Sanctificat igitur Filius, secundū
naturam sanctus existens, utpote
Deus; sanctificamur autem nos
ab eo per Spiritum sanctum. At
quomodo ex vno omnes? Ex vno
utique omnes conditore & opifi-
ce. vnde & mutuam quoque fra-
ternitatem necessario hinc trahi-
mus. Nam inter genitum & ge-
nitum, quatenus genita sunt, na-
turalis quædam germanitas inter-
cedit. Ceterum cum Filius non sit
natura factus, neque vllam omni-
no ut Deus fraternitatem cum
creatura inire queat; qui fieri po-
test, ut omnes, tam illi qui sancti-
ficantur, quam is quoque qui sancti-
ficat, profluxerint ab vno? Sa-
ne ad dilucidam propositæ rei ex-
planationem, incarnationis œco-
nomiam spectare nos oportet.
Cum enim nobis secundum car-
nem assimilatus est, tunc & ipse
quoque perinde ac nos ex vno ef-
se dictus est, creaturarumque fra-
ter iure appellatus, utpote cum
humana natura cognationem for-

titus. Hac igitur ratione satis congrue fratres nos appellare neutri-
quam veritus est. Nisi enim his qui per ipsum conditi sunt, similis

Concil. Tom. 5.

Ll ij

cuafisset (quamquam per hoc, id quod erat, non amiserit) nequam, ut mihi persuadeo, fratris nomine se compelli passus esset. Tunc enim & absque reprehensione etiam ipse nobiscum laudabit, quem laudant seraphim, & vniuersa creatura adorat.

XXXIII.

1. Tim. 3. 9. 16.

Et manifeste magnum est pietatis sacramentum: Deus manifestatus est in carne, iustificatus est in spiritu, visus est angelis, predicatus est in gentibus, creditus est in mundo, assumptus est in gloria. Si Deus verbum deitatem non amittens, sed in quibus erat bonis constanter persistens, homo factus prædicatur, magnum profecto pietatis mysterium hic se offert. Si vero Christus est homo tantum communis, sola dignitatis vel auctoritatis societate Deo coniunctus (hoc enim indocti quidam defendunt) quomodo manifestatus est in carne? An non omnibus perspicuum est, nullum non hominem carne esse indutum, nec alio modo a quoquam posse videri? Qua ergo ratione a sanctis quoque angelis visus dicitur? Nonne angeli nos ipsos conspiciantur? Quid igitur in Christo aut nouum, aut inusitatum, & admiratione dignum est, si solam naturæ nostræ similitudinem gerens, a quibusdā angelis visus est? Qualis rursus gentibus prædicatus? aut qualis tandem ab iis qui sunt in mundo, creditur? Nam si illum discipuli mundo prædicarunt ut purum aliquem nostræ conditionis hominē, & non ut Deum hominem factum, talisque ab iis qui in mundo degunt, creditur; ad v-

φαίνεται, τοῖς δὲ αὐτῶν γεγονόσιν ἀδελφὸς ὀνομάζεσθαι, εἰ μὴ γέρονε καὶ αὐτῶν, πλὴν οὐ μεδείς ὅπῃ ἴω. τότε ἢ ἀνεπιπλήκτως καὶ ὑμῶν σὲ μὲν ἡμῶν αὐτῶν, ὃν ὑμνοῦσι τὰ σεραφείμ, καὶ σύμπασα κτίσις προσκυνοῖ.

λγ.

Καὶ ὁμολογοῦμεν μὲν μέγα ὅτι τὸ τῆς θεοσεβείας μυστήριον. Θεὸς ἐφανερώθη ἐν σαρκί, ἐδικαιώθη ἐν πνεύματι, ὡφθη ἀγγέλοις, ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν, ὁπίσθη ἐν κόσμῳ, ἀνελήθη ἐν δόξῃ.] εἰ θεὸς ὢν ὁ λόγος ἐνδεδροπέσται λέγειτο, καὶ οὐ δὴ ποῦ μεδείς τὸ εἶναι θεός, ἀλλ' ἐν οἷς ἴω αἰεὶ διαμείνων. μέγα δὴ τότε, καὶ ὁμολογοῦμεν μὲν ὅτι τὸ τῆς θεοσεβείας μυστήριον. εἰ δὲ ἀπόθετος νοεῖται κοινὸς ὁ Χριστός, ὡς καὶ μόνῳ τῷ ἰσοπέτῳ τῆς ἀξίας, ἡρώω αὐθεντίας, θεῶ σωματικῶν πεφρονήκασι ἢ τὰ τοιαῦτα ἴνες τῶν ἀμαρτετέρον πῶς ἐν σαρκὶ πεφανερώται; καὶ τοὶ πῶς οὐχ ἅπαντες ἐσαργές, ὅτι πᾶς ἀπόθετος ἐν σαρκὶ τὸ ὅτι, καὶ ἐκ αὐτῶν ἕτερος ὄρετο ἴσι; * πῶς δὲ ἴστω ὡφθητῶν φησὶν αὐτῶν καὶ τοῖς ἀγίοις ἀγγέλοις; ἢ γὰρ καὶ ἡμᾶς αὐτῶν οὐχ ὄρεσιν ἀπέλοι; ἢ οὐ ἐν Χριστῷ τὸ ζῆν, ἢ ἢ τὸ πῶς ἀδύξ, εἰ καὶ καὶ ἡμᾶς ὄντα, καὶ ἕτερον οὐδὲν τεθειανταῖ ἴνες τῶν ἀγίων ἀγγέλων; πῶς δὲ καὶ ἔθνεσιν ἐκηρύχθη; καὶ * ὡς ἴσι ὑπαρχόντων πῶς τῶν ἐν κόσμῳ π-σβέται; εἰ μὲν γὰρ ὡς ἕνα τῶν καὶ ἡμᾶς ἀπόθετον ἀπλῶς, καὶ οὐχ ὅτι μᾶλλον θεὸν ἐν ἑαυτοῦ πῶς ἀν-κήρυξαν μαθηταί, καὶ ὡς τῶν ὑπαρχόντων πῶς τῶν ἐν κόσμῳ π-σβέ-

ΑΝΝΟ ΧΡΗΣΤΙ 431. τα, αὐθεροπολατρεία κεκρατήμεθα, καὶ παροσκενωήκαμεν τῇ κτίσει καὶ παρὸς γε τὸ ἡμᾶς κατεδόντην αὐτὸς ὁ φύσις τε καὶ ἀληθεία καὶ τῷ ὄλον θεός· αὐτὸς γὰρ ἡμῖν τῷ θεῷ ἔδωκεν ἀνέδραξε ἁρμόν. εἰ δὲ Χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν τοῖς ἀγίοις ἐφασκεν ἀποστόλοις· πορεύθεντες μαθητεύσατε πάντες τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς, καὶ τοῦ υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος· εἶτα πεπεσὼκαμεν εἰς αὐτὸν, βεβαπισμένοι τε, τὸν θάνατον αὐτοῦ καὶ ἀγγέλλοντες, καὶ ὁμολογουμένως τὴν ἀνάστασιν· καὶ τὸ πρῶτον εἰωθότες, τοῖς αὐθεροπολατρείας ἐκλήμασι κατ' οὐδένα ἔχον ἐνιστήμεθα· ἐκ ἀρα ψιλῆ σωμαφεία τῇ παρὸς θεὸν λόγον πεποιημένον αὐθεροπος ὁ Χριστός, σωδὸν δὲ μάλλον τῇ παρὸς τὸ αὐθεροπνον κατ' ἐνωσιν οἰκονομικῶν υἱὸς εἰς καὶ κύριος. μέγα γὰρ τότε τὸ τῆς ὑπεβείας μυστήριον· πεφωτισθη γὰρ ἐν σαρκὶ θεὸς ὡν ὁ λόγος, ἐδικαιώθη δὲ καὶ ἐν πνεύματι· οὐ γὰρ ἐποίησεν ἀμάρτημα ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός· ὡφθη δὲ καὶ ἀγγέλοις, οἱ τὴν αὐθεροπνίαν αὐτοῦ ἠγύνησαν ἐκ ἠγωνιότες ἐφασκεν· δόξα ἐν ὑψίσις θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνῃ, ἐν αὐθεροποῖς βίβλια. ἐκηρύχθη δὲ καὶ ἐν ἐθνεσι· ἔστι καὶ ἀλήθειαν ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς, καὶ ἐν σαρκὶ πεφηνώς, παρὰ τοῖς ἐν κόσμῳ πιστεύεται.

λδ.

Καὶ ἐμάρτυρησεν Ἰωάννης λέγων· ὅτι πεπλάματ' ὁ πνεῦμα κατεβαῖν ὡσεὶ παροερεθὸν ἔξ ου-

num omnes anthropolatriæ crimine rei tenebimur, creaturamque creatoris loco adorare aperte conuincemur; idque illius impulsu, qui natura & veritate vniuersorum Deus est. Constat enim, ipsum ad nos misisse magistros qui hæc docerent. Quod si Christus ex mortuis exsulcitatus, sanctos apostolos his verbis affatur: *Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti*: nosque in illum credimus, ac mortem eiusdem annuntiantes, resurrectionemque confitentes, baptizati sumus; & istud de more facitantes, nunquam haecenus quod hominem colamus, infimulati fuimus: quis dubium habere potest, Christum non esse purum hominem nuda tantum simplici; cum Dei Verbo connexionem honoratum; verum naturali secundum dispensatoriam vnionem cum humana natura coniunctione vnum esse Filium & Dominum, atque ideo magnum pietatis sacramentum eluxisse mundo? Nam Deus Verbum apparuit in carne, iustificatus est in Spiritu (nullum enim peccatum Dominus noster designauit) visus est & angelis, vt qui natiuitatem eius secundum carnem non ignorantes, *Gloria in altissimis Deo, & in terra pax, in hominibus bona voluntas*, concinuerint. prædicatus est & in gentibus quoque: denique verum illum naturalemque Dei Patris Filium esse, qui manifestatus sit in carne, creditum est ab his qui mundum hunc incolunt.

XXXIV.

Et testimonium perhibuit Ioannes, dicens: Quia vidi Spiritum descendentem quasi columbam de

Ll iij

Matth. 28. v. 19.

Luc. 1. v. 14.

Ioan. 1. v. 37.

calo, & mansit super eum. & ego nesciebam eum: sed qui misit me baptizare in aqua, ille mihi dixit: Super quem videris Spiritum descendentem, & manentem super eum, hic est qui baptizat in Spiritu sancto. Et ego vidi, & testimonium perhibui, quia hic est Filius Dei. Cum vnum dumtaxat Emmanuelem assignemus, neque eos qui vnicum Christum in duos diuelunt, feramus; quid dicemus, cum Spiritum sanctum e caelo super illum descendisse, necnon super eundem mansisse audimus? Suspicabimur ne Dei Patris Verbum Spiritus sancti participatione indiguisset? At quid hoc aut excogitari, aut dici queat absurdius? Spiritus enim æque proprius est illius atque Dei Patris. Quoniam estis Filii (inquit beatus Paulus) misit Deus Spiritum Filii sui in corda vestra clamantem: Abba, Pater. Impium proinde fuerit vel solum cogitare, ipsum Dei Patris Verbum Spiritus sancti communicatione eguisse; fatuum vero, in rem vsque adeo planam & euidentem curiosius velle inquirere. At quomodo ergo Spiritus sanctus super illum descendit? Accipit namque secundum humanam naturam, dispensatione cum carne efficiente, vt citra omnem reprehensionem Spiritum acciperet; imo necessario ad hoc ducente. Suscipit autem nobis verius quam sibi; quo nimirum, posteaquam ab hominibus, eo quod illorum mens a iuuentute ad malitiam prona semper intentaque esset, semel auolarat, nunc in Christum veluti in alterum generis nostri principium descendens, sedemque capiens, iterum in nobis tamquam recte iam operanti-

Gal. 4. v. 6.

Gen. 8. v. 21.

ρανος, & ἔμεινεν ἐπὶ αὐτόν. * ἐγὼ δὲ ἐκ ἠδῆν αὐτόν· ἀλλ' ὁ πέμψας με βαπτίζων ἐν ὕδατι, αὐτὸς μοι εἶπεν· ἐφ' ὃν αἶψα ἴδης τὸ πνεῦμα καταβαῖνον, & ἄνω ἄνυσσον ἐπὶ αὐτόν, οὗτός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν πνεύματι τῷ ἁγίῳ· καὶ γὰρ εἶδον, & ἔμετρον τὴν ἁγίαν, ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. ἵνα λέγοντες τὸ Ἐμμανὴλ, & τὸ εἰς δύο Χεῖροισι διποδιοελόντων ἐκ ἀνερχόμενοι, πὶ δὴ ἄρα Φαυδῶν, καταπλάστος ἐπὶ αὐτὸν ἔξ οὐρανοῦ τῆς ἀγίου πνεύματος, & μείναντος ἐπὶ αὐτόν; ἄρα δεδεδῆσται τῷ μετὰ λαχὸν ἀγίου πνεύματος τὸ ἐκ Θεοῦ πατρὸς λόγον ὑποποπασμῶν; καίτοι πῶς ἐκ αἰσθητῶν ἀληθῶς τὸ ὡς φρονεῖν, ἢ λέγειν; ἰδίον γὰρ αὐτῶν τὸ πνεῦμα ἐστὶν, καὶ ἀπὸ ἀμελή & τῆς Θεοῦ καὶ πατρὸς. καὶ γὰρ ὁ μακάριος Παῦλος· ὅτι ἐστὶ υἱὸς, οἷς ὁ πατὴρ γενεῆν ὁ Θεὸς τὸ πνεῦμα ἐκ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν, κεντρὸν Ἀββᾶ, ὁ πατήρ. ἀσεβῆς οὐκ ἄρα τὸ καὶ γὰρ ὑπονοῶσται μόνον τὸ πνεῦματος μετοσίτας δεδεδῆσται καὶ αὐτὸ ἐκ Θεοῦ πατρὸς λόγον· καὶ τὸ οὐπω σαφῆ πλὴν διποδιζῶν ἔχον πατερίας ἀξιοῦν, ὡς ἴσως καὶ κομισθῆ. πῶς οὐκ ἐπὶ αὐτὸν κατέπιη τὸ πνεῦμα; δέχεται γὰρ ἀνεσπίνως, ἀκαταμάστον αὐτὰ τὸ λαβεῖν διποφαινούσης ἐν μάλα τῆς μὲν σαρκὸς οἰκονομίας, μᾶλλον δὲ καὶ ἀναγκαίως εἰς τὸ φερούσης. δέχεται γὰρ οὐκ ἐαυτῷ μᾶλλον, ἀλλ' ἡμῖν· ἵνα ἐπεισὶ ἀπέπιη τῷ ἁγίῳ τῆς γῆς, διὰ τὸ ἁπλοῦς εἶναι εἶδαι πλὴν διανοίας τῆς ἀνεσπίνου ἁγίου τὰ πονηρὰ ἐκ νεότητος, κατὰ φρονήσιν ἐπὶ αὐτόν, ὡς ἐπὶ ἀσπρῆ τῆς γῆς δούτερον, κατὰ λῦσιν καὶ ἀναπαύσεται πάλιν ἐν ἡμῖν, ὡς

ANNO CHRISTI 451

ANNO
CHRISTI
431.

κατωρθωκόσιν ἢ δὴ τὸ ἀναμάρτητον ἐν
Χριστῷ, καὶ πῶς αἰτίας ἀπάσης ἀπιλ-
λαγμένῳ ἔχοισι ζωῆ. πῶς εἰ καὶ
ἀνθρώπων δέχεται δι' ἡμᾶς, ἀλλ'
ὅρα διδόντα δικαίως. ἐφ' ὃν γὰρ ἴδης
τὸ πνεῦμα κατὰ βάπτισμα, φησὶ, καὶ μέ-
νον ἐπὶ αὐτῷ, οὗτος ὅστις ὁ βαπτί-
ζων ἐν πνεύματι τῷ ἁγίῳ. τὸ τοῦ δὲ
ὅστις ἐνέργημα θεϊκόν· ἐνίοσι γὰρ τοῖς
βαπτίζομενοις ὁ κύριος ἡμῶν Ἰη-
σοῦς Χριστὸς ὡς ἴδιον πνεῦμα τὸ τῆς
πατρὸς. καὶ πῶς γὰρ τὸ ἡμᾶς ἐμπε-
δίει γὰρ φῶς ὁ Θεοσεύς Γαῦ-
λος· ὑμεῖς δὲ ἐκ ἐστὶ ἐν σαρκὶ, ἀλλ'
ἐν πνεύματι, εἴπερ πνεῦμα θεοῦ εἰσι-
καὶ ἐν ὑμῖν. εἰ δὲ ἡς πνεῦμα Χριστοῦ
ἐκ ἔχῃ, οὗτος ἐκ ἐστὶν αὐτοῦ. μεμδρτύ-
ρηκεν οὖν Ἰωάννης, ὅτι οὗτος ὅστις ὁ
ὑὸς τῆς θεοῦ.

λέ.

Αναπαύεται ἡ πάλιν ἐξέλομι αὐτῶν
ἡμῶν εἰς δύο διορίζοντων ὑοῖς ἑνα
κύριον Ἰησοῦν Χριστόν· ἑνα δὲ δέχον
ὁ πατήρ, καὶ πῶς ἐνός φησιν ὁ μακά-
ριος βλαβεριστὴς· οὗτος ὅστις ὁ ὑὸς
τῆς θεοῦ· ἄρ' οὐκ εἶπέ μοι, πῶς ἴνῃ
ἔσται τὸ εἰρημύμον; εἰ μὲν οὖν ἰδικῶς
καὶ κτ' ἴσως τῆς μονοθεοῦ, πῶς ἔ-
στι τῆς ἐκ πατρὸς ὄντος λόγου, πῶς τὸ
πνεῦμα δέχεται, καὶ τοῦ θεοῦ ὡν φύ-
σις, καὶ ἴδιον ἔχων αὐτό; εἰ δὲ ἀνὰ μέ-
ρη καὶ ἰδικῶς, ἡγῶμαι κτ' ἴσως,
ὅτι γυναικὸς ἀνθρώπου δεδεῖται
φασὶ τῆς τῆς πνεύματος μετοχῆς,
πῶς αὐτός ὅστις ὁ βαπτίζων ἐν αὐτῷ;
καὶ τοῖς μόνῃ πρέποντος τῆς ἀνωτάτω
φύσεως τῆς καὶ ἀποφάνην δυνάσται με-
τερχόμενος τῆς πνεύματος· ὅτι πῶς
σιόντας αὐτῆ. εἰ δὲ δέχεται, καὶ δι-

bus, & vitam a peccato, omni-
que crimine immunem in ipso
ducentibus, conquietat. Verum
enimvero licet ut homo Spiritu
sanctum propter nos suscipiat; ut
Deus tamen eundem impertiri solet.
Super quem (inquit Ioan. 1. v. 33.
idem ille) *videris Spiritum descen-*
dentem, & manentem, hic est qui
baptizat in Spiritu sancto. Bapti-
zare autem in Spiritu sancto, opus
diuinum existit. Atqui Dominus
noster Iesus Christus his qui ba-
ptizatur, Spiritum Patris uti pro-
prium infundit. Atque huc ten-
dit diuinus Paulus, dum inter ce-
tera ita scribit: *Qui in carne sunt,*
Rom. 8. v. 8.
Deo placere non possunt. Vos autem
in carne non estis, sed in spiritu; si
tamen Spiritus Dei habitat in vo-
bis. Si quis autem Spiritum Christi
non habet, hic non est eius. Hunc
itaque Dei Filium esse, aperte te-
statum facit Ioannes.

XXXV.

At lubenter equidem hic illos
percontarer, qui vnum Domi-
num nostrum Iesum Christum in
duos filios diuellunt, (nam vnum
tantum Pater demonstrat; & de
vno solum, *Hic est Filius Dei*, bea-
Ioan. 1. v. 34.
tus Euangelista retulit) de vtro
nam illorum, quod allegatum est,
accipi debeat? Nam si sermo est
de vnigenito Dei Patris Verbo
seorsum per se sumpto, quomodo
Spiritum suscipit, cum sit natura
Deus, & ipsum Spiritum pro-
prium habeat? Quod si hominem
ex muliere ortum seorsum ac per
se positum Spiritu sancto eguisse
dixerint, quomodo hic rursus in
Spiritum sancto baptizatur? quando-
quidem Spiritus sancti gratiam
accidentibus posse dilargiri, id
vere naturæ est omnium supremæ
ac præstantissimæ. Quod si vnus

idemque simul dat & recipit, manifestum est id provenire ratione dispensationis secundum carnem, & quatenus natura & vere Deus existit. Accipit igitur ut homo, non tam sibi quam toti generi humano per seipsum, & in seipso primo: ex propria vero vi & natura ut Deus est, illis dat, qui ipsum accipere digni sunt. Poterant alia quoque in eandem sententiam non pauca afferri; sed superuacaneum iudicauimus, idem saepius inculcare: maxime verum ingeniosioribus ad similitum locorum cognitionem vel vnius explanatio fat esse possit. Quamobrem quotiescumque Christus sanctificari, hoc est Spiritum sanctum accipere dicitur, semper istud ad hunc modum intelligendum est. Satius enim est pietatem amplecti, dum pie sacrarum literarum sensum ad rectam pertrahimus interpretationem, quam impie denegantes quæ recte de Christi gloria pronuntiata sunt, abire præcipites.

XXXVI.

LUC. 4. v. 1. *Iesus autem plenus Spiritu sancto regressus est a Iordane: & agebatur in Spiritu in desertum diebus quadraginta, & tentabatur a diabolo. & nihil manducauit in diebus illis: & consummatis illis, postea esuriit. Decebat sane, ut ille nostri causa satanae se obiectaret, partamque iam olim palmam ipsi eriperet, qui ea de causa in voluntariam exinanitionem sese demiserat, ut suæ nos plenitudinis participes efficeret; fractosque & debilitatos quondam in Adamo, spiritale quoddam robur adeptos ostenderet: quandoquidem tam corporum, quam animorum ægritudines, protoplasti culpa in*

δωσιν ὁ αὐτὸς, παρέδωκεν ὅτι κατὰ γε τῶν τῆς μὲν σαρκὸς οἰκονομίας λόγους, καὶ κατὰ φύσιν καὶ ἀληθῶς ὄντι θεός. δεχόμενος μὲν ἀνθρώπινως, οὐχ ἑαυτῷ μᾶλλον, ἀλλὰ τῇ τῆς ἀνθρώπων φύσει δι' ἑαυτῶν καὶ ἐν ἑαυτῷ τῷ πατρὶ καὶ ἐξενῶν αὐτόν· δίδωσι δὲ θεϊκῶς ὁ ἴδιος αὐτῷ φύσεως, τοῖς ἀλλοίους τῆ λαβεῖν ἐνείκεις. ἡ μὲν οὖν τῷ πατρὶ μὲν ῥητῶν παρομοιωθεῖται καὶ ἴσον ἔχοντα νοῦν παρὰδέναι καὶ ἕτερα· τὸ δὲ γε ταυτεπιπὼν φορικὸν εἰδότες, ἐκείνῳ φαμὲν, ὡς ἀπόρησι τοῖς νοουεχετέροις ἢ ἐνὸς ὁμοιωθεῖν εἰς τὴν τῆς ὁμοιωθεῖν ἔχοντων ἀκριβῆ διασάφην. ἐκουῦ ὁσάκις δὲ λέγεται Χριστὸς ἀγιάζεσθαι τὸν ἑαυτῷ τὸ πνεῦμα λαβεῖν, καὶ τῆς τῶν αὐτῶν ἴσον παρὰδέναι νοεῖν. ὡσεὶ τῶν ἁμῶν παρὰδέναι ποντίας ὡσεὶ τῶν ἁμῶν ἔχον τῆς ἑσθῶν γεαμμάτων τὸ νοῦν, ἢ τῶν ἑνῶν καὶ πετρῶν, ἀνοσίως ὁπτιζέσθαι τῆ δόξῃ Χριστοῦ τὰ ὁρῶν εἰρημῶν. λς'.

ANNO CHRISTI 431.

Ἰησοῦς ὁ πλήρης πνεύματος ἁγίου ἐπέστρεψεν ἀπὸ Ἰορδάνου· καὶ ἦρτο ἐν τῷ πνεύματι εἰς τὸ ἔρημον πενταεσχόντα ἡμέρας, πειράζομενος ὑπὸ τοῦ διαβόλου καὶ ἐκ ἑφαγγου οὐδὲν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις· καὶ σωτελεθεισῶν αὐτῶν, ἐπέιασεν.] ἔδξεν δὲ πάλιν ὑπὸ ἡμῶν ἀνίστηναι τε, μονοουχῆ καὶ ἀνταποδύσασθαι τῷ πάλαι νικησαντι σατανᾷ, τὸ διατῆτο καθιζήμενον εἰς ἐκείσιν κένωσιν, ἵνα ἡμᾶς διαφύνη μελεγκτότας ἔιδε πληρώματος καὶ ἀδενήσαντας ἐν Ἀδαμ, ἐπεστρεψέσθαι ἔχοντας ἀποδείξει πνεύματι κλυτῷ. πέπαι] γὰρ ἐν Χριστῷ ἐν τῷ πατρὶ πλάσσει.

ANNO
CHRISTI
431.

πλάσω τῆ ἀνθρώπου φύσιν συμβέβη-
κότα σαμαλικὰ ἔκ τῆ ψυχῆ ἢ ἀρρώ-
σημάτων ἐνεργήματα. ὡσαύτω δὲ διὰ
τῆς ὑποκοῆς αὐτῶν δίκαιοι κατέστημι
Ⓢ πολλοί, καίτοι πεπονθότες διὰ τῆς
ἐμμένου ὑποκοῆς πλὴν κατὰ κρισιν' οὐ-
τω δὴ πάλιν διὰ τῆς ἐν Χριστῷ νοου-
μένης βλαπτείας, δὴλον δὲ ὅτι πτω-
μαλικῆς, πὰ ὅτι τῆς ὑποκοῆς ἀδου-
λεύειαι διεκρουσάμεθα βλάβη· καὶ Ⓢ
πεπικώτερος ἐν Ἀδὰμ, νενικήκαμεν ἐν
Χριστῷ. ἀπὸ τῆς τοίνυν ὑπὲρ ἡμῶν
ὡς ἀνθρώπου, καὶ νικῶν θεϊκῶς, καὶ πρὸς
ἐξέτασι μὲν, ὡς ἐνὶ τῷ καθ' ἡμᾶς
ἐπιπιδόντος τῆ σατανᾶ, καὶ οὐκ ἐν τῷ,
ὅτι τὸ ἀκαρπὸς τὸ σαρκὸς συνεκπολε-
μήσεν ἀν' αὐτῷ Ⓢ ἐκπεραζόμενον·
ἀναχωρεῖ ἡ κατηχημένους, καὶ νομο-
μοῦσης αὐτῆ ἀνθρώπου φύσεως ἐν
Χριστῷ, καὶ νενικησάμενον ἐχούσης τῆς
ἀμετρίας Ⓢ νόμον, Ⓢ ἐν τοῖς μέλεσι
τῆς σαρκὸς ἀζειαίνοντα· κατηρηται
γὰρ ἐν Χριστῷ. νηστίας γε μὴν ὑπο-
χωρῶντος, καὶ δυναμει θεοπροπέι πο-
τε καὶ σίπων δίχα πλὴν σαρκὰ τηρή-
σας ἀδιάφθορον, ἐφίση μόλις τὰ οὐ-
κεία παιδεῖν αὐτῆ. πρήσται γὰρ λέγε-
ται καὶ διὰ ποῖαν αἰτίαν; ἵνα δι' ἀμ-
φοῖν βίτητος θεός τε ὁμοῦ καὶ ἀνθρώ-
πος ὑπαρχῶν ἐπιγνωσκηται εἰς καὶ ὁ
αὐτὸς δηλονότι, καὶ θεϊκῶς ὑπὲρ ἡμᾶς,
καὶ καθ' ἡμᾶς ἀνθρώπων. ἀγεσται
δὲ λέγεται τῆ δυναμει τῆ πνύμα-
τος εἰς πλὴν ἔρημον, τῆ ἀγεσται δη-
λουῦται οὐ τὸ ὑποφείρεσται μάλ-
λον, ἀλλὰ τὸ διαγίν, ἥτοι διατελεῖν
κατὰ τὴν ἀμέλει καὶ ἐφ' ἡμῶν λέγεται
πλάσσει· ὁ δεῖνα τυχόν ἐαυτῷ ὁρ-
θῶς ἀγῆ, τοῦτέστιν ἀμεμπῶς ἔτι καὶ
πολιτεύεται. ἀνεστρέφετο τοίνυν εἰς
Concil. Tom. 5.

hominum naturam inuectæ, per
Christum e medio sunt sublata.
Sicut enim huius obediitione iu-
sti constitui mur multi, etiam si
propter illius inobediitionem, in
condemnationis sententiam inci-
derimus; ita rursus spiritali ro-
bore per Christum nobis allato, a
veterum morborum detrimentis
liberamur: & qui in Adam victi
concederamus, in Christo victo-
riam obtinuimus. Obiicitur ita-
que hosti pro nobis vt homo, vin-
cit autem vt Deus. Tentatur rur-
sum, fatana perinde illi insultan-
te ac vni ex nobis, certoque sibi
pollicente fore, vt carnis petulan-
tia ad illum prosternendū sociam
sefe adiungeret: verum is pude-
factus abscessit, cum natura hu-
mana nouo quodam modo in
Christo legem peccati, quæ pri-
dem in membris carnis ferocie-
bat, extinctam mortificatamque
sefe habere ostenderet. abolita
est enim lex hæc in Christo. Por-
ro autem cum quantum sat erat,
iam ieiunasset, diuinaque virtute
absque cibo & potu incorruptam
carnem conseruasset, vix tandem,
quæ propria illius sunt, pati eam
siuit. Esuriisse enim dicitur: sed
quam ob causam, quæso, esuriit?
Ob eam nimirum, quo apte per
vtrumque Deum simul & homi-
nem se esse declararet, vnusque &
idem, quatenus Deus, supra nos
esse; & quatenus homo, nobis si-
milis agnosceretur. Virtute por-
ro Spiritus in desertum agi dicitur,
non quod agi idem sit quod
deferri, sed vitam traducere, seu
morari: quemadmodum nos quo-
que dicere interdum consueui-
mus, hunc vel illum probe seip-
sum agere, hoc est, inculpatam vi-
tam exigere. Verfabatur igitur in
M m

Rom. 5. v. 19.

Rom. 7. v. 23.

deserto, hoc est, vitam illic agita-
bat, non quidem more corporeo:
nam absque cibo & potu, rebus v-
tique humano corpori necessa-
riis, ibi degebat Spiritus virtute
armatus, & supra humanæ natu-
ræ conditionem in continuo ie-
iunio ibidem persistebat. Cete-
rum accurate obseruandum est
quod hic traditur: est enim eiuf-
modi, in quo salubris quædam do-
ctrinæ vis lateat. Non enim ante
sanctum baptisma susceptum ten-
tabatur; sed neque Spiritu quo-
que in desertū agebatur. Ecquid,
quæso, res hæc nobis adumbra-
bat? Non aliud vtiq̄ue, quam fieri
non posse, vt ii qui baptismi gra-
tiam necdum assecuti sunt, gra-
uissimis tentantis satanæ insulti-
bus viriliter obsistant, aut spirita-
lis vitæ rationem inire queant.
Tempus autem obtinendæ tam
illustris victoriæ post sacrum ba-
ptisma opportunum est. Ita enim
Spiritus sancti participatione ro-
borati, & superna gratia ad spiri-
tale robur confirmati, satanæ insi-
diis capi non poterimus; sed tam-
quã in virtute Spiritus viuemus,
quasi in desertum quoddam fece-
dentes, dum procul a mundi hu-
ius tumultibus vitã placide transfi-
gimus. Quamobrem licet cuncti-
potentis Dei Verbo parum om-
nino sit fatanam deuicisse, nobis
tamen permagnum quoddam est,
quod per eius incarnationem vi-
ctoriam aduersus illum obtinue-
rimus; sicut & illud quoque, quod
per eandem ad incorruptionem
nos instaurauit. Sicut enim per il-
lius resurrectionem corruptione
superiores euasimus; ita victoria
contra tentantem satanam per il-
lum obtenta, nos quoque victo-
res reddit.

πλὴν ἔρημον, ἤρωω ἐποίητο τὰς δια-
τρεῖσας, οὐ σωματικῶς ποτὲ γὰρ
δίχα καὶ τῆς τοῦ σώματος ἀναγ-
καίας Ἐφθῆς ἐν δυνάμει πνεύμα-
τος ὑπὲρ φύσιν πλὴν καὶ ἡμᾶς
διεκαρτέρεισθε τὴν νηστείαν. πλὴν
ἐκείνο ἀδελφοί ἐπιφειλέσθε γὰρ τῆς
ἐνοίας ἢ δυνάμεις. οὐ τὸ εἶδος ἀ-
γίου βαπτίσματος ἐπιελάζετε,
ἀλλ' οὐδὲ ἤγετο τῶν πνεύματι εἰς πλὴν
ἔρημον, τύπον ἡμῖν τὸ χεῖμα ἡ-
δαίς. ἀμήχανον γὰρ εἶδον οὐτω βε-
βαπτισμένοις τῶν πειραζόντων σα-
τανᾶ δύσοισον οὕσαν πλὴν πειρασμο-
λῶν ὑπενεγκεῖν δυνάσασθαι νεφλι-
κῶς, ἤρωω ἀγέσθαι πνευματικῶς.
καμρὸς δὲ ὁ πρέπων τοῖς οὕτω λαμ-
πρῶς καὶ ἀξιαγάτοις κατορθώ-
μασιν, ὁ μὲν τὸ ἀγιὸν βάπτισμα.
κρηταγωδῆντες γὰρ οὕτω τῆς ἀγίου
πνεύματος μετοχῆς, καὶ τῆς ἀνώ-
θεν χάριτι κατεφορημένοι, τὸς
δυσείαν δὲ δηλονότι πλὴν πνευμα-
τικῶν, ἀνάλωτοί τε ἐσόμεθα τῶν σα-
τανᾶ, καὶ ὡς ἐν δυνάμει πνεύμα-
τος διαλήσομεν, ἔρημον ὡσπερ
ἡμεῖς καταλαμβάνοντες χώρον τὸ
ἔξω τύβης γηπέδου κοσμητικῆς.
σμηκρὸν μὲν οὐκ κομῶν τῶ πάν-
τα ἰσχυρῶν λόγων τὸ νικῆσαι τὸν σα-
τανᾶν, μέγα δὲ πάλιν ἡμῖν τὸ καὶ
τούτου τυχεῖν διὰ τῆς ἐνανθεσπῆ-
σεως αὐτοῦ, κατὰ καὶ τὸ ἀνακαινι-
σθῆναι τὸς ἀφθαρσίαν. ὡσπερ
γὰρ διὰ τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως
αὐτοῦ κρείττους ἡμεῖς γεγόναμεν τῆς
φθορᾶς, οὕτω διὰ τῆς ἐν τῶ πνεύ-
ματι νίκης πάλιν ἡμεῖς κεραι-
θησόμεν.

ANNO CHRISTI 431.

λζ'

Ερχομενοι ουν δεχηρεα μεγαν διε-
 κλυτοτα στν οιδρωις, Ιησωυ (V)
 υον τς θεοδ, κρατωιδυ τς ομολο-
 γιας. ου γδ εχοιδυ δεχηρεα μη δυ-
 ναμδρον συμπαθησαι ταις αδενειαις
 ημυ, πεπειραμδρον κτ' παντα καθ'
 ομοιοτητα, χωρις αμδρτιας.] η τς
 ορθης πτεωσ ομολογια παρθετα
 παρδ ημυ εις ενα θεον πατερα παν-
 τοκρατορα και εις ενα κωει (V) Ιη-
 σωυ Χειτον (V) υον αυτ' και εις εν
 αγιον πνυμα. τω τς ημας τς ομο-
 λογιας εξεχρατα δευ ο θεασι (V)
 γραφη Παυλ (V). εητ' δε οβτη ομο-
 λογουμδρωσ εις υοσ τς θεοδ και πα-
 τρδ, δηλον δε οπ Χειτοσ Ιησοις, ο
 συμπαθησαι διωαμδρον ταις αδε-
 νειαις ημυ, κ' κτ' παντα πεπειραμε-
 νοσ καθ' ομοιοτητα, χωρις αμδρτιας.
 πς δ' εν λοιπον ο μεγασ ημυ δε-
 χερεις; αρ ουχ ο γερονωσ καιθι
 ημασ, ουτοσ και σαρκι παθων υπθ
 ημυ; τοτε γρ ημυ κεχημαπκεν
 δεχηρεις ουχ ωσ δλοχμδσ οθνειον
 τε παροστων θυμα κατ' γε τ' εια-
 δοσ τοις αλλοις, αλλ' αν αυτοσ ο α-
 μνοσ, η διοσμοτατη θυσια, τ' νοητον
 ολοκαυτωμα, η λαλισατη ηρυγων,
 η ανεραιοσ παειρεσ, ο αρτοσ ο ζων,
 τ' χρυσου θυματηριον. Χειτοσ γαρ
 εσμεν δωδια τω θεω κτ' τ' γεχημα-
 μενον. αδρει δε μοι τησ δποσολικων
 ενοιων τ' βαδοσ. εν εχοιδυ, Φησιν,
 δεχηρεα μη διωαμδρον συμπα-
 θησαι ταις αδενειαις ημυ, πεπειρα-
 μδρον δε κτ' παντα καθ' ομοιοτητα,
 χωρις αμδρτιας. ει γδ μηπω γερο-
 νε, Φησιν, αυθεσποσ ο τς θεοδ λο-
 γεσ, ηδ' μδρ, ηδ' και ουτω πτω
 Concil. Tom. 5.

Habentes ergo pontificem ma-
gnum, qui penetrauit celos, Iesum fi-
lium Dei, teneamus confessionem.
Non enim habemus pontificem, qui
non possit compati infirmitatibus no-
stris: tentatum autem per omnia se-
cundum similitudinem absque pec-
cato. Fit a nobis rectæ fidei confes-
sio, nempe ut credamus in vnum
Deum Patrem omnipotentem, &
in vnum Dominum nostrum Ie-
sus Christum filium eius, & in v-
num Spiritum sanctum. Huius
autem fidei confessioni inherere
nos oportere diuinus Paulus ad-
monet. Quoniam vero certo con-
stat, vnum dumtaxat esse Dei Pa-
tris filium, nempe Christum Ie-
sus, qui & nostris infirmitatibus
compati potest, & per omnia se-
cundum similitudinem absque
peccato tentatus est; quis tandem
magnus ille pontifex noster est?
An non est hic, qui sicut & nos
vere factus est, & in carne propter
nos etiam passus? Tunc enim pon-
tificis nostri titulum assumpsit:
non ita tamen, ut aliorum sacer-
dotum more, externum, hoc est,
a se alienum sacrificium obtule-
rit: sed ipse fuit agnus, ipse fra-
grantissima illa hostia, & spiritale
holocaustoma, ipse turtur ille ge-
mebundus, & simplex columba;
ipse panis viuus, & thuribulum
aureum. Christi enim bonus odor
sumus Deo; vt sacris literis prodit-
um est. Porro apostolicæ senten-
tix profunditatem hic diligenter
obserua. Non habemus, inquit,
pontificem qui non possit compa-
ti infirmitatibus nostris, tentatū
autem per omnia secundum simi-
litudinem absque peccato. Ante-
quam, ait, Dei Verbum homo
factum esset, humanæ tamen na-

Hebr. c. 4.
v. 14.

Ioan. 6.

1. Cor. 2.
v. 14.

turæ infirmitatem tamquam re-
rum conditor exacte exploratam
habebat. Ipse enim, vt scriptum
est, *figmentum nostrum cognouit.*
Verum enimvero, vt maxime nos-
set, nondum tamen (vt aliquid in-
terim humanum nobis de eo de-
promere liceat) nõdum, inquam,
nostros morbos ipsa experientia
cognouerat. at vero posteaquam
carnem nostram induit, omnia
expertus est. Neque tamen dici-
mus, antea quidquam omnino eo-
rum omnium ignorasse, sed scien-
tiæ diuinæ quam obtinebat, eam
quoque notitiã, quam affert ex-
perientia, accessisse. Itaque Dei
Verbum factum est compatiens,
non quod eam sympathiam ex ip-
sa demum tentatione vel experi-
entia assumpserit (erat enim iam
ante & est suapte natura miseri-
cors vt Deus) sed quia posteaquã
hoc ipsum quod erat, constanter
manens, factum est etiam homo
nostri similis, ea apte etiam de illo
affirmantur, quæ in naturam hu-
manam conueniunt. Dicitur ve-
ro cælos penetrasse & corporaliter
simul & decenter Deo. Nam,
vt sapientissimus Paulus monet,
ascendit vt appareat nunc vultui
Dei pro nobis. Quin & alio quoque
sensu cælos transcendisse dicitur,
quod beatorum angelorum glo-
riam longo post se interuallo reli-
quisse certo dignoscatur: quando-
quidem vt Deus super omnem est
principatum & potestatem & do-
minationem, & omne nomen quod nominatur non solum in hoc seculo, sed
etiam in futuro. Nam vt Filius eamdem cum Patre suo gloriam & po-
testatem obtinet, etiam si dispensatorie nostri similis factus sit.

Psal. 102.
v. 14.

Hebr. 9.
v. 24.

Ephes. 1.
v. 21.

XXXVIII.

Hebr. 5. v. 4.

Nec quisquam sumit sibi ho-
norem, sed qui vocatur a Deo,
tamquam Aaron. Sic & Chri-

αὐθροπίνω ἀδένειαι ὡς δημιου-
ργός· αὐτὸς γὰρ ἔγνω τὸ πλάσμα ἡμῶν
καὶ τὸ γεγραμμένον. ἀλλ' εἴπερ ἡ
αὐθροπίνων καὶ ἐπ' αὐτῶν φαναι δέ-
μις, οὐπω καὶ εἰς αὐτῶν ἐκέκλητο πεί-
ραν τῶν ἡμετέρων ἀδένειων. ὁπότε
δὲ πῶν ἡμῶν ἡμπεράτο σαρκὰ, πε-
πέραται καὶ πάντα. καὶ οὐ δήπου
φανὸν ὡς ἡγοικώς, ἀλλ' ὅτι τῆ
γνώσε τῆ * δεικῆ περὶ υποκαίμενη καὶ
τὸ διὰ πείρας αὐτῆς σωέβη μαθεῖν.
γέρονε δὲ συμπαθῆς ἐκ δόπο γε τῆ
πεπειρατάι ποθεν ἰὼ γὰρ ἐλεήμων
φύσε, καὶ ἐστίν, ὡς θεός. ὁπότε δὲ
καὶ τῆ εἶναι ὁ βετι, γέρονε καὶ καθε
ἡμῶν, αὐθροπορεπῶν καὶ πῶντα
λέγεται περὶ αὐτῶν. διακλιώαι δὲ φη-
σι ὅτι οὐρανοῖς αὐτῶν σωματικῶν
τε ἅμα καὶ θεορεπῶν· ἀνέβη μὲν
γὰρ, ὡς αὐτὸς ποδ φησιν ὁ θεώ-
τατ· Παῦλ·, νῦν ἐμφανισθη-
ναι τῶν περὶ αὐτῶν τῶν θεοδ ὑπὲρ ἡμῶν
δεισι γὰρ μὲν καὶ καθ' ἕτερον ὁ
δὲ πον ὅτι οὐρανοῖς, ἡπλωμένων δηλο-
νόη, καὶ κατόπιν ἰόντων τῆς δόξης
αὐτῶν τῶν μακαρίων ἀγγέλων. ἐστὶ γὰρ,
ἐστίν ὡς θεός ὑπὲρ αὐτῶν πάσης δόξης
καὶ δόξιας τε καὶ κωροπῆ, καὶ
καὶ παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου
εἴτε ἐν τῶν αἰώνι πύτω, εἴτε ἐν τῶν
μέλλοντι· συνεδρῶν γὰρ ὡς ὑὸς τῶν
ἰδῶν πατερ, καὶ εἰ γέρονε καθ' ἡμῶν
οἰκονομικῶν.

λθ.

Καὶ οὐχ ἑαυτῶν λαμβανὸν πῶν
ἡμῶν, ἀλλ' ὁ καλούμενος ὑπὸ τῶν
θεοδ, ὡσπερ καὶ Ααρῶν. οὐπω καὶ ὁ

ANNO
CHRISTI
431.
* 432.

* 432.

Χειρὸς οὐχ ἑαυτοῦ ἐδόξασε χρυ-
 σίῳ * ἄρχιερεῖ, ἀλλ' ὁ λαλήσας
 πρὸς αὐτὸν υἱὸς μου εἶσὺ, ἐγὼ σή-
 μερ * γεννηκά σε.] ὁ καθεὶς ἑαυ-
 τοῦ εἰς κένωσιν, ἀμιγρῶς κλησιν
 πλὴν ἐκ πατρὸς * φέρουσαν εἰς ἱερο-
 σωύλω, πλὴν ὅτι δὴ μάλιστα σωή-
 σθητε καὶ πρεπωδέσασθαι οὐ τῆ ἀν-
 φύσῃ μᾶλλον, ἀλλὰ τῆ καθεὶ ἡμᾶς,
 τουτέστι τῆ ἀνθρώπινη ἥς ἐπέπερ ἴσος
 γέρονεν, ὑπομιμνῆσαι τὰ αὐτῆς, ἀδι-
 κούμνρ * ἐντὸς τὸν σύμπαν οὐ-
 δὲν, διπλάτως δὲ μᾶλλον τῆ μ-
 σαρκὸς οἰκονομία ἡρώμνος. ὡσπερ
 γὰρ πλὴν φύσιν κρεί * ὦν μεμνή-
 κεν ὅτι ἡμῶν, καὶ εἰ γέρονεν ἐν τῆ
 τῆ δουλοῦ μορφῆ· οὕτω φαμὲν ὅ-
 τι καίτοι μωροὶ ἔχον ἐν οὐρανῷ
 τῶν ἱεροουργῶν αὐτῶν, τὰ νοη-
 τὰς δηλονότι καὶ ἀναμάρτους θυ-
 σίας, ὑμνοὺς καὶ δοξολογίας, καὶ
 πλὴν καθεὶ ἡμᾶς ἱεροσωύλω ποιεῖται
 δεκτικῶν, ἀποσώζων πανταχοῦ τοῖς
 τῆς ἀνθρώπινης * μέτρως τὰ πρέ-
 ποντά τε καὶ εὐκότα αὐτῆ. κέκλη-
 ται τοίνυν καθεὶ καὶ Ααρὼν, πλὴν
 ἐκ ἐν ἴσῳ ἕσπερ. ὁ μὲν γὰρ ἐξείε-
 το πρὸς ἱεροουργίαν, καὶ ἡμῶν οὐκ
 ἔστι· ὁ δὲ ὡς υἱὸς καλεῖται, καὶ κτ'
 πλὴν τῶν Μελχισεδέκ ἱεροουργεῖ τῶ
 πατρὶ. καὶ τὸν γε τῆς ἱεροουργίας
 ἔξηγεῖται ἕσπερ ὁ δεσπότης * Γαῦ-
 λος, ὡς γερραφὸς περὶ τῶ πᾶν-
 των ἡμῶν σωτήρ * Χειρὸς ὅς οὐ κτ'
 νόμον ἐν πολλῆς σαρκίνης γέρονεν,
 ἀλλὰ κτ' διώταμιν ζωῆς ἀκαταλύ-
 του. ἐκοῦν ἀσυκρίτως ἀμείνων ὁ
 τῆς ἱεροουργίας ἕσπερ. καὶ ὁ μὲν,
 ὡς ἐφλω, οὐκ ἔστι ἡμῶν, καίτοι κέκλη-
 μῆρ * εἰς ἱεροσωύλω· ὁ δὲ καὶ οὕτως

stus non clarificauit semetipsum ut
 pontifex fieret, sed qui locutus est ad
 eum: Filius meus es tu, ego hodie ge-
 nui te. Qui seipsum vltro ad exi-
 nanitionem demiserat, is pater-
 nam vocationem ad vsitatam ap-
 primeque conuenientem sacer-
 dotii functionem ducentem op-
 peritur; conuenientem autem nō
 suæ ipsius naturæ, sed nostræ, hoc
 est humanæ, quam vbi integram
 assumpsit, quæ illi conueniunt suf-
 cipit, nullum interim secundum
 naturam propriam detrimentum
 accipiens, sed dispensatione secū-
 dum carnem scite conuenienter-
 que vtens. Vt id enim quod erat,
 hoc est Dominus secundum natu-
 ram permansit, etiam si serui-
 lem formam subiisset: ita quan-
 tumuis innumeros in cælo habe-
 ret, qui hymnos laudesque, hoc
 est, spiritalia incruentaque sacri-
 ficia illi offerrent, nihilominus
 quæ humanæ naturæ cōueniunt,
 eidemque consentanea sunt, nus-
 quam non integre conseruans, hu-
 manum quoque sacerdotium nō
 est aspernatus. Vocatus est itaque
 vt Aaron, modo tamen dissimili.
 Ille enim tamquam seruus inun-
 ctus est ad ministerium; hic vero
 secundum ordinem Melchisedec
 assumptus, tamquam filius admi-
 nistrat Patri. Sacerdotalis porro
 ministerii modum diuinus Pau-
 lus, de Christo omnium nostrum
 saluatore scribens, hunc in modū
 exponit: *Qui non secundum legem* Heb. 7.
mandati carnalis factus est, sed se- v. 16.
cundum virtutem vitæ indissolubi-
 lis. Est itaque sacerdotii illius ri-
 tus ritu Aaronico sine vlla com-
 paratione præstantior. Nam etsi
 ille ad sacerdotium vocatus est,
 attamen, vt modo aiebam, erat
 seruus: hic vero in eo quoque sta-

tu Dei Patris filius erat; natura quidem, aeternaque generatione ut Deus & Verbum; ut nostrae vero conditionis homo secundum nouissimam in carne generationem, quae per illud, Hodie, quod praesentis temporis nota existit, nobis adumbratur. Igitur Pater natiuitatem in carne ad se quoque pertinere iudicat, quatenus illum suum agnoscit Filium secundum diuinam quidem naturam ex ipso, secundum humanam vero ex

υιός τῆ θεοῦ ἐ πατρός, ὡς μὴ φύσις θεός κὶ λόγος κτ' πλὴν παλαιῶν ἁγίων, ὡς ἡ ἀπόστολος καθ' ἡμᾶς κτ' ἡ νεωπάτῃ κὶ ἑνσαρκίον, ἧς αὐτὸ εἶν δόκλον κὶ τὸ σήμερον καιρὸν ἡμῖν σημαίνῃ ἐνεσηκότα. οἰκαιοῦται δὴ οὐ κὶ ἡ σαρκικῶς αὐτῷ ἁγίον ὁ πατήρ. οἶδε γὰρ, οἶδεν ἴδον ὄντα ἡ γόν ὅτι ἐαυτῷ θεικῶς, κὶ ἐν γυναικὸς ἀποσπίνως.

XXXIX.

λθ'.

Hbr. 5. v. 7.

Qui in diebus carnis suae, preces supplicationesque ad eum qui possit illum saluum facere a morte, cum clamore valido & lacrymis offerens, exauditus est pro sua reuerentia. Et quidem cum esset Filius, didicit ex us quae passus est, obedientiam: & consummatus, factus est omnibus obtemperantibus sibi causa salutis aeternae; appellatus a Deo pontifex secundum ordinem Melchisedec. Sapientissimus Paulus ad eos qui per fidem iustificati fuerant, ita scribit: Imitatores mei estote, sicut & ego Christi. Quin & diuinus quoque Petrus, Quae, inquit, est gloria, si peccantes, & colaphizati sustinetis? Sed si bene facientes, patienter sustinetis, haec est gratia apud Deum: quia & Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum ut sequamini vestigia eius. Scopus ergo Vnigenito nostram similitudinem habenti fuit, secundum humanam naturam pati, suosque familiares edocere, quae ratione tentationum insultibus obuiam ire oporteat, qualesque illi esse debeant, qui diuinam pietatis causa persecutiones patiuntur, vel cum quibuscumque an-

ὅς ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτῆ, δειήσας τε κὶ ἰκετείας πρὸς τὸν δυνάμενον σώζαν αὐτὸν ἐκ θανάτου, μὲν κραυγῆς ἰσχυρᾶς καὶ δακρυῶν προσενέγκας, κὶ εἰσακουθεὶς διὰ τῆς βλαβείας, καὶ πρὸς ὡν υἱός, ἐμαρτυρῶν ὅτι ὡν ἔπαθε πλὴν ὑποτακῶν κὶ τελειωθεὶς ἐγένετο πᾶσι τοῖς ὑποτακῶσι ἀπὸ ἀγῆτος σωτηρίας αἰωνίου. προσεγραμμένους ὑπὸ τῆ θεοῦ ἁγίου κτ' πλὴν τῶν Μελεχισεδέκ.] ὁ πάνσοφος Παῦλος ἐπέσπελλε, καὶ φησὶ τοῖς ἐν πίστι δεικνυμένοις μιμηταὶ μου γίνεσθε, καὶ τὸ κατὰ Χριστόν. κὶ μὲν κὶ ὁ δεσπότης Πέτρος ποῖον γὰρ κλέος, φησὶν, εἰ ἀμώρτατοι κὶ καταφιζόμενοι ὑπομένετε; ἀλλ' εἰ ἀγαθοποιῶντες κὶ πάροντες ὑπομένετε, τὸτο χάρις ἔσται ὑμῖν ὅτι Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ ἡμῶν, ὑμῖν ὑπομιμνήσκων ὑπογραμμὸν, ἵνα ὑποτακῶσθε τοῖς ἰσχυροῖς αὐτῷ. γέγονεν ἄρα σκοπὸς τῷ μονογενεῖ πλὴν πατρὸς ἡμᾶς ὁμοίωσιν ἔχοντι, παθεῖν ἀποσπίνως, κὶ διδάξαι μὲν ὅτι ἀπὸ γυναικὸς ἐγενήθη, ἵνα δὴ ἴσῃ τῶν τῶν πειρασμῶν ἐφόδοις προσερχομένη, κὶ

1. Cor. 11. v. 1.
1. Petr. 2. v. 20.

ANNO
CHRISTI
431.
* ἡμετέρας
ἐπιτομῆς

ἐμβεβηκότας τοῖς τοῦ ψυχῆς καὶ
σώματος καὶ προσέτι πύπτω καὶ
δειξά τῆς ὑποτακτικῆς δικτατορίας
ἵνα καὶ ἡμεῖς ἀεισοί τε καὶ ἑσφοί
ἦν ἀπὸ πεπραγμένων οικονομικῶς
βιολογικῶν μνηστῶν, τοῖς τε
ἡγεσιν αὐτῶν κατακολουθεῖν σπουδαί-
ζοντες, ὡς δοκίμων ἀληθῶς διαζή-
σωμεν βίον. ὅτι πίνω ἀσραστον ἔχον
προσηκόν τὸ φρόνημα εἶναι οἷς ἀν-
ὄλων προσκρίνομεν παρὰ τὴν γὰρ τῆς
εἰς αὐτὸν ἀγάπης, καὶ ὑπὲρ τῆς βί-
βλιας κίνδυνον ἡγήσασθαι ζωῆς, ὅτι
ὑπομένειν αὐτὸς, πείρασός τε δι-
ἡμᾶς ἀποφραγῶν, διδάσκων βουλέ-
ται. πλὴν ἐκ ἀφίσι εἶναι ἀδριζομέ-
νοις εἰκὴ παραρρήσιαν τὰς ἑαυτῶν
ψυχὰς, οὐδὲ οἷον μετέντας ἀπμη-
λῶς τὸ προσκρίνομεν καὶ τὰ δι' ὧν
ἐκὸς σὺλῆσαι, παρ' ἐλπίδα μόνον
ἐπιδέχασθαι τὸ τοῖς ἐδελοκακοδοσι
δοκίμων ἀναπειθῶν ἢ μᾶλλον σω-
νεσθαι προσβλάσας, καὶ ἀκατάληκτον
ποιεῖσθαι τὴν πρὸς θεὸν ἱκεσίαν,
ταῦτα διδάσκων, δεήσεις τε καὶ ἱκε-
σίας ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐ-
τῶν προσσημοχῶς πρὸς θεὸν διω-
κόμενον σὺλῆσαι αὐτὸν ἐκ θανάτου.

mi corporisque periculis confi-
stantur; tum præclarum quoque
obedientiæ finem ob oculos po-
nere, quo & nos quoque strenui
prudentesque eorum quæ secun-
dum carnis dispensationem ille
patrauit, imitatores inuenti, ve-
stigiisque eiusdem studiosè infi-
stentes, vitam vere probatâ tran-
sgamus. Per ea igitur quæ ipse vt
homo propter nos fecit ac pertu-
lit, ostendere voluit, illos, quibus
propter eius dilectionem quid-
piam aduersum perferre proposi-
tum est, mentem obtinere debe-
re firmam & inconcussam; ac pe-
ricula, quæ religionis causa susci-
piuntur, vitam æstimare. Verum-
tamen non permittit virili robo-
re præditos animas suas temere
abiciere, aut quod agendum in-
cumbit, per negligentiam omit-
tendo, & per quæ salus obtinge-
re potest, expectare solum præ-
ter spem quod libitum erit ma-
ligne agentibus: sed hortando
potius, vt impigre precibus in-
cumbant, Deoque sine intermis-
sione supplicent, hæc docet, dum
in diebus carnis suæ ad eum qui
saluare a morte illum poterat,
preces & supplicationes offer-
ret.

* αὐτῶν
ἐπιτομῆς

μ.

Ὁρα ὅπως καὶ ἀγοστροποιῶν ὀπι-
κείας τὸ χεῖμα μεμέσῳ. τὸ μὲν γὰρ
καταδραστικῶν ἢ παρασημῶν, ἀν-
δρίας μὲν ἔχοντες, δοκεῖ δὲ πως ὑ-
πὸ φρίκας ἐκ εἰς ἅπαν ἡμιορικήνας τὸ
γε μὲν δεδιέναι μὲν καὶ ὑποσέλλεσθαι
δοκεῖν, καὶ δεῖξαι τὴν σὺλῆσαι ἰσχύοντος,
βιολογικῶς ὑπόληψιν ἔχει. ἐπεὶ διὰ
ποῦ αἴτιαν τοῖς ἀγίοις προσέταξε
μαθηταῖς ὅταν ἢ διώκωσιν ὑμᾶς ἐν
τῇ πόλει ταύτῃ, φεύγετε εἰς ἄλλαν;

X L.

Confidera porro vt sanctos con-
decete modestia documentum
hoc scateat. Tentationibus enim
audentius obuiamire, fortitudi-
nis est argumentum; superbiam ta-
men suspitione non omnino ca-
rere videtur: sed pauere, & for-
midine contrahi videri, & preces
ad eum fundere qui saluare po-
test, hoc religionis est opus. Alio-
qui enim cur ipse sanctis aposto-
lis præcepit: *Cum vos persequen-*
tur in vna ciuitate, fugite in aliam?

Math. 10.
v. 23.

cur item sapientissimus Paulus, qui diserte dicit: *Quis nos separabit a caritate Christi? tribulatio? an angustia? an persecutio? an fames? an nuditas? an periculum? an gladius?* Damascenorum præfectum fugiens, e muro per fenestram passus est sese demitti? Cum igitur necessarium esset, ut ipsemet Christus ad quoduis bonum opus ducem se nobis præceptoremque exhiberet, valido clamore & supplicatione tamquam homo ad Deum accessit; a quo etiam tamquam verus naturalisque Filius, qui repulsam pati non posset, exauditus est. *Ego enim, inquit, sciebã quia semper me audis.* Ut enim nostras preces Deo redderet acceptas, ipse primus rem exorsus est, paternas aures hac ratione humanæ naturæ quodammodo aperiens dilatanisque, & eorum votis, qui illius causa aliquando periclitarentur, faciles promptaque efficiens. Nos itaque in ipso veluti in altero generis nostri principio eramus, qui valido cum clamore & lacrymis, ut mortis imperium in nobis aboleretur, & vita naturæ nostræ quondam donata de novo firmaretur, enixe efflagitabamus.

Rom. 8. v. 35.

Act. 9. v. 25. & 21. Cor. 11. v. 33.

Ioan. 11. v. 42.

XLI.

Porro autem, quod obtemperandi Deo studium præclara mercede pensetur, illustremque exitum sortiatur, hoc ex ipso eodem rursus discere licet. *Ex his, inquit, quæ passus est, didicit obedientiam.* Quod perinde est, ac si dicat: *Humiliauit semetipsum, factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis.* Verumtamen in ea abiectione & humilitate non superexaltatus est, nomine, quod super omne

Hebr. 5. v. 8.

Phil. 2. v. 8.

πῶς ἢ καὶ αὐτὸς ὁ πάνσοφος Παῦλος, καί ποί λέγων ἡμῖν ἐναργῶς τίς ἡμᾶς χωρεῖσθαι δοτὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; θλίψεις; ἢ σενοχωρεῖα; ἢ διωγμός; ἢ λιμός; ἢ γυμνότης; ἢ κίνδυνος; ἢ μάχη; ἢ τῆς Δαμασκοῦ διαδιδρασκῶν ἠγροῦμνον, διὰ τὸ θυεῖδος ἐχάλατο διὰ τῶν τεύχεων; ἔδωκ' ἰνὸν πῦρ ἀγαθοῦ καὶ ἀνητητῶν καὶ διδασκαλῶν αὐτῶν ἡμῖν ἀγαφαιεῖσθαι τὸν Χριστόν. πρῶτον μὲν γὰρ μὲν κραυγῆς ἰσχυρᾶς καὶ ἰκετείας, ὡς καὶ ἡμᾶς γεγονῶς εἰσηκούσθαι δὲ, ὡς φύσιν καὶ ἀληθῶς υἱὸς οὐ φρακτουόμνος ἐγὼ γὰρ, Φησὶν, ἢ δὲν ὅτι πάντοτε μου ἀκούεις. ἵνα γὰρ καὶ τὰς ἡμῶν πρῶτον ἀρχαῖς δικταῖς γυμνάσαι φρασκουάση, πάλιν αὐτὸς ἀπαρχῆ τῆς πρῶτης μοῦνονυχ κατὰρῶων τῆ ἀνθρώπου φύσιν πῶν τῶν πᾶσιν ἀκούω, καὶ οἷον ἐπιμοσάπῃ φρασκουάση τῆς τῆς δὲ αὐτὸν κινδυνούτων βλαψῆς. ἐμοῦ ἡμῶν ἡμῶν ἐν αὐτῶν, κατὰ τὴν ἐν ἀρχῇ δὲ τῶν γυμνῶν, μὲν κραυγῆς ἰσχυρᾶς καὶ ἐκ ἀδακρυτῆς βλαψῆς, καὶ τὸ τῆς θανάτου κραυγῆς κατὰρῆθῃ φρακαλουῦτες, ἰσχυροῦ δὲ πῶν ζωῶν, πῶν καὶ πάλαι τῆ φύσιν δὲ δωρημῶν.

ANNO GRHEGII 411.

μα.

Οὐ δὲ τὸ ὑποκοδομαθῆαι λαμπερὸν καὶ ἀπόβλεπθῆαι ἐχά τὸ πῆρας, ὡς ἐν αὐτῶν δὴ πάλιν ὀφθαλμοῦ ἀφῶν γὰρ, Φησὶν, ἐπαθεν, ἔμαθε πῶν ὑποκομῶν. ὁμοίον γὰρ ὡς εἰ λέγει πῶν τῆς τεταπῆναι ἐαυτὸν, γυμνός ὑποήκοος μέγιστον θανάτου, θανάτου δὲ σαυροῦ. ἀλλ' οὐ μεμῆρηκε τῶν πῶν ὑπερῶν τῶν λαβῶν ὄνομα τὸ ἐπὶ πᾶν

ANNO CHRISTI 431.
 πῶν ὀνομα. αὐθροπνον μὲν τὸ λόγου
 τὸ ζῆμα, ἀεὶς γὰρ μὲν εἰς ἡμᾶς
 ὁ τῆς παρὰ ματῶν τύπος, ἀκλεῖα τε
 καὶ ἀξιάζασον ἄποφαιμένων πλὴν ὑπα-
 κολῶν, καὶ τῆς παντός ἡμῶν παρὰ ζεν
 ἀγαθοῦ. τύπος οὖν ἄρα καὶ ὑπο-
 γραμμῶς εἰς ἡμᾶς τὸ μὲν κραυγῆς
 ἰχυραῖς καὶ δακρύων παρὰ σὺ χεραῖ
 παρὰ ζομῶν Εμμανουήλ, οὐ
 παρὰ τῆς ἐκλυθροπῆσεως, ἀλλ' ἐν
 ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, ὅτε καὶ
 τῆτο δρᾶν ἀνεγκλήτως ὄξω, οὐ-
 δὲν εἰς πλὴν τῆς ἐπὶ τῆς ἀδικουμένου
 ὄξω, ἀφίεσις δὲ μᾶλλον αὐτὸ
 τῆτο δρᾶν τῆς μὲν σαρκὸς οἰκονομίας.
 ἐπεὶ ἵνα ἴσπον κατεπλήθη θάνατον
 ἢ ζωῆ; ὁ δὲ καὶ ἡμᾶς αὐτῶν ἄπο-
 φαιμένων ἀπομολοταῖς, καὶ λέ-
 γων μὴ φοβείσθε διὰ τῆς ἀποκτει-
 νόντων τὸ σῶμα πῶς δὴ ἢ λω παθῶν
 πλὴν θλίαν; ἢ πῶς αὐτὴ ἠτόνησε τῆς
 ἰδίας σαρκὸς ἀποσοθηται θάνα-
 τον, ὁ παντῶν αὐτῶν ἀφίεσις; ὁ μὲν
 φωνῆ εἶν ἐν τοῖς μνημείοις ἐγείρειν
 ὑπομολομῶν, καὶ ἐκ ἀνέφικτον
 αὐτῶν τὸ ζῆμα δεικνύων; παρὰ σὺ φώ-
 νη μὲν γὰρ Παρὰ ζομῶν δειδρο ἔξω
 τῶν τῆς χήρας ἡφ' νεανίσκου, ὅτι λέ-
 γω, ἐγέρθη.

μβ.

Εἰ δὲ ἄνευ εἶεν ὁ πολυῶντες λέ-
 γαν, ὡς ἐστὶν αὐθροπῆς ἰδικῶς ὁ ἐκ τῆς
 ἀξίας παρὰ ζεν, δεήσας τε ἐκτελείας
 μὲν κραυγῆς ἰχυραῖς καὶ δακρύων προσ-
 ενέλικας παρὰ τῆς διωάμῶν σὺ ζεν
 αὐτῶν ἐκ θανάτου, μάστιγα μὲν τοῖς
 ἱεροῖς ἀπάδοντα γραμμάσι φρονεῖν
 ἡμιμῶν, δικαίως ἀκούσονται λέγον-
 τος αὐτοῖς ἐνὸς τῶν ἀγίων ἀποστόλων

Concil. Tom. 5.

nomen, accepto. Humana quidem est huius dictionis figura: verum illustre nobis exemplum hic proponitur. ostenditur enim obedientiam & gloriosam & admiratione dignam, & bonorum omnium conciliatricem esse. Quod igitur Emmanuel non ante incarnationem, sed in diebus carnis suae (quando nimirum citra ullam notam, citraque omnem omnino divinae gloriae suae iniuriam facere id licebat; imo vero quando dispensatio cum carne fieri istud permittebat: alioqui enim quomodo vita mortem timuisset?) tentatus impugnatufque, valido cum clamore & lacrymis orauit; id nobis ad exemplum quod imitemur, propositum esse existimare debemus. Nam cum ipse nos in periculis velit esse quam animosissimos, eorumque minas qui corpus tantum occidunt, contemnere iubet; quomodo deprehensus esset affici timore? aut quomodo vires non habuisset mortem a propria carne depellendi, qui ab omnibus illam amolitur, qui sola voce eos qui in monumentis sunt, se excitaturum promisit, & re ipsa id se posse declaravit? Acclamans enim Lazaro: *Veni foras*; & viduae filio: *Adolescens, tibi dico, surge*; vtrumque statim in vitam reuocauit.

XLII.

Quod si qui sunt, qui contra scripturam temeritate quadam praeu sentientes, illum per se vulgarem tantum hominem extitisse, dicere audeant, qui ex sacra Virgine ortus, cum clamore valido & lacrymis preces & supplicationes obtulit illi, qui eum a morte liberare poterat; nae merito quemdam ex sanctis apostolis haec sibi occurrentem audiuerint:

Nn

Iuda v. 19.

Hi sunt qui segregant semetipsos, animales, spiritum non habentes. Quero autem ex illis, qui hæc effutire non erubescunt, vtrum Emmanuelem purum tantum hominem esse omnino sentiant, qui ob id vnum parem cum Dei Verbo dignitatem & auctoritatem fortitus dicatur, quod familiari quodam necessitudinis vinculo illi coniunctus sit? Quod si purum, nobisque per omnia similem hominem tantum esse dixerint, certe aperto anthropolatricæ crimine tenebuntur, illum adorantes. Scriptum est enim: Dominum Deum tuum adorabis, & illi soli seruias. Quod si ipsum ad æqualitatem dignitatis & auctoritatis cum Dei Verbo euectum respondeant, nec ob id tamen prohiberi quo minus Patrem valido cum clamore & lacrymis adeat, illique qui saluare potest, supplex fiat; nihil omnino obstabit, quo minus ipsius quoque Verbi conditio tanta existimetur, quanta eius qui cum Verbo æqualitatem dignitatis siue auctoritatis habet. Quare & illi quoque conueniet mortem exhorrescere, periculum timere, in tentationibus plorare, alterius ope vt feruetur indigere, expressa denique tentatione obedientiam discere. Atqui extremæ vafsanæ fuerit hæc sentire vel dicere. est enim Dei Verbum omnipotens, morte superius, maius denique quam vt perpressio, aut vlla omnino humana formido in ipsum cadere valeat. Verum licet sua natura eiusmodi sit, nostri tamen causa eas passiones sustinuit. Itaque neque purus tantum homo est Christus, neque Verbum nostræ carnis expers, sed Verbum nostræ naturæ vnitum, secundum se quidem impatibile, humana autem

Matth. 4. v. 9. ex Dent. 6.

οὗτοί εἰσιν ὁδοδιορίζοντες ἑαυτοὺς, ψυχικοί, πνῦμα μὴ ἔχοντες. εἶτα πρὸς ἴστω φραζόντων ἑκάστον πότερόν ποτε ψιλὸν ἀνθρώπον εἶναι φασὶν αὐτῷ, ἢ ἡρῶν κατὰ τὸ εἶπεῖν περὶ τὴν ἰσότητά τ' αἰτίας καὶ τ' αὐθεντίας, τ' αὐθὺς γέ φημι τ' ἐν θεοῦ θεῶν λόγον, ὡς ἀπὸ συνημμένον; εἰ μὲν οὖν ἀνθρώπον εἴη φασὶ καὶ ἡμᾶς ψιλὸν, ἀνθρώπου λατρεύον ὁμολογοῦμεν ὡς, προσκυνοῦντες αὐτῷ. γέγραπται γάρ· ὅτι κύριον τ' θεῶν σου προσκυνήσεις, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις. εἰ δὲ θεὸς φαίεν, ὅτι κέκληται αὐθὺς ἰσότητά τ' αἰτίας, ἢ ἡρῶν αὐθεντίας τῆς αὐθὺς θεῶν λόγον· εἶτα αὐθὺς οἱ τῶν θεῶν καὶ πατρὸς μὲν κραυγῆς ἰσχυρᾶς καὶ δεδακρυμμένης, καὶ δεινῆς τῆς σάλοντος· οὐδὲν ὅστις τὸ κωλύον καὶ αὐτῶν τῶν λόγων τὸ μέτρον ποσοῦτον ὑπερέχον ἕσπεροῦσιν, ὅσον ἢ δὲ πεισθίοντο καὶ τὸ πρὸς αὐτὸ ἔχοντος τ' ἰσότητά τ' αἰτίας, ἢ ἡρῶν τῆς αὐθεντίας. ἐκουῖν πρὸς ἐπιδοὺ καὶ αὐτῶν τὸ δεδέναι θανάτου, τὸ κίνδυνον ὑποφραδαί, τὸ κλαίειν ἐν πειρασμοῖς, κατεστάναι καὶ ἐν ἐνδεία τ' ὅτι ἐτέρου χάρους, ἵνα καὶ σωζήται καὶ αὐθὺς πούτοις ἐπὶ καὶ μανθάνειν τ' ὑπακοῦν δι' ὧν πέπονθε πειρασθεῖς. ἀλλ' οἶμαι, τῶν ὅστις ἢ φρονεῖν ἢ λέγειν ἀσύφηλον παντελῶς· παναληθῆς γάρ ὅστις ὁ θεὸς θεῶν λόγος, καὶ θανάτου κρείττων, καὶ πατρὶν ἐπέκεινα, καὶ δολίας ἀνθρώπου περιποιεῖ ἀμέτοχος παντελῶς. ἀλλὰ μὲν οὕτω μὲν φύσεως ἔχον, πέπονθεν ὑπὲρ ἡμῶν. ἐκουῖν οὐτε ψιλὸς ἀνθρώπος ὁ Χριστὸς, οὐτε ἀπαρκος λόγος· ἐνωθεῖς δὲ μάλλον τῆ καὶ ἡμᾶς ἀνθρώποτι, παθεῖ ἀπαρτῶς

Avod Cincant 49.

ANNO CHRISTI 431.

σαρκὶ τῆ ἰδία τὰ ἀνθρώπινα. γέρονε
 τὸν εἰς ὑποτύπωσιν εἰς ἡμᾶς ἀν-
 θρώπων ἐκείνα, καὶ ἀπὸ ἐφλω ἐν
 δεξιᾷ, ἵνα τοῖς ἕχουσιν αὐτὸ ἐπιλο-
 λουθήσωμεν. τὸ γὰρ ἐποίησεν, ἐφά-
 παξ ἑαυτὸν προσενέγκας. ὁ νόμος
 γὰρ καθίστησι δεξιερῆς ἔχοντας ἀδελ-
 φῶν ὁ λόγος δὲ τῆς ὀρκωμοσίας τῆς
 μὲν νόμον, ὑὸν εἰς αἰῶνα τετε-
 λειωμένον, μὴ μὲν προσφορᾶς, δη-
 λον δὲ ὅτι τῆ δια τῆ ἰδίου σώματος, τε-
 τελείωκεν εἰς τὸ διωκεῖν τὸν ἀγαθο-
 μῆδους ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός.
 προσκεκόμενα γὰρ ἑαυτὸν ὑπὸ ἡμῶν
 εἰς ὁμιλίαν βωδίας τῶ θεῷ καὶ πατρὶ,
 καὶ τετελείωκε νοητῶς διὰ πίστεως καὶ
 ἀγιασμοῦ, καὶ τοῖ νομικῆς λαζείας
 τελειούσης οὐδέν. ποιητῶν κατέλη-
 ξαν μὲν τὸ τυποῖ, καὶ πέπτωται τῆς
 δεξιᾶς διαθήκης τὸ ἀνόνητον ἐν
 σκιάς γέρονε ἡ ἀνάγκαιος ἐπίσταται
 γὰρ κρείττονος ἐλπίδος, δι ἧς ἐγίνομεν
 τῶ θεῷ, μεσιθόντος τῆ Χριστοῦ, καὶ
 ἐν πάξει γερονότος δεξιερῆς διὰ
 τοῦ τὴν πρὸς ἡμᾶς ὁμοίωσιν.

μγ.

Πλὴν ἐκεῖνο ἀδρει. περὶ αὐτῶ φη-
 σιν ὁ θεοσεβὴς Παῦλος, ὅτι ἐσαυρο-
 θη ἕξ ἀδελφείας. εἶπε πῶς ὁ μὲν νό-
 μος καθίστησι δεξιερῆς ἔχοντας
 ἀδελφῶν, ὁ δὲ λόγος τῆς ὀρκωμοσίας
 τῆς μὲν νόμον, ὑὸν εἰς αἰῶνα
 τετελειωμένον, ὡς ἐκ ἔχοντα δηλο-
 νότι τὸ ἀδελφῶν, τὸ γὰρ οἰμαί ὅτι
 τὸ δεξιᾶς ἔχον, ἡγρω τὸ ἐν παντὶ
 καλῶ τετελειωμένον. ὅτι μὴ κατ'
 ἐκείνοισι ὅτι τὸν καὶ νόμον, οἷς ἐκ
 ἀσυνήθεις εἶπεν τὸ καὶ ἀδελφῶν ἕξ
 ὅτι. πῶς οὖν ὁ αὐτὸς καὶ ἀδελφείας
 κρείττων εἶναι πέπτωται, καὶ ὡς ὑὸς
 Concil. Tom. 5.

patiens in sua carne. Quæ igitur
 ut homo pertulit, ea (ut paulo an-
 te dicebamus) nobis in exemplū
 proponuntur, quo nimirum vesti-
 giis illius insistamus, qui semel se
 offerens, rem totam confecit. Sane
 lex pontifices infirmitati ob-
 noxios instituebat: verum iurifi-
 iurandi sermo post legem editus,
 Filium vna oblatione in æternum
 consummatum pronuntiat; ea ip-
 sa videlicet, qua Dominus noster
 Iesus Christus sanctificatus per pro-
 prium corpus in sempiternum con-
 summauit. Obtulit enim seipsum pro
 nobis in odorem suavitatis Deo &
 Patri, perfecitque nos per fidem
 & spiritalem sanctificationē, cum
 legis antiquæ cultus nullum om-
 nino ad perfectionem adduceret.
 Vnde & figuræ quoque cessarunt,
 & umbratilis illa veteris testa-
 menti imperfectio e medio subla-
 ta est. Succesit autem, & quidem
 necessario, melioris spei introdu-
 ctio, per quā interueniente Chri-
 sto, qui propter naturæ similitu-
 dinem in pontificum ordinem e-
 uectus est, Deo appropinquamus.

XLIII.

Verum enimvero cum Paulus
 illum ex infirmitate crucifixum
 pronuntiet, quomodo (inquis)
 lex sacerdotes infirmitati obstri-
 ctos ordinat, iururandum vero
 post legem promulgatum, Filium,
 quasi nulla in illum infirmitas ca-
 dat, in æternum consummatum
 perfectumque affirmat? Illud e-
 nim, opinor, perfectum dicitur,
 quod omni bonorum genere cu-
 mulatum est. Quoniam non talis
 erat, quales veteris legis sacerdo-
 tes, quibus inusitatū non erat, in
 infirmitates quandoque incidere.
 Sed quomodo idem & infirmita-
 te maior creditur, utpote filius nu-

Hebr. 7. v. 28.

Hebr. 10. v. 14.

Ephes. 5. v. 2.

Hebr. 7. v. 19.

2. Cor. 13. v. 4.

Hebr. 7. v. 28.

N n ij

ANNO CHRISTI 431.

* 7 ποῦτος

meris omnibus perfectus; & ex infirmitate rursus crucifixus docetur? Vt crucem secundum carnem sustinet, merito infirmus predicatur: vt autem Deus est, quous infirmitate superior recte asseritur: Spiritus enim promptus est, caro autem infirma. Quod si qui sunt, qui infirmitatis nomine id vnum hic insinuari contendant, nempe quod legales ministri non sine peccatis vitam transigebant; non repugno (imo in hanc sententiam libenter concedo) recte hoc pacto sentire volentibus. Legis proinde ministri non vno, sed pluribus sacrificiis indigebant, vt quos quotidie tam pro suis, quam pro populi ignorantis offerre oporteret, propterea nimirum quod subinde in alias & alias infirmitates prolaberentur, eoque languore tenerentur, qui in multiplex peccatum abducit: Ille autem maior quam qui peccare possit, vt pote Deus, pontifex noster effectus, ac secundum humanam naturam sacerdos appellatus, Patri suum proprium corpus obtulit & consecrauit. Secundum naturam proinde diuinam in peccatum prolabi non poterat, cum non esset naturae creatae, quae per se non habet immutabilitatem, nec posse omnino vitare peccatum. Deus itaque est omni ex parte perfectus, & nullo praesidio indiget, vt in sua sanctitate firmus persistat: cum sit peccabilitas.

Matth. 26. v. 41.

Hebr. 7. v. 27.

Hebr. 8.

XLIV. Capitulum autem super ea quae dicuntur: Talem habemus pontificem, qui confedit in dextera sedis magnitudinis in calis, Sanctorum minister, & tabernaculi veri, quod fixit Dominus, & non homo. Vetus siluans tms dληθινής, λω έπιξεν ο κύριος και εκ άύθεοπτος.] ερηγερτο

τετελαωμύρος* εαυροδται η κη εζ α-
θενείας; εκουω ακολουθον εννοειν, ως
ηθενησε μηδ, σαρκικώς εαυρον ύπο-
μείνας* έστι γε μιλω ως θεός τς άθενειν
επέκεινα. τ ρδ πιδίμα παθουμον,
η η σαρξ άθενής. ει η δη λέγειεν, τ
άθενειδω εν τούτω τω εν αιώρηαις έ-
ναι δηλουω εδν κη νόμον* ιερατρί-
οντας, εκ ανηπαξομαι, σύμφημη η
μαλλον ορδα κη έπω νοειν ήρημένοις.
εκουω εμδ κη νόμον ιερουργεί θυ-
σίας έρηζον εμας, πλθόνων η μάλ-
λον, άτε δη παροσάροντες καθ ήμέ-
ραν ύπρ τε άπάν κη τ τς λαοδ άγνο-
μάτων, διά τ πλθσάκας άθενειν, και
ύπομύδη μαλακισμδν τ εις πολύ-
ζρον άμδρηαν* ο η κρείηων άμδρ-
πας ύπαρζων, ως θεός, παροσεκόμι-
κεν έαυτ, κη γέρονεν ήμην δεχηρειε,
άύθεοπίνως μηδ λεγόμενος λάτρυ-
γείν, ιερατρίων η τω πατελ τ ιδν
σώμα. θεοπροπώς ου άρα πατρίων
εκ άνεχεται τλω άμδρηδν, οπ μη
φύσεως λω γρηπής, εκ έχούσης ου-
σιωδώς τ άτρεπλή, και τ εις ά-
παν διαδιδράσκεν διώαδαμ τλω ά-
μδρηδν. * θεός ουω άρα όστ παντί-
λει, άνεπικούρητον έχων παρ έπ-
ρου τ άκρεθδαντον εις άγιασμδν, φύ-
σεώς τε καρπόν ιδίας έχων τ άπλημ-
μελές.

ANNO
CXXXII
431

μδ'.

Κεφάλαιον δέ επί τως λεγο-
μδμοις* τοιοδτον έρωμδν δεχηρεία,
ός εκάθισεν εν δεξιά τς θεου τς
μεγαλωσώης εν τως ουθενόις,
τ η άγιων λειτουργός, και τς
ουλιωής τς δληθινής, λω έπιξεν ο κύριος και εκ άύθεοπτος.] ερηγερτο

ANNO CHRISTI 431.

μὲν κτ' ἔτι πλὴν ἔρημον ἢ ἄρχαία σκηνή
διὰ τὸ πανσόφου Μωυσέως, πεποιή-
ται δὲ κτ' ὅτι τύπον ἔχει τῆς ἀρχαίας αὐ-
τῶ ἐν τῷ ὄρει καὶ τοῖς μὲν κτ' νό-
μον ἱερατῶσι ἐκείνῃ πεπωδέσα-
πι· ἐνδιαίτημα δὲ τῷ Χριστῷ πρέ-
πον τε καὶ εἰκόσ ἢ ἀνω καλλιπόλις,
τουτέστιν ὁ ἔρανος, ἢ θεία τε καὶ αἰωτά-
τω σκηνή, καὶ ἐκ ἀνθρώπινος ἔργου
τέχνης, ἀλλ' ἱερά καὶ θεόθεν κτ'. ἐκεῖ
γεγονώς προσκομίζῃ τῷ θεῷ καὶ πα-
τρὶ ἑστῶ ἐκ αὐτῶ πισθόντας, ἡγιασ-
μῶσι δὲ δηλονότι διὰ τὸ πνεύματος.
οὐδεὶς γὰρ ἔρχεται, Φησὶ, πρὸς τὸν
πατέρα, εἰ μὴ δι' ἐμοῦ. καὶ οὗτος αὐτῶ
τῆς ἐκείνου λειτουργίας ὁ
ἵστος· διοπρεπέσ ἢ τὸ χεῖμα, καὶ εἰ
τοῖς καθ' ἡμᾶς, ἡγρω ἀνθρώποις
σημαίνοντο λόγοις. τὸ γὰρ ἀγαθὸν δὴ-
νασθ τῷ ἰδίῳ πνεύματι ἑστῶ πισθόν-
τας, ἐλέω καὶ χάριτι δεδικαιωμῶσι,
καὶ οἷον ἱερουργεῖν τῷ θεῷ, κόσμῳ μὲν
δοθησκοντας, ζωοποιουμῶσι δὲ
πνεύματι, καὶ εἰς ἀδόκιμον ἀληθῶς
ἀναλαμβάνοντας βίον, πῶς ἐκ αὐτοῦ
διοπρεπέσ; ὅτι ἢ καὶ τοῖς λειτουργοῖς
ἀπολαύσθαι, οὐ μείων ἐστὶ τῶ πατρὸς, οὐ-
τε μὲν κατόπιν ἔρχεται τῆς ἐνοούσης
δικλείας αὐτῶ, προσεποδύνουσι
ἐναργῶς τὸ τοῖς θεοῖς αὐτὸν ἐνδεδάξ
δωκοῖς, καὶ ἐν δεξιᾷ καθῆσθαι τῆς γεγυ-
νηκότος, εἰ γὰρ ἐστὶν ἀληθῆς, ὅτι πᾶς ἱε-
ρεὺς ἐσθκεν ἀεὶ λειτουργῶν, καὶ ἐκ αὐτοῦ
οἰτὸ ποτε σωέδρος τε ἐῖσοκλής ὡπρ
ἀλλ' ἀπερὸς τῶ θεῷ, πῶς ἐκ ἀσωτήτης
ἱερουργῶς ὁ Χριστός, ὁ καὶ ἐν τοῖς τῶ θε-
οῖς δωκοῖς ὡς θεός, καὶ λειτουργῶν ἀν-
θρώπων; εἰ δὲ δὴ τις λέγει συκο-
φαντῶν τὸ ἀληθῆσαν, ὅτι καὶ κεκείθεν
ἐν δεξιᾷ τῶ πατρὸς ἰδὴκῶς ἀνθρώπος

illud tabernaculum per sapientissi-
mum Moyfen in deserto exadifi-
catum est, idq; ad formā in monte
illi demonstratam. Et quidem ve-
teris testamenti sacerdotibus erat
illud aptissimum: at vero habita-
culum Christo conueniens est su-
perna illa venustaque ciuitas, hoc
est cælum, diuinum sane summū-
que tabernaculum, non artis hu-
manæ inuentum, sed sanctum, &
a Deo fabrefactum; in quod ille
illatus, eos qui in ipsum credunt,
sanctificationemq; per Spiritum
consecuti sunt, Deo & Patri of-
fert. *Nemo, inquit, venit ad Pa-*
trem, nisi per me. Istiusmodi ergo
illius est ministerium, de quo hic
agimus. Et quamuis res hæc no-
stris, hoc est, humanis verbis ex-
primatur; est tamen admodum di-
uina. An non, obsecro, diuinum
quiddam est, credentes proprio
Spiritu posse sanctificare; miseri-
cordiaque & gratia iustificatos,
mundo emortuos, spiritu viuifica-
tos, vita tandem morumque ho-
nestate conspicuos Deo offerre,
& quasi consecrare? Quod autem
(etiam si ministrare dicatur) Patre
neque minor sit, neque gloriæ il-
lius vlla ex parte cedat, id inde
clare constare potest, quod diui-
næ maiestatis folium obtineat, at-
que adeo ipsi Patri dextera assi-
deat. Si enim verum est, omnem
omnino sacerdotem stare, vt sa-
crificium offerat; neque assidere,
aut paris vnquā gloriæ cum Deo,
cui sacrificat, intelligi potest: quo
pacto Christus nouo modo sacer-
dotio non fungitur, qui ita vt ho-
mo ministrat, vt tamen in diuini-
tatis foliis confideat? Quod si quis
improbos aduersus veritatem sy-
cophanta hominem secundum
solam dignitatis æqualitatē Deo

Exod. 25.

Ioan. 14. v. 6.

Hebr. 8. v. 3.

coniunctum, ad Patris dexteram confidere contendat, is sane asseret, non amplius solius sanctæ Trinitatis esse supremum illum, atque ipsi soli conuenientem thronum. Sed iam quartus quidam nobis, recens & factus introducit Deus, præter consubstantialem & sanctam Trinitatem.

XLV.

Hebr. 9.
9. 11.

Christus autem assistens pontifex futurorum bonorum, per amplius & perfectius tabernaculum non manufactum, id est, non huius creationis; neque per sanguinem hircorum & vitulorum, sed per proprium sanguinem introiit semel in sancta, æterna redemptione inuenta. Quæ ratione Dominus noster Iesus Christus per maius & perfectius tabernaculum ingressus, pontifex noster extiterit, verba modo recitata planum nobis faciunt. Quod autem sacerdotii illius ritus legali sacerdotio omnino præstiterit, plurimumque ea excelluerit quæ tantum in umbra & figura contingebant, (ipse enim per se vera illa & impolluta hostia extitit) nemo, opinor, inficias iuerit. Obserua hic autem præclarum illum & admirabilem pontificem nostrum, qui in dextera throni maiestatis Dei sedet in caelestibus, per proprium sanguinem semel tantum in sancta introisse, æternamque redemptionem inuenisse. At quomodo is, qui ut Deus Deo Patri in dextera assidet, proprium sanguinem habere recte dici potest, si naturalem Dei Filium, hominis quoque filium extitisse, propriumque sanguinem precium pro omnibus impendisse, & æternam hac ratione mundo salutem reperisse, certo persuasum non habuerimus? Neque enim dixerit quisquam, decuisse vt

Hebr. 8.

σωνημιμένος τῷ θεῷ καὶ μόνῳ τῷ ἰσοπιτα τῷ ἁγίῳ ἐκείνῳ μόνῳ τῷ ἁγίῳ τῷ ἁγίῳ τριάδος (ὧ) ἀνωτάτω καὶ μόνῳ αὐτῇ πρέποντα θέρον, ἀλλ' ἤδη ἡς ἡμῖν τέταρτος οὐτος, πρὸς φάτος τε καὶ χυπὸς ἐπισηκεῖνεται θεός, καὶ τῷ ὁμοούσιον καὶ ἁγίαν τριάδα.
μέ.

Χειρὸς ἡ παραγμῶμος δεχμερείς τῷ μελλόντων ἀγαθῶν, διὰ τῷ μελλόντος καὶ τελειότερας σκλιωῆς, οὐ χροποῖντου, τουτέστιν οὐ τῷ τῆς τῷ κῆσιως, οὐδὲ δι' αἵματος τραζων καὶ μῶρων, διὰ τῷ τῷ ἰδίου αἵματος εἰσῆλθεν ἐφάπαξ εἰς τῷ ἁγία, αἰωνίαν λύτρωσιν ἐξαμῶμος.] ἵνα τῷ ἔθρονον διὰ τῷ μελλόντος καὶ τελειότερας σκλιωῆς γέρονον ἐφ' ἡμᾶς ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χειρὸς δεχμερείς, πρὸς ἀπέδξεν ἡμῖν δρόπως ὁ λόγος. ὅτι τῷ τῷ ἱερουργίας ὁ ἔθρος ἀπὸ καὶ ἀμείνων ἀσυκρίτως τῷ καὶ τῷ νόμον, καὶ πολὺ λίαν ὑπερείμῳ τῷ ὡς ἐν τύπῳ καὶ σκιά· καὶ γὰρ ὅστιν αὐτὸς ἡ ἀλήθεια καὶ τῷ ἀμῶμον ἱερεῖον· ἐνδοιάσθεν ἀν' οὐδεὶς. Ἰππῆρει δὲ, ὅπως ὁ ἀξιάστος ἡμῶν δεχμερείς, ὅς ἐκάθισεν ἐν δεξιά τῷ θεοῦ τῆς μεγαλωσιωῆς ἐν τοῖς οὐρανοῖς, διὰ τῷ ἰδίου αἵματος εἰσῆλθεν ἐφάπαξ εἰς τῷ ἁγία, λύτρωσιν ἐξαμῶμος αἰωνίδου. πῶς οὐ ὅ ἐν δεξιά τῷ πατρὸς ὡς θεός, ἰδῖον ἔχον αἷμα λέγοιτ' αὐτῷ, εἰ μὴ πεπεσῶκαμῶν, ὅτι ὅ ἐν θεοῦ πατρὸς καὶ φύσιν ὑὸς κεχημαῖνε καὶ ὑὸς ἀν' ἀποπῆ, καὶ τῷ ἰδίου αἷμα τῷ ἀπάντων ζωῆς ἀντάλλαγμα δίδει, ταῦτῳ ἐρετο τῷ κόσμῳ τῷ εἰς αἰῶνα λύτρωσιν; ἐ γὰρ που φαίη ἡς δὲ, ὡς ἡ ἀκόλεθον τῷ καὶ πρέπον, καὶ τῷ τῷ τῷ ἀλόγων ζῶων σφάξας πλά-

ANNO
GRILLI
49.

ἄλλοις Ἐμμανουήλ, ἀποχρώντος
 εἰς λύτρωσιν τῆς ἑσπέρου οὐρανοῦ τῆ καὶ
 ἀπαξ πατρὶν αὐτῶν. εἰ δὲ, κατὰ πε-
 φρονήκασιν ἰνέες, ἀνθρώπος ἢ ἰδι-
 κῶς, ἰσότητι μὲν τῆ ἀξίας, ἤρω αὐ-
 θεντίας, σωματικῶν δὲ, διηρη-
 μένος ἢ καθ' ὑπόστασιν, ἢ ἀνά μέρ-
 ῃ πισθόμορος· ἐκ τῶ ἰδίου αἵμα τῆ
 σωματικῶν τῶ πατρὶ τὸ εἰς λύ-
 τρωσιν τῆ κόσμου δοθέν, ἀλλ' ἑτέρου
 μᾶλλον χελικῶ ἔχοντος πρὸς αὐ-
 τῶ τῆ σωματικῶν. ὡς περ γὰρ δύο ἰνέες
 ἀρξάντες τῆ τῆ ἀξιατικῶν ἰσότητι
 κατ' οὐδὲν ἀλλήλων διενεχόντες ὁ-
 λως, οὐχ' εἰς νοουῦται μᾶλλον, ἀλ-
 λά δύο κτ' τὸ ἀλλήλων οὕτω τὸ σωμα-
 τικῶ ἰνὲ κτ' τῶ ἀξιατικῶν, διηρη-
 μένων τῆ φύσεων, ἤρω ὑπόστασιν,
 οὐχ' εἰς εἶν αὐτῶν, ἀλλὰ δύο κτ' τὸ ἐνός αἵ-
 μα τυχόν αὐτῶν δὴ πάντως ὅτι, ἢ οὐχ' ἢ
 δὴ μᾶλλον ἑτέρου. ἐκουῦ ἐκ ἀποχρῶ
 πρὸς ἐνώσιν ἀλλήλων τὸ ὡς εἰ ἰσότητι
 τῆς ἀξίας, ἤρω αὐθεντίας, σωμα-
 τικῶν λέγειν ἀνθρώπων δὲ.

μς.

Οὐ γὰρ εἰς χροποποίητα εἰσῆλθεν ἄγια
 ὁ Χελεός, οὐδὲ εἰς ἀνίτυπα τῆ ἀλλήλων
 ἄλλ' εἰς αὐτῶν τὸ οὐρανόν, νῦν ἐμ-
 φανισθῆναι τῶ πρὸς ὡσῶν τῆ θεοῦ ὑ-
 πὲρ ἡμῶν. τῆ θεοῦ λέγοντος· ὁ οὐρανός
 μοι θεός· ἐπαναπαύεσθαι ἢ αὐτῶ τῶ
 ἀνω πνεύμασι φανῆναι τὸ ὑόν, σκλιωῶ
 ὡς περ ἄγια ἔχοντα τὸ οὐρανόν, ἢ οὐ
 κατὰ γὰρ εἶν ὅτι τῆς ἱεροουργίας
 σωματικῶς, ἢ τὰς δι' αἵματικῶν πε-
 λουῦται θυσιῶν, εἰς ἀνίτυπα τῆ ἀλ-
 λήλων εἰσέρχονται κτ' τὸ τῶ νόμῳ δο-
 κοῦν ἐμφανισθῆναι τῶ νῦν ὑπὲρ ἡμῶν τῶ
 πρὸς ὡσῶν τῆ θεοῦ, ἰνὲ ἰσότητος· ἄρα γὰρ
 ἐκ αἰετῶ καὶ πρὸ τῆς ἐνανθρωπήσεως

Emmanuel tamquam pecus ali-
 quod sapius mactaretur; quippe
 cum ad totum orbem liberandum
 vel semel ipsum mortem subiisse
 abunde sat fuerit. Quod si, vt non-
 nulli sentiunt, purus per se tantum
 homo erat, Deo quidem secun-
 dum dignitatis vel auctoritatis æ-
 qualitatem cōiunctus, secundum
 hypostasim vero ab eodem seiun-
 ctus, & seorsum per se positus;
 profecto sanguis, qui in mundi
 redemptionem effusus est, non e-
 rat illius qui ad dexteram Dei Pa-
 tris sedet, sed alterius cuiuspiam,
 qui relatiuam potius cum ipso ha-
 bet coniunctionem. Quemadmo-
 dum enim duo principes eadem
 auctoritate omnino præditi, non
 vnus, sed duo reuera sunt homi-
 nes; ita cuiuspiam dignitate parem
 esse, naturis interim, videlicet per-
 sonis distinctis, non finit vnum,
 sed duo esse: & vnus sanguis ita
 est huius, vt nullo modo sit alte-
 rius. Ad veram itaque vnionem
 non sat est, hominem Deo aucto-
 ritatis vel dignitatis æqualitate
 copulatum asserere.

XLVI.

Non enim in sancta manufacta ^{Hebr. 9.}
 Christus introiuit, neque in exem- ^{v. 24.}
 plaria verorum; sed in ipsum calum,
 vt appareat nunc vultui Dei pro
 nobis. Calum, inquit Deus, mihi ^{Isai. 66.}
 thronus est: quare & ipsum quo-
 que Filium in supernis spiritibus
 conquiescere, cælumque veluti
 sanctum quoddam tabernaculum
 obtinere dicimus, non more ter-
 renorum ministrorū, qui corpo-
 raliter sacris operantur, sanguine-
 que secundum legis præscriptum
 ad verorum expressionem litant.
 Sed quo, quaeso, modo vultui Dei
 nunc pro nobis apparet? Nonne
 semper etiam ante incarnationem

Proverb. 8.
v. 30.

extitit apprens & conspicuus? idque facile est cognitu, quod ipse est opifex sapientia Dei & Patris, per quam ad esse producta sunt omnia. Et certe vt sapientia dicit: *Ego eram qua delectabatur. Per singulos autem dies gaudebam in conspectu eius omni tempore, quando gaudebat mundo perfecto, & gaudebat inter filios hominum.* Cum ab initio igitur Pater illi ad blandiretur, ex eoque oblectationem quotidie caperet, isque vicissim voluptatem Patri afferret, quomodo nunc demum vultui Dei apparere dicitur? Sane Verbum Dei nouo nunc modo appareret, non amplius carnis expers & nudum, sicut in principio, sed in forma & natura humana. Ad huc itaque modum pro nobis apparere, humanamque naturam (esto illa propter Adami praeruaricationem quandoque exosa proscriptraque fuerit) in conspectu Dei Patris offerre traditur. Verbum proinde, vt homo factum est, oculis paternis velut in seipso primo nos sistit; quo nimirum Patri commendatos nos reddat, veteribus noxis expiatos, atque ad vitam nouitatem per Spiritum instauratos, ac tandem dignos effectos qui in conspectu Patris simus iam in filios cooptati.

πειρά τῆ πατρὸς ἐποπτείας, ὡς ἐν υἱῶν

De eo quod Dominus noster Iesus Christus gloriam accepisse scribitur.

XLVII.

Galat. 1.

PAVLVS apostolus non ab hominibus, neque per homines, sed per Iesum Christum, & Deum Patrem qui suscitauit eum ex mortuis.

ὑπαρχῆ ἐμφανῆς; καὶ τοι κατε-
δηξάσαι ῥᾶϞ, ὡς αὐτὸς ὄστιν ἡ δημι-
ουργὸς Ἐφία τῆ θεοῦ καὶ πατρὸς, δι' ἧς
τὰ πάντα προσεκομίσθη πατρὸς ὑπαρ-
ξῆν. καὶ τοῦ ὡς Ἐφία φησὶν ἐγὼ ἡ-
μίω, ἢ προσέχαυρε. καθ' ἡμέραν δὲ
διφρανομίω ἐν προσώπῳ αὐτοῦ ἐν
παντὶ καιροῦ: ὅτε ἐνδιφραίνετο πῶ
οἰκουμένῳ σωτηρίας, καὶ ἐνδιφρα-
νέτο ἐν υἱοῖς ἀνθρώπων. ὅτε πῶν
αὐτῆ προσέχαυρε ὁ πατήρ, καὶ ἡ ἐν
προσώπῳ αὐτοῦ καθ' ἡμέραν δι-
φρανομίη τε καὶ διφραίνουσα, πῶς
ἐμφανίζεται νυνὶ τῷ προσώπῳ τῆ
θεοῦ; ἐκοῦ ἐμφανίζετο ἕνωσ, ἐκί-
π γυμνὸς καὶ ἄσαρκος λόγος, κατὰ τὴν
ἀγγελίαν καὶ ἐν δόξα καὶ ἰσχύϊ, ἀλλ' ἐν μορ-
φῇ τε καὶ φύσει τῆ καθ' ἡμᾶς. Φαμί-
γδύτως αὐτὸν ἐμφανιστέον νυνὶ,
καὶ οἷον ἐπὶ ὄψι τῆ θεοῦ καὶ πατρὸς
τῆ ἀνθρώπου φύσιν ἀγαγεῖν, καὶ τοι
γυμνὸν ἐν δόξα φησὶν διὰ τῶν ἐν
Ἀδάμ ἁρπάσαν. ἡμᾶς οὖν ἄρα
ἁρτίσθη ἐν ὀφθαλμοῖς τῆ πατρὸς ὡς
ἐν ἑαυτῷ καὶ προσώπῳ, κατὰ πέφην-
εν ἀνθρώπος, ἢ ἡμᾶς προσεγάγη
τῷ πατρί, ὅτι τῶν δόξα καὶ ἀπαλά-
ξας ἀπαμάτων, καὶ εἰς καμνότη-
ζῶης μεταστοιχείωσας ἐν πνεύματι
ὡς καὶ ἀλλοίους ὄραται λοιπὸν τῆς
πάξει ἀφειλημένοις.

Περὶ τῆ λέξεως δόξα λαβέν
Ϟ κύριον ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστόν.

μζ.

ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος ἐκ ἀνθρώπων, οὐδὲ δι' ἀνθρώπων, ἀλλὰ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ θεοῦ πατρὸς τῆ ἐγείραντος αὐτοῦ ἐκ νεκρῶν.

ANNO
CHRISTI
431

Ἐπιτομή μὲν εἰς ἀπόδοξιν ἔμνη δὲ δὲ ἡ
ἀξ δόξης τῆς ἕξωθεν καὶ εἰσικερμυδύνης
Ἐκείνου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὃ
σωταπέλλαν τῷ θεῷ καὶ πατρὶ τῷ
θεῷ ἐαυτῷ κηρυγμάτων ἐστὶν ἱεροῦ-
ργός· οὐ γὰρ ἐαυτὸν ἐκήρυξε, ἀλλὰ
Χριστὸν Ἰησοῦν κέλεον εἰς δόξαν θεῶν
πατρὸς. Ἐπειδὴ ὅτι τοῖς ἱεροῖς ἐπεδα-
γραμμάσιν ἀνακρίνον ἡμᾶς, ἐδάμασθε
ἡμετέρας ἐχόντας τὸ αὐτοῖς δοκοῦν,
Φέρε λέγων, τίνα δὴ ἔχον ὁ θεὸς
καὶ πατὴρ δόξῃ λέγεταί τε Φανού (Ἐ)
ἰόν· ἰκοῦν αὐτὸς ποδὸ Φησὶν ὁ μακά-
ριος Παῦλος θεῷ τῷ ἄρχόντων τῆ
αἰῶνος τοῦτου· εἰ γὰρ ἐγνωσθῆ, ἐκ αὐτοῦ
κέλεον τὸ δόξης ἐσαύρασε. οἷδεν οὐκ
ἀρα ἔκ κέλεον ὄντα τὸ δόξης τὸ ἐσαυ-
ραμύλον· πῶς οὐκ ἐχέει δόξαν ἡμετέρας
τῆ πατρὸς ὁ τὸ δόξης κέλεος; ἢ δὴλον,
ὅτι πεποιήται πάλιν οἰκονομικῶς ὁ
λόγος αὐτῶν; δέχεται μὲν γὰρ ἀνθρώπι-
νος, ἐστὶ γὰρ οὐκ οὐκ τῆς δόξης κέλεος
θεϊκῶς. καὶ ὁ μὲν τὸ θεῖας αὐτῷ φύσεως
πλοῦτος ὁρᾷτο αὐτὸς ἡμῶν ἐν τοῖς
ὑπὲρ κήσιν πλεονεκτήμασι· τῆς γὰρ καθ'
ἡμᾶς πτωχείας τὸ μέτρον ἐν τῷ λέ-
γεταί λαθεῖν, καὶ εἰ πλούσιος ὢν δι'
ἡμᾶς ἐπιώχουσεν. ἀλλ' οὐκ ἀρα θεῖς
ἐννοίας θεῶν ὁρᾷτο αὐτὸς διοικούμε-
νοι, καὶ τὰ εἰκότα φρονεῖν ἐπὶ αὐτῶν
απουδάλλοντες, ἐκ ἀγνοήσμεν ἡμεῖς
(Ἐ) καὶ ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς πτωχείᾳ πλού-
σιος ὡς θεόν.

illum in nostram paupertatem se demisisse statuemus, ut tamen tamquam Deum nunquam diuitem esse defuisse certo nobis persuadeamus.

μη.

Ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ τὸ υἱόν, καὶ πάντα δέ-
δωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. δέχεται πάλιν
ὡς ἀνθρώπος ὁ υἱὸς πάλιν ἐκ ἕξω πα-
λιν ἠδύσιν ἐαυτὸν ὁ πατὴρ ἔχει πάντα ἐχόν
Concil. Tom. 5.

Ad ostendendum Dominum nos-
trum Iesum Christum externa
aduentitiaque gloria minime in-
diguisse, sat erat indicasse, ipsum
æque ac Deum Patrem mittere
ministros, qui illum deprædica-
rent: neque enim semetipsos, qui
mittebantur, prædicabant, sed Ie-
sum Christum in gloriam Dei Pa-
tris. Quia vero sacras literas sectari
nos oportet, neque ab earum
decretis vel minimum discedere
nobis licet; agedum paucis, quo-
modo Deus Pater Filium suum
gloria coronasse dicatur, planum
faciamus. Beatus Paulus de sæcu-
li huius principibus quodam in
loco ita scribit: *Si enim cognouis-*
sent, nunquam Dominum gloriae
crucifixissent. Norat itaque, cum
qui crucis supplicium subierat,
gloriae Dominum esse. Iam quo-
modo Dominus gloriae gloriam a
Patre accipit? Huius quæstionis
nodum dispensationis ratio dissol-
uit. Accipit enim gloriam ut ho-
mo; pergit autem gloriae Domi-
nus esse ut Deus. Et quidem diui-
næ illius naturæ opes ex iis præ-
rogatiuis a nobis deprehendun-
tur, quæ creaturæ facultatem ex-
superant: at vero humanæ egesta-
tis conditio ex eo nobis fit palam,
quod quædam accepisse perhibea-
tur. *Cum enim diues esset, propter*
nos factus est egenus. Nostras pro-
inde cogitationes ad rectæ fidei
normam instituentes, & quæ par
est de ipso sentire fatagentes, ita

1. Cor. 2. v. 8.

2. Cor. 8. v. 9.

XLVIII.

Pater diligit Filium, & omnia
dedit in manu eius. Filius accipit
ut homo: interim Pater a nullo eo-
rum se excludit, quin omnia in
potestate habeat. ea enim dans Fi-

ο ο

lio, vna cum illo omnibus dominatur. Sed & ipsum quoque mortalium genus secundum se alioqui infrene, & ad rebellionem propensum, diuinitatis sceptris per illum sibi submittit: quandoquidem, vt sapientissimus Paulus admonet, Deus erat in Christo, mundum reconcilians sibi. Hic autem nequaquam asserimus, id quod rudiores quidam faciunt, alium ab eo quem sacra Virgo in lucem edidit, Christum in homine inhabitasse, mundumque sibi reconciliaisse; sed ipsummet Deum Patrem in Christo mundum sibi reconciliauisse. Filius namque post humanam naturam assumpta factus est mediator, & ad pacem obtinendam quodammodo reconciliator, non alteri cuiquam in mundo obedientiam concilians, sed vt in propria persona Deo & Patri: quandoquidem Christo reconciliati, per ipsum & in ipso, Deo quoque omnium saluatori reconciliamur. Hinc illud: Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis; & ego reficiam vos. Quod ii autem qui ad illum se adiungunt, non alteri cuiquam recedebunt, quam vero naturalique Deo, illud idem ipse his verbis perspicuum facit: Qui, inquit, credit in me, non credit in me, sed in eum qui misit me. Et qui videt me, videt eum qui misit me. Et rursum: Credite in Deum, & in me credite. πεμψαντά με. οτε δε παλιν πισυετε εις τ δεον, & εις εμε πισυετε.

2. Cor. 5. 19.

Matth. 11. 28.

Ioan. 12. 44.

Ioan. 14.

Ioan. 17.

1. Ioan. 4.

XLIX.

Pater, venit hora, clarifica Filium tuum, vt & Filius tuus clarificet te. Sicut dedisti ei potestatem omnis carnis, vt omne quod dedisti ei, det eis vitam aeternam. Aduocatus & propitiator appellatur Filius. Iple enim hominibus caelestem Patrem beneuolum propitiumque reddit,

υφ' εαυτου. διδιδε γδ αυτα τω υω, ου αυτω καταρχη τω όλων, τοις τωις θεοπιτοις σιηητοις υποφερον δι αυτ' τε & εν αυτω τ' οπι τ' τωις υωις, καίτοι διαμεινθικος αχαλινως εις διαστασιν. ωις γδ αυτος ποδ φησιν ο θεωτος Παυλος: θεος λω εν Χειτω, κοσμον καταλαστων εαυτω. και ου δη ποδ φημεν, ωις εν αυτ' εστω και τωις τωις Χειτος ετερος τωρα γε τ' εν τ' αχιας παρθενου γενηνημερον, κοσμον εαυτω και ηλλαπτε φρονοδοι τω ωδε τωις τ' αμα δετερον εκεινο τ' μαλλον, οπ και ηλλαπεν εαυτω τ' κοσμο ο θεος και πατηρ εν Χειτω. γερονε τωις ημωις μεσιτης ενανθεσπησας ο υος, και οιον διαλλακτης εις ειρωλω, ουχ ετερον περ ενων τ' εν τω κοσμο τ' υποταλω, δμ ωις εν ιδω περσωτω, τω θεω και πατερι. Χειτω τωις και ηλαζμενοι, και ηλαμθα δι αυτ' τ' και εν αυτω τω παντων ημωις σωτηριε θεω. τωις τωις και εφασκε: δευτε παντες περ ος με ο κεκοπιανοτες και πεφορτισμενοι, και γδ αν απωσω υμας. οπ τ' τοις περ ος αυτων ιοδον ου περ ος ετερον να γωοι αν η καταλαζη, πλω οπ περ ος θεον τ' φυσε και ληθως, πεπληροφορηκεν επων ο πισυων εις εμε, ου πισυει εις εμε, δμ εις τ' πεμψαντα με. και ο δεωρον εμε, δεωρε μθ.

ΑΝΤΙΟΧΟΥ

ANNO CHRISTI 431.

τὸ πατέρα, καὶ παντὸς ἡμῶν διέσκεπται
 πατρὸς ἀγαθοῦ. πλὴν οὐκ εἶνο κα-
 ταρρήσωμι, πῶς αὐτὸς δόξασεν ὁ πα-
 τὴρ ὁ υἱόν, δόξαθήσεται ὁ υἱὸς αὐτοῦ
 ὡς αὐτὸς ἵνα ζῆπον ἐκοιῶν τὸ ὄρα, ἡ-
 γουω καμρόν ἐληλυθέναι φησί, καὶ ὄν
 ἐδὲ πάντως αὐτὸν ὑπὲρ τῆς κοσμοῦ
 ζωῆς ὑπομείναι σαυρόν. ἀλλ' ἡμεῖς
 ἀναγκάστον δόξαζέσθαι ὁ υἱόν ὡς
 αὐτὸς τὸ πατέρα, καὶ διὰ τῆς ἐκ νεκρῶν
 ἀναστάσεως μὴ τυροῦ μόνον ὅτι τὸ
 ὁμοούσιος αὐτῷ καὶ ζωοποιός, καὶ θανά-
 του κρείττων, καὶ φθορᾶς ἀμείνων πλὴν
 φύσιν διεκλήροσάτο. καὶ δόξαζέσθαι δὲ
 καὶ αὐτὸς ὁ πατήρ, ὡς ἔχων υἱόν καὶ πᾶν
 ὁποιῶν ἐοικότα τε καὶ ἰσοκλεῖα καὶ ἰσουρ-
 γῶν ἐαυτῷ. καὶ τὸ δὲ εἶδεν ὁ υἱὸς κα-
 ταργήσας τὸ θάνατον, καὶ ἀνάστασιν ἐκ
 νεκρῶν τὸ εἶναι καὶ ὄν. δέχεται ὁ υἱὸς
 πάντων ὄξοσίαν, καὶ ἡμεῖς δὲ πάλιν
 καὶ ἀνθρώπων καὶ βασιλευσίων τῶν ὄλων
 θεῶν. καὶ εἰς μὴ ὁ πατήρ τοῖς δοξῶσι
 τῷ υἱῷ τὸ ζῶναι τὸ αἰώνιον. αὐτὴ δὲ
 ἔστιν αὐτὸς. ἐφη γὰρ ἐγὼ εἶμι ἡ ἀνά-
 στασις καὶ ἡ ζωὴ. ἐκοιῶν καὶ εἰ λέρνιτο
 λαβεῖν ὡς αὐτὸς τὸ πατέρα δόξαν καὶ
 πλὴν καὶ πάντων ὄξοσίαν τε καὶ βασιλείαν,
 ἀνάσσει μὴ ὡς λαβεῖν τοῖς τὸ κενώσεως
 μέθης. ἴστέον ὅτι, ὅτι καὶ τὸ δόξας
 ὅτι κύριος ὡς θεός, καὶ σῶζοντος τῶ
 πατρὶ, καὶ κατ' οὐδένα ζῆπον
 μεινεκτοῦ μόνος τῆς τῆς τεκόντος
 αὐτὸν ὑπὲρ ὅτις τε καὶ δόξας, τὸ γε
 ἡκον εἰς τὸ τῆς θεότητος φύσιν. ἐσθ-
 μθα γὰρ οὕτως ὡς θεοῖς, ὡς τῆς ἐπον-
 τες πᾶν νόημα εἰς πλὴν ὑποκαλιῶ
 αὐτῷ, καὶ λογισμοῖς καὶ τυροῦντες,
 καὶ πᾶν ὑψώμα ἐπαυρόμνον καὶ τῆς
 γνώσεως αὐτῷ.

atq; adeo omnium bonorum nobis auctor est. Verumtamē inquisitione dignum est, quam ratione Pater glorificet Filium, & Filius vicilim glorificet Patrem. Ait ergo aduenisse horam, hoc est tempus, in quo ipsum plane pro mūdi vita crucis supplicium subire oporteret. Par erat autem, vt Pater Filium per resurrectionem ex mortuis glorificaret, sibi que cōsubstantialē & viuificum, & morte superiore, & naturam a corruptione alienam sortitum euidenti testimonio demonstraret. Quin ipse quoque Pater hoc ipso glorificatur, quod Filium decorē, gloria, potentiaq; sibi per omnia similem habeat. Atque istud liquido ostendit Filius, cum mortis imperio demolito, suum ipsius templum a mortuis exsuscitauit. Verum enimvero licet vt homo ius potestatemq; in omnes accepisse perhibeatur; vt Deus tamen vniuersis rerum naturis absolute dominabatur. Pater rursus iis qui Filio dati sunt, vitam æternam impertitur: at ille interim est illa ipsamet vita. Ego, inquit, sum re-
Ioan. 11. 25.
 surrectio & vita. Quare licet gloriam & regnum, & super omnes & omnia potestatem accepisse dicatur; hoc tamen ad incarnationis conditionem est referendum. Certum est enim, Filium, vt Deus est, & gloriæ Dominum, & eadem cum Patre maiestate præditum esse; neque, quod quidem ad diuinitatis naturam spectat, Patris gloria & eminentia vlla ex parte inferiorem esse. Ad hunc itaque modum comparati, & pii erimus, & omnem intellectum in Christi obsequium conuertentes, & omnes cogitationes, omnemque
2. Cor. 10.

alitudinem contra Dei scientiam sese extollentem euertentes.
 Concil. Tom. 5. Oo ij

L.

Ad. 2. v. 33.

7 ad. 109.

1 Tim. 3. v. 16.

Dextera igitur Dei exaltatus, & promissionem Spiritus sancti accipiens a Patre, effudit hoc, quod vos videtis & auditis. Non enim David ascendit in calum; dicit autem ipse: Dixit Dominus Domino meo, sede a dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. Vniuersum incarnati Verbi mysterium ex his perspicere licet. Etenim omnipotens illa dextera, omniumque opifex manus, Deus Verbum in Patris forma & aequalitate cum esset, propter humanam naturam exinanitus, & exaltatus praedicatur: non quod in gloriam extraneam, hoc est, in eam quam olim naturaliter non possideret, euectus sit; sed quod ad propriam, naturaliterque sibi infitam & ingeneratam redierit. Homo itaque factus, exaltatus est secundum humanam naturam, tamen secundum naturam semper est altissimus. Et hunc esse arbitror modum naturae, & quam vocamus exinanitionem. Deus itaque homo factus, licet hoc ipsum solum quod cernebatur, hoc est, purus homo esse putaretur; praedicatus est tamen in gentibus, creditus est in mundo, honoratus est, ut verus Dei Patris Filius; denique summa gloria, summaque dignitate condecoratus est, utpote Deus esse creditus. Neque ea res inhumana natura humilitatem, veram rursus in exaltatione sublimitatem agnoscimus, licet sua ipse gloria coruscaret. Quoniam vero humanae naturae, humanaeque conditioni & modulo omnia caelitus & a Deo obueniunt; ideo Filius, quamquam is secundum se manus dextera & omnium opi-

Τῆ δεξιᾷ οὐὶ τοῦ θεοῦ ὑψωθεὶς, πλὴν τε ἐπαγγελίαν ἔαξιου πνεύματος λαβὼν ἑστὰ τῆ πατρὸς, ἔξέχει τῆτο, ὁ ὑμεῖς βλέπετε καὶ ἀκούετε. οὐ γὰρ Δαυὶδ ἀνέβη εἰς τὸ οὐρανόν· λέγει ὁ αὐτός· εἶπεν ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου, κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἀνθίστασθαι ἐχθροῖς σου ὑποπόδιον τῶ ποδῶν σου.] ὅλον ἐν τούτοις καταθήσειμι ἀντὶ τῆς ἐνανθρωπήσεως τῶ μονοζυοῦς τὸ μυστήριον ἐν μορφῇ γὰρ ὑψώσαν καὶ ἰσότητι τῆ πατρὸς ὁ ἕξ ἀὐτῶ θεὸς λόγος, ἡ πανθενὴς δεξιὰ, καὶ χεὶρ ἡ παντουρ- γικὴ, κεκνωσάτω μὲν λέγεται διὰ τὸ ἀνθρώπινον ὑψοῦσθαι ἢ πάλιν, ἐκ εἰς ὀθενεῖον ἀξίωμα καὶ οὐ πάλαι περιεφυκὸς ἀπὸ διαβαίνων, ἀλλ' εἰς ἐμφυτόν τε καὶ πλὴν εἰσοδοῦν αἰετὸν δόξαν τε ὁμοῦ καὶ ὑπεροχῆν ὑπονοσῶν. ὑψοῦται γὰρ ἀνθρώπινως, καὶ τοὶ καὶ φύσιν ὑψίστος ὢν αἰετὸν γέρονε γὰρ ἀνθρώπος. καὶ τῆτο, οἶμαι, ὅτι τὸ τῆς φύσεως μέγεθος, καὶ ἡ λειτουργικὴ κένωσις. ὁ γὰρ μὲν ἐνανθρωπήσας θεὸς, καὶ τοὶ νομαθεῖς οὐδὲν ἔπερ(ε)ν, πλὴν ὅτι μόνον ἀνθρώπος, αὐτὸ ὅτι τοῦ τὸ ὀρφανῶν, ἐκινύχθη ἐν ἔθνεσιν, ὅτι πρὸς ἐν κόσμῳ, πέμπη) δὲ καὶ ὡς ὑὸς ἀληθῆς τῆ θεοῦ καὶ πατρὸς, καὶ τῆς ἀνωτάτω πασῶν δικλείας ἀνεδήσατο τῶ ἀνθρώματῶ, θεὸς εἶναι πεπεδημένῳ. καὶ ἐκ ἀουήνδης ἀπὸ τὸ χεῖρμα ὅτι ἀληθῆς δὲ μάλλ(ε) εἶναι φανερὸν ὑψιμῶν ἐν ἀνθρώποτι, καὶ τὸ ὑψοῦσθαι δοκεῖν, καὶ τοὶ ταῖς εἰς λῆξιν διαπρέποντα δόξαις. ὅτι δὲ τῆ ἀνθρώπου φύσιν, καὶ μέγεθος τοῖς κατὰ ἡμᾶς, πάντα ὅτι ἀνώθεν καὶ παρὰ θεοῦ, ταῦτα τῶ καὶ μάλα εἰκότως τῆ

ANNO CHRISTI 431.

ANNO
 CHRISTI
 431.

δεξιᾷ τῆ πατρὸς ὑψοῦσθαι λέγεται, καὶ τοὶ χειρὶ ὑπερῶν αὐτοῦ, καὶ ἡ τῆς ὄλων δημιουργοῦ δεξιᾷ. ἄρρη δὲ μοι πάλιν ὁ κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν τὸ Χριστὸν ἀνθρώπινως μὲν τὸ πνεῦμα δεξιόμυρον, πληροῦντα ὃ θεικῶς πλὴν ἐπαγγέλιαν τῆ πατρὸς, διὰ τῆ τοῖς πιστεύουσιν ἐνέειναι τὸ πνεῦμα, καὶ οὐχ ὡς ἀλλότριον, ἀλλ' ὡς ἰδίον αὐτοῦ. ἔφη μὲν γὰρ ποὺ θεὸς δι' ἐνὸς τῆς ἀγίων πνευματικῶν ὅτι ἐκχεῖται ἀπὸ τῆ πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σὰρκα. πληροῖ ὃ τῆ το Χριστὸς, ὡς ἰδίον ἐνείεις τοῖς κεκλημένοις τὸ πνεῦμα. καὶ τοὶ τὸ μετόχους ἀποτελεῖν δωσάμενοι τῆς ἀγίου πνεύματος, πρὸς τοὺς ἀνθρώπων πόθεν; θεὸς δὲ μάλλον τῶ κτὴ φύσιν. ἐνήργηκεν οὖν τῆ το θεοῦ καὶ πατρὸς ὁ υἱός, τὸ πνεῦμα διδοὺς αὐτοῦ. ἀνθρώπινη τοῖνυν ἡ λῆψις, θεοπρεπὲς ὃ καὶ ὑπὲρ ἀνθρώπων τὸ εἶδος πνεύματος καὶ εἰς ἑτέροις ἐκχεῖν πλὴν τῆ πνεύματός δόντων. θεὸς οὖν ἄρα ἴσθι ἐν ἀνθρώπινῃ μορφῇ πεφηνῶς ὁ λόγος, σωτήρ τε διὰ τῆ το τῶ θεῶ καὶ πατρί.

flex sit, per Patris dexteram iure merito exaltatus dicitur. Obserua hic rursum, Dominum nostrum Iesum Christum secundum humanam quidem naturam Spiritum accipere, secundum diuinam vero hoc ipso Patris promissa exsoluere, quod Spiritum sanctum non tamquam ab se alienum, sed tamquam sibi proprium fidelibus mittit. Deus enim per quemdam ex sanctis prophetis alicubi ita ait: *Effundam de Spiritu meo super omnem carnem.* Hanc autem promissionem Christus Dominus præstat, cum Spiritum ut proprium ad fidem vocatis immittit. Atqui Spiritum sanctum quibuscumque libitum fuerit posse impertiri, id in hominem nequaquam conuenit, sed tantum in verum naturalemque Deum. Quando igitur Filius Spiritum sanctum impertiuit, quod Dei & Patris est efficit. Humanum proinde quiddam est, Spiritum suscipere; diuinum vero & supra hominem, ex propria plenitudine Spiritum sanctum in alios effundere. Verbum itaque, quod in humana forma apparuit, Deus est: unde consequitur, ut eiusdem quoque cum Patre maiestatis sit.

Ierl. 2. v. 28.

Περὶ τῆ λέγεσθαι ἀναστῆναι Χριστὸν ἐκ νεκρῶν ἐν δωάμεν τῆ πατρὸς.

De eo quod Christus per paternam virtutem resurrexisset dicitur.

να'.

ΘΕΣΠΕΣΙΟΣ γράφει Πᾶυλος περὶ τῆ πατρὸς Αβραάμ· ἐκ ἐργάτης δὲ δι' αὐτὸν μόνον ὅτι ἐλογίσθη αὐτῷ ἡ πίστις εἰς δικαιοσύνην. ἀλλὰ καὶ δι' ἡμᾶς, οἷς μέλλει λογιζέσθαι τοῖς πιστεύουσιν ἐπὶ ὁ ἐγράψατο Ἰησοῦν κύριον ἡμῶν ἐκ νεκρῶν ὃς παρεδόθη

L I. DIVINVS Paulus de patriarcha Abraham ita scribit: *Non est autem scriptum propter ipsum tantum, quia reputatum est illi ad iustitiam; sed & propter nos, quibus reputabitur credentibus in eum, qui suscitauit Iesum Dominum nostrum a mortuis: qui traditus est*

O o iij

propter delicta nostra, & resurrexit propter iustificationem nostram. Vna quidem deitas in tribus personis adoratur tum a nobis, tum etiam a supernis illis spiritibus. Cū autē vna dumtaxat diuinitas existat, merito totius opus censetur, quidquid potest ab illa vna procedere. Deus Pater namque omnia per Filium operatur in Spiritu sancto. Quare si Pater viuificare dicitur, idipsum omnino per Filium in Spiritu sancto præstare intelligitur. Rursum si Filius in his qui vita destituuntur, vitam efficere prædicatur; hoc ipsum absque coessentialis Patris cooperatione efficere non putetur, vt qui illum qui eum genuit, in seipso manentem semper habeat. Ego, inquit aperte, a meipso non loquor: Pater qui in me manet, ipse facit opera. Tandem si Spiritus hoc ipsum operatur, omnino vt vitæ spiritus operatur. Atqui Deum Patrem, & Filium qui ex illo genitus est, secundum naturam vitam esse dicimus. Quamuis ergo Pater Christum ex mortuis exsuscitasse dicatur, Filium tamen circa proprii corporis exsuscitationem non otiosum extitisse inuenimus. nam Iudæos hoc modo allocutus legitur: Soluite templum hoc, & in tribus diebus excitabo illud. Ita cum beatus Paulus doceat, quod & nobis quoque reputabitur ad iustitiam credentibus in eum, qui suscitauit Iesum Christum ex mortuis; non solum in Deum Patrem credidimus, sed etiam in Dominum nostrum Iesum Christum. Quin & illud quoque obseruandum, vt arbitror, hoc loco venit, nempe Vnigenitum hominem factum, mortem quidem secundum carnem pertu-

Ioan. 5. v. 21.

Ioan. 14. v. 10.

Ioan. 2. v. 19.

Rom. 4.

διὰ τὰ παραπτώματα ἡμῶν, καὶ ἠγέρθη διὰ τὴν δικαιοσύνην ἡμῶν.] μίαν μὲν θεότητος φύσιν, ἐν ἑσώστασι δὲ προσωποῦνται τρεῖσι ὁμοῦ καὶ τῆν αὐτὴν πνεύματων. μίας δὲ οὐσης θεότητος, ἀπάσης εἰκότως δὴ ἔργον αὐτῶν γίνετο πᾶν ὅπου ἔστι ὁπλίστα πρεπόντων αὐτῆ τε καὶ μόνῃ. *περὶ λέγεται γὰρ πάντα παρὰ τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς δι' υἱοῦ ἐν πνεύματι. ὡς καὶ εἰ λέγειτο ποῦ ζωοποιεῖν ὁ πατήρ, ἐνεργησὶ πάντως αὐτὸ διὰ τοῦ υἱοῦ ἐν ἀγίῳ πνεύματι. καὶ ἐνεργῆ πλὴν ζωῆς ὁ υἱὸς ἐν γὰρ τοῖς δεδημηνοῖς τῆς ζωῆς, ἀλλ' οὐδὲ γὰρ τῶν ὁμοουσίῳ πατρὸς ἔχῃ γὰρ ἐν ἑαυτῷ τὸ γνησασαί τε καὶ γνοῦν ἔφη σαφῶς ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐ λαλῶ. ὁ δὲ πατήρ ὁ ἐν ἐμοὶ μένων, ποιεῖ τὰ ἔργα αὐτοῦ. καὶ εἰ τὸ πνεῦμα λέγειτο τοῦτο δρᾶν, ἐνεργησὶ πάντως ὡς πνεῦμα ζωῆς. ζωῆς δὲ εἶναι φανερὸν καὶ φύσιν τοῦ θεοῦ καὶ πατρός, καὶ ὅτι αὐτὸ γνησθέντα υἱόν. ἐκουῶ λέγεται μὲν ὁ πατήρ ἀναστῆσαι Χριστὸν ἐκ νεκρῶν· ἐκ νεκρῶν μὲν δὲ υἱὸν ἀνεργῆσαι πλὴν ἀνάστασιν τῆς ἰδίου σώματος. καὶ γνοῦν ἔφη παρὰ τοῦ Ἰουδαίου· λύσατε τὸ ναὸν τῶτον, καὶ ἐν τρεῖσιν ἡμέραις ἐγείρω αὐτόν. ἀδελφοὶ δὲ, ὅπως τὸ μακαρίου Παύλου λέγοντο· ὅτι λογισθέντα καὶ ἡμῶν ἡ πίστις εἰς δικαιοσύνην τοῖς πισύσασιν ὅτι ἐγείρανται Ἰησοῦ Χριστὸν ἐκ νεκρῶν· ἐκ εἰς μόνον ἢ πίστις πατρός λέγεται καὶ θεοῦ, ἀλλὰ γὰρ καὶ εἰς κύριον ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστὸν. ἄλλως τε δὲ ἴν γὰρ ὁμοῦ καὶ λαλοῦν ἰδεῖν γίνετον ἀθεοῦ ὁ μονοθεῖς, καὶ ἑσώμεινε μὲν σαρκικῶς ὁ σπῆν-*

ANNO
CHRISTO
451

ANNO CHRISTI 431.
 τον, ανέβίω γε μὴν οὐ καὶ σαρκὸς, ἤρω αἰθεροπότη, δυνάμιν, ἀλλ' ὡς ἐν ἰσχυρί θεότητος τῆς ζωογονούσης τῶν νεκρῶν, καὶ καλούσης τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα. ἀναθετέου οὐδ' ἀεὶ τὴν ζωοποίησιν ἐ μάλιστ' ἐκὼς ἐκ αὐτῆς που πάντως τῆς τῆς σώματος φύσεως, καὶ εἰ γέγονεν ἴδιον τῆς ἐκ θεοῦ φωνῆς λόγου· δυνάμει δὲ μάλιστ' τῆς ὑπερτάτης, καὶ φύσιν τῆς ὑπερτάτης, ὡς ἐν παλαιῶν τῆς θεοῦ καὶ πατρὸς, ὅτι οὐδέποτε φησὶν ὁ υἱὸς, ἴσους τε καὶ ὅμοιοι καὶ πάντα ἀπὸ. περὶ δὲ δι' ἀμφῶν καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ζωοποιῶν. ἄρα δὲ δάδαμ φησὶ Χριστὸν διὰ τὰ παραπτώματα ἡμῶν, καὶ ἐργάζεσθαι διὰ τὴν δικαιοσύνην ἡμῶν. ὡς περὶ γὰρ γέγονεν ὑπὲρ ἡμῶν τὸ παθεῖν αὐτῶν τῆς ἰδίας σαρκὸς θανάτον, ἵνα λοιπὸν ἀποτήσῃ τῆς θανάτου τὸ κράτος· οὐτω καὶ ἀνεβίω πάλιν ὑπὲρ ἡμῶν, ἐγκαίνισεν ἐν ἡμῖν τὴν εἰς ἀφθαρσίαν ἐπιπόδον, καὶ τῆς ἐν Ἀδὰμ ἀφραδάσεως ἀφανίζων τὰ ἐγκλήματα. δεδικαιώθημεν γὰρ ἐν Χριστῶ, τῆς μὲν δεχόμενοι ἐκείνης θείας τὴν δυνάμιν ἀφανίζουσι διὰ τῆς εἰς ἅπαν ἕσπερας, ἀπαλλάττοντες δὲ τῆς δεχόμενοι αἰπαμάτων τὴν φύσιν· οὐ γὰρ ἐποίησεν ἀμείψαν, γέγονε δὲ μάλιστ' ἀδικίαν ἐν αὐτῇ, καὶ τοὶ καταγνωσμένοι, καὶ ἀπὸ εἰπομένων, * ἐν Ἀδὰμ.

lisse, vi tamen carnis, hoc est humanitatis, ne utique reuixisse, sed virtute deitatis, *qua uiuificat mortuos, & vocat ea quae non sunt, tamquam ea quae sunt.* Ipsa itaque uiuificatio non ad ipsam corporis naturam, licet illud Verbo ex Deo genito proprium extiterit, sed potius ad supremam illam virtutem, hoc est, ad eam naturam iure merito referenda est, quae omnem excedit creaturam, sicut in persona Dei Patris, ex quo prodit Filius per omnia illi aequalis & consubstantialis. procedit autem per utrosque & uiuificus quoque Spiritus. Addit porro, Christum propter delicta nostra traditum esse; propter nostram autem iustificationem exsuscitatum. Quem admodum enim factum est, ut ipse nostri causa in propria carne mortem pateretur, quo mortis imperium in posterum dissolueretur: sic rursus nostri causa reuixit, culpisque praeuaricationis Adae abolitis, reditum nobis ad immortalitatem primus ostendit. Iustificamur enim per Christum, antiquae illius maledictionis vim demolientem per obedientiam modis omnibus perfectam, naturam vero humanam ab antiquis criminibus liberantem. Peccatum namque nullum admisit, sed omni laude dignus in ipsa fuit, etiam si in principio, hoc est in Adam, ut ante quoque admonuimus, condemnationi obnoxia fuerit.

L II.

An ignoratis, quia quicumque baptizati sumus in Christum Iesum, in mortem ipsius baptizati sumus? Consepulti enim sumus illi per baptismum in mortem; ut quomodo Christus resurrexit a mortuis per

ἡ ἀγνωεῖτε, ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν, εἰς τὸ θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν; συνετάφημεν οὐδ' αὐτῶν διὰ τὸ βαπτίσματος εἰς τὸ θάνατον ἵνα ὡς περὶ ἠγέρθη Χριστὸς ἐκ νεκρῶν

Matth. 28. 19.

gloriam Patris, ita & nos in nouitate uita ambulemus. Dominus noster Iesus Christus inferno despoliato, spirituumque multitudine, quæ in subterraneis claustris detinebatur, inde liberata, tertia die resuscitatus reuixit, reuiuusque sanctis apostolis dixit: *Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti.* Cum igitur ut in vno Patris nomine baptizamur, ita in vno quoque Filii nomine, eiusdemque morte & Spiritu sancto abluamur: qui vnum Dominum nostrum Iesum Christum in duos filios diuidunt, hominemque secundum solam dignitatis vel auctoritatis æqualitatem Deo coniunctum fuisse contendunt, naturis interim personisque diuisim subsistentibus, ii nos doceant, in vtriusnam mortem baptizati sumus. Nam si in diuini Verbi, ut seorsum per se animo concipitur, mortem baptizatos nos dicunt; incorruptibili nature corruptionem plane tribuimus, & illi qui suapte natura vita est, mortem adscribemus. Sin autem nos in illius mortem ablutos responderint, qui proprie seorsum & per se ex sacra Virgine ortus intelligitur; qui fieri potest, ut illum omnino esse, qui eiusdem cū Patre & Spiritu sancto ordinis & dignitatis est, diserte non profiteantur; fortasse etiam genito ex Deo Verbo vera filiatione spoliato, si mortis capax ille est, in cuius mortem baptizati sumus? At quis, quæso, cui modo mens vigeat, manifestam doctrinæ huius absurditatem non animaduertat? Necessario itaq; statuendum est, Dei Verbum simile nobis factum esse, mortemque in carne vltro

διὰ τῆς δόξης τῆ πατρὸς, οὐπο καὶ ἡμεῖς ἐν κενότῃ ζωῆς περιπατήσωμεν.] ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς σκυλεύσας τὸ ἄδην, καὶ τῆς ἐκείσε μυχῶν τῶν τῆς καθάρθεντων πνύματων ὀπολύσας πληθύν, αὐε-εῖω τετήμερος. εἶτα τοῖς ἀγίοις ἐφασκε μαθηταῖς· πορθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τῆ πατρὸς, καὶ τῆ υἱοῦ, καὶ τῆ ἀγίου πνύματος· βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τῆ πατρὸς, οὕτως καὶ εἰς τὸ ὄνομα τῆ υἱοῦ, καὶ εἰς τὸ πνύματι ἀγίῳ, καὶ εἰς τὸ πνύματι ἀγίῳ. διδασκίτωσαν αὐτοὺς εἰς ἕνα ὄνομα εἰς υἱοῦ δύο τὸ ἕνα Χριστὸν καὶ υἱόν, ἀνεσθπόν τε θεῶ συναφθύναι λέγοντες καὶ μόνῳ τῶ ἰσότητι τῆς ἀξίας, ἡγρω αὐθεντίας, διηρημένων τῶ φύσεων, εἰς τὸ ἕν τὸ θάνατον ἐβαπτίστημεν. εἰ μὲν οὐκ ἰδικῶς εἰς τὸ τῆ θεοῦ λόγον, κατηρηρησόμεν εὐαγγελῶς τῆς ἀκροατοῦ φύσεως τῶ φθέρην, καὶ καθολοδιδῶ θάνατον τῆς καὶ φύσιν ζωῆς. εἰ δὲ δὴ φάμεν, ὅτι τῆ ἐν γνωστικὸς ἰδία τε καὶ διὰ μέρη καὶ καθ' ἑαυτὸν νοουμένου, πῶς οὐ κακῶν φασιν διαφανδόν, ὅτι πάντη καὶ πάντως αὐτὸς εἶη αὐτὸ ὁ σωπτεταμένον τῶ πατεὶ καὶ τῶ ἀγίῳ πνύματι, πάχα που καὶ ὄξω-ἀέντος τῆς ἀληθοῦς ὑπόπτῃ τῆ ἐν θεοῦ φῶντος λόγου, εἴπῃ ὅτι θανάτου δεκτικὸς, οὐ καὶ εἰς τὸ θάνατον βεβαπίσμετα; ἀλλ' ὅρα που πάντως ὁ νοῦ ἔχων διεγηρημένον τῶ τῆ ἐννοιῶν ἀποπίδῃ. ἐκουῶ ἀνάγκη νοεῖν, ὅτι γερονῶς καδ' ἡμᾶς ὁ τῆ θεοῦ λόγῃ, σαρκὶ πέπνισεν ἐκάν.

ANNO 411

ANNO CHRISTI 431.

ἐκὼν. βεβαπλισμῶν γὰρ οὕτως εἰς τὸ
αὐτῷ θάνατον, ὡς ἐνὸς ὄντος ἰσοῦ, καὶ
μὴ πλεὺν τῆς θεότητος φύσιν ἀπαθείς,
παθητῶ δὲ καὶ πλεὺν σαρκῶ. ὅτι δὲ
ἡμᾶς εἰς καμνότητά ζωῆς μεταπέλασται
Χριστός διὰ τῆς ἀναστάσεως, πῶς αὐτῷ
ἐνδιδασκέ τις; παρίστησι γὰρ ἡμᾶς
ἐαυτῷ τε καὶ τῷ πατρὶ ὡσεὶ ἐν νε-
κρῶν ζῶντας, κατὰ γέγραπται καὶ δο-
ξανόντας μὴ τῇ ἀμάρτια, ζῶντας δὲ
τῇ δικαιοσύνῃ.

γγ.

Εἰ γὰρ τὸ πνεῦμα τῷ ἐγγύρατος Ἰη-
σοῦ Χριστοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν, ὁ ἐγγύρας
ἐν νεκρῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, (ζωοποιήσας
καὶ τὰ θνητὰ σώματα ὑμῶν διὰ τὸ ἐνο-
κωῦτος αὐτῷ πνεύματος ἐν ἡμῖν)
ζῶν μὴ ὅτι καὶ φύσιν ὁ μονογενῆς τῷ
θεοῦ λόγος. Ἰησοῦς γὰρ τῷ θανάτῳ κατό-
χον ἡμῶν πᾶσι σώματα, καὶ χάριτι μὴ
θεοῦ διὰ τῆς ἰδίᾳς σαρκὸς ὑπὲρ πάντων
ἐβίωσε το θανάτου, θεϊκῶς γὰρ μὴ ἀ-
νεβίω, καὶ ὅτι ἐν τῷ διωκτῶν κρη-
ταῖς αὐτῶν ἰσοῦ αὐτῷ. ταῦτ' ἐστὶν κα-
τὰ γὰρ τῶν δόξῶν ἡμῶν διδοδοθέντας
λόγους, ἐξηγῆσαι λέγεται ὡς τὰ
πᾶσι. πάλιν ἐκεῖνο δὴ πάλιν φέρε
δὴ, φέρε καὶ ἀσθησῶμεν, εἰ δοκεῖ. ζωο-
ποιήσας ἐφ' ἡμῶν πατέρα καὶ τὰ ἡμῶν
σώματα διὰ τὸ πνεύματος αὐτῷ ἐνο-
κωῦτος ἐν ἡμῖν καὶ ἀληθῆς ὅτι τὸ χη-
μα ὅτι, ἐκ αὐτῶ ἐνδιδασκέ τις. ἀλλ' αὐ-
τὸ δὴ τὸ πνεῦμα τὸ ζωοποιῶν καὶ αὐτῷ
πνεῦμα ὅτι Χριστός. γέγραπται γὰρ
ὅτι ὑμεῖς μὴ ἐν ἐσέ ἐν σαρκί, ἀλλ' ἐν
πνεύματι, εἴπερ πνεῦμα θεοῦ οἰκεῖ ἐν
ὑμῖν. εἰ δὲ τις πνεῦμα Χριστοῦ ἐκ ἐχθ-
οῦτος ἐκ ἐστὶν αὐτῷ. καὶ πάλιν ὡς τῶν
ἀγίων ἀποστόλων ἐλθόντες δὲ καὶ
τῶν Μυσίαν, ἐπέεραρον εἰς τὴν Βιθυ-
Concil. Tom. 5.

subiisse. Hac enim ratione in
mortem illius baptizati sumus,
cum non nisi vnus tantum sit Fi-
lius, qui quidem secundum diui-
nitatis naturam pati nihil potuit,
secundum humanam autem po-
tuit. Tandem quod Christus per
resurrectionem in vitam nouita-
tem nos transformet, id in quæ-
stionē non cadit. Sinit enim nos
veluti ex mortuis viuentes & sibi
& Patri. Scriptum est namque:
Mortui quidem peccato, viuentes Rom. 6.
autem iustitie.

LIII.

Quod si Spiritus eius qui susci- Rom. 8. v. 11.
tauit Iesum Christum a mortuis, ha-
bitat in vobis; qui suscitauit Iesum
Christum a mortuis, viuificabit
mortalia corpora vestra per inhabi-
tantem Spiritum eius in vobis. Et si
vnigenitum Dei Verbum secun-
dum naturam vita est; attamen
quod corpus morti obnoxium in-
duerit, gratia Dei per propriam
carnē pro omnibus gustauit mor- Hebr. 2. v. 9.
tem; verum diuina virtute ad vi-
tam rediit; quatenus impossibile e-
rat a morte illum teneri. Ob has ita-
que rationes a Patre e mortuis ex-
fufcitatatus dicitur. Iam vero accu-
rate, si videtur, expendamus, quo-
modo Patrem mortalia quoque
nostra corpora per Spiritū suum
qui habitat in nobis, viuificatu-
rum prædicet. Viuificabit itaque,
neque de huius rei veritate dubi-
tare licet: verumtamen idem ille
viuificus Spiritus, Christi quoque
Spiritus est. Scriptum est enim:
Vos non estis in carne, sed in spiritu; Rom. 8. v. 9.
si tamen Spiritus Dei habitat in vo-
bis. Si quis autem Spiritum Christi
non habet, hic non est eius. Et rur-
sum de sanctis apostolis ita scri-
bitur: Cum venissent autem in
Mysiam, tentabant ire in Bithy-
A. 16. v. 7.

Pp

* ἡμῖν.

* ἰσοῦ τῷ
θανάτῳ.

niam; & non permisit eos Spiritus Iesu. Cum Spiritus ergo ipsius quoque exfulcitati proprius sit, quantumuis Deus Pater in Spiritu nos viuificare dicatur; quis ambigat, resurrectionem in humanam naturam ad eum modum cecidisse, vt eam tamen Deus Verbum vna cum Patre, ex quo naturaliter procedit, effecerit, cuius viuificus ille Spiritus proprius quoque existit?

LIV.

2. Cor. 13. v. 3.

An experimentum quaritis eius, qui in me loquitur Christus; qui in vobis non infirmatur, sed potens est ex infirmitate, sed viuit ex virtute Dei. Nam & nos infirmi sumus in illo: sed viuemus cum eo ex virtute Dei in vobis. Nonnulli eorum qui crediderunt, offensionem de Domino nostro Iesu Christo ex quorundam sermonibus passi, in eiusmodi cogitationes præcipites abierant: Si verus Deus erat, naturalisque omnipotentis Dei filius, cur homicidarum manus non effugit? nam probrosissimam in cruce mortem perferendo, intelligi non potest, quomodo & Deus extiterit, & crucifigentium tamen manibus cesserit, nostrisque infirmitatibus obstrictus fuerit. Ad huiusmodi autem cogitationes beatus Paulus ita respondet: Si volueritis apud animos vestros serio considerare, quisnam & qualis sit qui in me loquitur, ea sedulo reputantes, quæ ad nos spectant, idoneam mox nodi huius solutionem reperietis. Non enim infirmus fuit in nobis, sed per Spiritum suum præpotentem, virtutem efficacitatemque ostendit; talem nimirum, vt citra omnem difficultatem quoquis irruentium

νίδου πορθηθῶμαι, καὶ ἐν εἰασεν αὐτῶν τὸ πνεῦμα τοῦ Ἰησοῦ. ὅτε τοίνυν ἰδίον ἔστι τὸ πνεῦμα καὶ αὐτῶ τῶ ἐκζηρημένου, καὶ τοῦ τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ζωοποιου ἡμῶν ἐν πνεύματι, πῶς ἔστι ἀμφιβάλλειν, ὅτι πῶς ἔρακται μὲν πῶς τὸ ἀνεσθῆναι ἢ ἀνάστασις, ἐνήρηκε δὲ τὸ πνεῦμα καὶ τοῦ ἰδίου πατρὸς ὁ δὲ αὐτῶ καὶ φύσιν θεοῦ λόγος, οὗ καὶ ἰδίον ἔστι τὸ πνεῦμα τὸ ζωοποιου;

ANNO CHRISTI 431.

νδ.

Εἰ ὁ δοκιμῶν ζητεῖτε τῶ ἐν ἐμοὶ λαλοῦντος Χριστοῦ, ὅς ἐστι ἡμῶν ἐκ ἀδενεί, ἀλλὰ δυνατῶ ἐν ὑμῖν. καὶ γὰρ εἰ ἐσαυρώθη δὲ ἀδενείας, ἀλλὰ ἐν ἐκ δυνάμεως θεοῦ καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀδενόδομοι ἐν αὐτῶ, ἀλλὰ ἡσοδομοὶ αὐτῶ ἐκ δυνάμεως θεοῦ εἰς ὑμῶν. ἔσκαμδαλίζοντο ἕνεκ τῆς πεπεσκότων εἰς κύριον ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστόν, τάχα πῶς λόγους τοῖς παρὰ ἡμῶν ἐπενωθῆναι πῶς ἐννοίας τοιαύτας εἰς θεοῦ ἡμῶν ἀληθῶς, καὶ υἱὸς καὶ φύσιν τῶ πάντα ἰσχύοντος θεοῦ, πῶς οὐ διέδρα τῶ τῶ φονῶντων Ἰησοῦν; πῶς δὲ καὶ ἀπῆλθεν τῶ Ἰησοῦ ἐξ ὄλου θάνατον ἀναπαύ, ἐκ αὐνοῦτο καὶ μάλα εἰκότως ἀδενῆσαι καὶ ἡμῶ, καὶ τῶ τῶ σαυρωῦντων ἡπῆσθαι χάρις; πῶς δὲ τῶ πιάδε φησὶν ὁ θεαπέσι Παῦλος εἰ γὰρ δὴ βούλοισθε δοκιμαζέσθαι ὁρθῶς, ἕως αὐ εἶπ, καὶ πῶς ὁ λαλῶν ἐν ἐμοὶ, τῶ καὶ ἡμῶ αὐτῶ ἐννενοηκότες, ἔδοξε ἡμῶν ἀπῆλθεν πῶ κατὰ ληψιν. οὐ γὰρ ἡδένησαν ἐν ἡμῶν, ἀπέφλωε ὁ μάλλον δυνατῶν παρὰ τῶ ἰδίου πνεύματος, ὥστε δυνάσθαι παντὸς κατὰ μέγιστον

ANNO CHRISTI 431.

παρασμοδὴ καὶ μάλα βραδύως, καὶ ταῖς
 τῆς πατρῶν ἐφοδοῖς ἀνιφερῶς νεα-
 νικῶς. ἡ οὖν, ὦ Παῦλε, φαίης αἰ,
 ἐκ ἀδενείας ἔργον φῆς εἶ) τὸ ὑπο-
 μείναι σωρὸν, ἀλλ' ἐνδύξιν εἶ) τὸ χεῖ-
 μα δυνάμεως; ἄρα τῆς θεοπρεποῦς;
 οὐδ' οὐκ, Φησὶν. ὁμολογῶ γὰρ αὐ-
 τῷ ἠδενήκεναι σαρκί, ζῆσαι δὲ πάλ-
 λιν ἐκ δυνάμεως θεοῦ. θεὸς γὰρ ἡ
 φύσις. πῶς οὖν ἠδένησε; συχωρήσεις
 πῶς ἰδίῳ σώματι ἐθανάτου ἰβλασται
 δι' ἡμᾶς, ἵνα διὰ τὸ θανάτου κατ' ἀρ-
 σῆ τὸ κράτος ἔχρητα ἐθανάτου, του-
 πέσι (W) διάβολον καὶ ἀπαλλάξῃ του-
 τῶν, ὅσοι φόβου θανάτου διὰ παντὸς
 τῷ ζῶν ἐνοχοὶ ἦσαν δουλείας. ὅτε πεί-
 νω τὸ ἀδενήσαι βραχὺ, κατὰ γὰρ πλε-
 σαρκὰ φημι, σωτηρίας ἡμῶν πα-
 φασί τοῖς αἰῶσι τῷ ὑπο οὐρα-
 νόν, πῶς ἐκ ἐδὲ πατρῶν τὸ ἀδενήσαι, ἵνα
 δι' αὐτῆς κατ' ἀρσῆ τὸ θάνατον; θαν-
 μάζεται πάλιν τὸ αὐτῷ ζωοποιήσας
 ναόν, ἐκ τῆς ἀδενείας τῆς κατ' ἀρσῆ
 σαρκικῆς, ἀλλ' ὡς ἐκ δυνάμεως θεοῦ.
 ἐστὶ δὲ αὐτὸς ἡ δυνάμις τῆς πατρῶς, ἡ
 αἰάσασίς ἐκ τῆς ζωῆς. ζῆ τῆς ζωῆς αἰ-
 ζῶν γὰρ ὄντιν. ὅπ' ἡ καὶ ἡμεῖς ζῆσιν με-
 σω αὐτῷ, σωηθησόμεθα αὐτῷ, κατὰ
 γὰρ τὸ δοθῆναι τῶν πῶς, εἰ καὶ ἐν ἐλπί-
 σιν ἐσμὲν τὸ εἰς αἰῶνα ζωῆς, πῶς ὄντιν
 ἀμφιβαλεῖν; ἀνέβίω γὰρ ἐκ νεκρῶν,
 ὁ δὲ εἰς ζωὴν γεγονώς τῆς φύσεως εἰ-
 ρηται γὰρ παροπτοκος ἐκ νεκρῶν, καὶ
 ἀπαρξῆ τῆς κεκοιμημένων.

νέ.

Νῦν ἡ ψυχὴ μου τετάρακται. καὶ τί
 εἶπω; πᾶτερ, σῶσόν με ἐκ τῆς ὥρας
 ταύτης. ἀλλὰ διὰ τὸ ἦλθον εἰς τὴν ὥραν
 ταύτην. πᾶτερ, δόξα σοὶ τὸ ἕν. καὶ
 πάλιν ἤρξατο λυπεῖσθαι, καὶ ἀδημο-
 Concil. Tom. 5.

tentationum impetus propulsa-
 re, cunctisque afflictionum insul-
 tibus animose obistere liceat.
 Quid ergo? dicit aliquis, o Paule;
 an non infirmitatis indicium fuit
 crucem sustinere? Itane vero ea
 res virtutis argumentum extitit?
 an diuinæ? Minime gentium, in-
 quit. Agnosco enim illum carne
 infirmatum esse, rursus autem di-
 uina virtute reuixisse. nam Deus
 natura erat. Cur igitur, aut quo-
 modo infirmatus est? proprium et-
 iam corpus mortem nostri causa
 degustare sinens, quo nimirum per
 mortem destrueret eum qui mortis
 habebat imperium, hoc est diabolum;
 & liberaret eos qui timore mortis per
 totam vitam obnoxii erant seruitu-
 ti. Cum igitur modica secundum
 carnem infirmitas his salutis cau-
 sa extiterit qui sub cælo sunt, quo-
 modo nō oppido decebat, ut eam
 infirmitatem subiret, quo mor-
 tem destrueret? proprio templo
 iterum viuificato, omnibus admi-
 rationi est, non per carnis infirmi-
 tatem, sed per virtutem diuinam
 hoc præstans: est enim ille Patris
 virtus, & resurrectio & vita. Viuit
 itaq; semper: vita namq; est. Neq;
 dubitandum est, quin nos quoque
 olim vita cum illo fruituri simus,
 qui nunc simul cū illo infirmitate
 iactamur mortem obeundo, quā-
 uis certa æternæ vitæ spe sustente-
 mur. Reuixit enim ex mortuis, na-
 turæ nostræ iter ad vitā muniens:
 appellatus est enim primogenitus
 ex mortuis, & primitiæ dormientium.

Hebr. 2. v. 14.

1. Cor. 1. Ioan. 11.

Coloss. 1. 1. Cor. 15. v. 20.

L V.

Nunc anima mea turbata est. Ioan. 12. v. 27.
 Et quid dicam? Pater, salua me ex
 hac hora. Sed propter hoc veni in ho-
 ram hanc. Pater, clarifica filium
 tuum. Et alio loco rursus: Et cepit
 contristari & mæstus esse, & dixit:

Pp ij

Math. 26. v. 37. Luc. 23. v. 46.

Tristis est anima mea usque ad mortem. Et rursus: Et clamans voce magna Iesus, ait: Pater, in manus tuas commendo spiritum meum. Qui Apollinarii opinionem sequuntur, eiusdemque sententiae subscribunt, hi templum Deo vnitum, inanime ac ratione destitutum fuisse contendunt: sed quid illi, obsecro, respondere possunt, cum sanctos euangelistas talia de omnium nostrum Salvatore literis prodidisse legunt: Nam cuius, quæso, tristitia, aut eorum omnium quæ merum arguunt, summa illa diuinaque Verbi natura tandem capax esse queat? Maior est enim, quam quæ istiusmodi rebus vlla ex parte affici, aut vllis omnino humanis perturbationibus commoueri valeat. At vero in corpus sensusque mentisque expers, tristitia dolorisve sensus cadere non potest: sed neque molestiam vllam, aut vllum omnino mœrorem ex imminentium incommodorum prouisione concipiet aliquando: eiusmodi autem, dum quæ præsentia sunt, & adhuc futura trahuntur, mente pertractat, anima rationis & intelligentiæ compos pati solet: id quod omnes, vt puto, fatentur. Quomodo itaq; Emmanuel ait: Nunc anima mea turbata est? quomodo idem tædere ac mœstus esse cœpit? aut qualem tandem spiritum in manus Patris commendauit, si hoc & a diuinitate prorsus alienum est, & a carne sola inanima? Perspicuum est ergo, Vnigenitum corpore assumpto, non quidem illo inanimi, aut mente destituto, sed anima ratione prædita, eademque perfecta, hoc est, omnia quæ ad illius rationem perti-

νείν, κὺ λέγον' ἀφ' ἑλπιότος ὄστιν ἡ ψυ-
χῆ μου ἕως θανάτου. κὺ πάλιν' κὺ
Φωνήσας Φωνῆ μεγάλη ὁ Ἰησοῦς, εἶ-
πε· πᾶτερ, εἰς χεῖράς σου * ἀπατίθη-
μι τὸ πνεῦμά μου.] Θ' τῆς Ἀπολι-
ναρίου δόξης ἡ πλάσμα, κὺ τὰ αὐ-
τῶ δοκιοῦτα φρονεῖν ἡρηιδμοί, ἐπι-
σάμμοί τε κὺ λέγοντες, ἀψυχόν τε
κὺ ἀνοῦν ὑπαρχειν Θ' ἐνωθέντα τῷ
λόγῳ ναόν, ἡ δὲ ἀρεσ φάινεν δὴ, γε-
ρα φότων ἡμῶν τὰ ποιάδε τῆς ἀγίων
διαφελιστῶν ἀπὸ τῶ πάντων ἡμῶν σω-
τήρη Χριστοῦ; ποίας μὲν γὰρ, κὺ
λύπης, κὺ τῆς εἰς ἐθλίαν ἀψυαμα-
των ἀνεπίδεκτος παντελῶς εἶναι αὐτῶ
τὰ γὰρ τὸ εἶδος ἡ θεία τε κὺ αἰωτάτω
τῶ λόγου φύσις· παρατήσεται γὰρ
εἰς ἅπαν τὸ εἶναι τοῦτοις εἶναι ποτε,
κὺ πατῶν ὅλως τῆς κὰδ' ἡμᾶς ἐκ
ἀνέξετα. σῶμα δὲ πάλιν ἀψυχόν
τε κὺ ἀνοῦν ἐκ δὴ εἰσδέξατο λυ-
πίω, ἀλλ' οὐδ' αὐτὸ ἐνοησέ ἡ τῆς
συσθεσπῶν, ἡ ὅκ τ' ἐσάδ' ἀρεσ-
δοκωιδμῶν ἀρεσναδρήσ φέβ. Θ.
πάδοι δ' αὐτὸ τὰ ποιάδε κατὰ γὰρ τὸ
πᾶσιν, ὡς γὰρ ὄμα, δοκιοῦ ψυχῆ
λορικῆ κατὰ σκεπτοιδμῆ τῶ νῶ, τὰ τε
ἡδὴ παρόντα, κὺ ἀρεσ γὰρ τοῦτοις
τὰ συμβεσῶδμῆ. πῶς οὖν ἀρεσ
φῆσιν ὁ Ἐμμανουήλ· νῦν ἡ ψυχῆ
μου τετάρακται; πῶς δὲ κὺ ἡρξαστο
λυπεῖσθαι κὺ ἀδημονεῖν; ἡ κὺ ποί Θ'
ὄλως εἰς χεῖρας ἡ θεοῦ κὺ πατῆρος ἀρεσ
ἐδέτο τὸ πνεῦμα; εἰ κὺ τῆς θεότητος τὸ
χεῖμα ὄστιν ἀλλόπελον, κὺ μηδὲ μῶ-
νης ἀψυχου σαρκίος. ἀρεσθλον οὖν,
ὅπ' γέρονεν αὐθεσπος ὁ μονοχῆης, ἐκ
ἀψυχόν τε κὺ ἀνοῦν σῶμα λαβῶν,
ἐψυχωιδμῶν δὲ μάλλον ψυχῆ κὺ λο-
ρικῆ, κὺ τελείως ἐρῶση κατὰ γὰρ Θ'

ANNO CHRISTI 431.
 αὐτῆ περὶ ποντα λόγον. καὶ ὡσαυτ οὐ
 κειοῦται πάντα τὰ ἴδιου σώματος,
 οὕτω καὶ τῆ ψυχῆς. ἔδει γὰρ αὐ-
 τῷ διὰ παντὸς ὁραῖσθαι παρὰ τὸ
 σαρκικὸν καὶ ψυχικὸν δι' ἡμᾶς * γε-
 γρονότ' ἐσμὲν δὲ καὶ ἡμεῖς ἐκ ψυ-
 χῆς λογικῆς τε καὶ σώματ'. ὡσαυτ
 δὲ οικονομικῶς συγκεχώρηκε τῆ ἰδέα
 σαρκὶ καὶ παθεῖν ἔδει ὅτε τὰ ἴδια, οὐ-
 τὼ πάλιν καὶ τῆ ψυχῆ συγκεχώρη-
 σε τὰ οὐκ εἶα παθεῖν καὶ τὸ πῆς κενώ-
 σεως μέτρον τετήρηκε πανταχοῦ, καί-
 τοι θεὸς ἂν φύσις, καὶ ὑπὲρ πᾶσαν
 πλὴν κτίσιν. ὡραπίσθηται δὲ τὸ ἴδιον
 πνεῦμα τῶ θεῷ καὶ πατερι, οὐδέστι
 πλὴν ἐνωθεῖσαν αὐτῷ ψυχῆν, ἵνα ἡ-
 μας καὶ διὰ τούτου πάλιν διεργετή-
 σι. πάλαι μὲν γὰρ ἀπαλλαχθὲν ἀπὸ
 τῆ σαρκῶν ἐν τοῖς ἰσχυροῦσι μω-
 χοῖς αἱ τῆ ἀνθρώπων ψυχῆ κατε-
 πέμποντο, πληροδοῦν τὰ τῆ θανά-
 του τρυμνία. ἵπτα δὲ Χριστὸς τὸ ἴδιον
 πνεῦμα παρέδωκε τῶ πατρι, καὶ
 ταύτην ἡμῖν ἐνκαινίσεν πλὴν ὁδόν.
 βαδιοῦμεθα γὰρ ἐκ εἰς ἄδου πόθεν;
 ἐφόμεθα δὲ μάλλ' καὶ κτ' ἴστο
 αὐτῶ τῶ πτω κήσῃ τὰς ἑαυτῶν πα-
 ραδέχμενοι ψυχῆς, ἐν ἐλπίσιν ἐσ-
 μὲν ἀγαθαῖς. ἐγερεῖ γὰρ ἅπαντας ὁ
 Χριστός.

νς.

Καθὼς ἀπέστρέψε με ὁ ζῶν πατήρ,
 καὶ γὰρ ζῶ διὰ τὸ πατέρα καὶ ὁ ζῶντων
 με, καὶ κενός * ζῆσθ' δι' ἐμέ. ἡ δὲ εὐαγγε-
 λιστῶν τ' εἰς δύο Χριστοὺς διορι-
 ζόντων τ' ἕνα ἕως δὴ ἀρεθῆν ὁ ἀπε-
 σταλμῶν ὡρα τῆ θεοῦ καὶ πατρὸς,
 καὶ ζῶν δι' αὐτῶν, ὑπαρῶν τε διὰ
 τῆ ζωοποιός; εἰ μὲν οὐκ ἡμῶν
 καὶ καθ' ἑαυτὸν ὁ θεὸς αὐτῶ λόγος,

mato, hominem factum esse. Et quemadmodum omnia quæ sui corporis sunt sibi adscribit, ita & ea quæ ad animam spectant. Necesse enim fuit, ut in omnibus, siue ea ad animam, siue ad corpus pertinerent, nobis assimilaretur. Constamus autem & nos ex anima rationali & corpore. Quamobrem ut nonnunquam propriæ carni ea pati dispensatorie permittebat quæ carnis sunt propria, ita animam sua quoque pati permisit. Denique licet natura Deus esset, omnique creatura superior; quæ tamen exinanitionis erant, ea semper accurate obseruauit. Porro autem spiritum suum, hoc est, animam sibi vnitam, Deo & Patri commendat, ut nouo rursus beneficio per hoc nos cumulet. Quondam namque humanæ animæ corporibus exuta ad subterraneos carceres demittebantur, mortis receptacula illic impleturæ: at vero posteaquã Christus spiritum suum in manus Patris commendauit, etiam hanc viam nobis demutauit. Nec enim nunc descendimus ad inferos, sed duccem nostrum pone subsequimur, animisque nostris illi veluti fido conditori commissis, tantisper bona spe viuimus, quoad Christus vniuersos tandem ad vitam reuocabit.

LVI.

Sicut misit me viuens Pater, et ego uiuo propter Patrem: et qui manducat me, et ipse uiuet propter me. Libenter hic eos interroga- rem, qui vnum Christum in duos diuidunt, vternam ille sit qui a Deo Patre misus, propter Patrem uiuit, & ob id viuificus existit: Nam si illius Verbum nudum per se positum esse dicunt; quo-

Pp iij

modo, quaeso, illud a nobis, ut vi- uamus per illud, manducatur? nam diuinitas suapte natura cor- pore penitus vacat. Si autem ho- minem tantu per se seorsum con- ceptum, missum asseuerant; quo- modo viuificandi vim ex eo ha- bet, quia vitam ex Patre obtinet? An non omnes quotquot in terris degimus, Deo & Patre nos viuifi- cante, vitam agimus? An non in ipso viuimus, mouemur & sumus? Cum ergo omnes per Patrem vi- uamus, quomodo vnus tantum hominis corpus ea de causa viuifi- cum praedicatur? Cur nostra quoque corpora eandem pote- statem adepta minime sunt, siqui- dem omnes, ut dixi, per Patrem viuimus & sumus? Ecquid ergo ad haec dicemus? Dei Verbum, cum in humana forma apparuit, apostolus fuit, hoc est missus. Mis- sum est enim ad praedicandum capti- uis remissionem, & caecis visum. Viuit autem propter Patre, quia ex viuente Patre genitum est. O- portuit enim modis omnibus eu vitam esse secundum naturam, qui ex viuente & vita Deo Pa- tre ortum ducebat. Quoniam ve- ro corpus ex sacra Virgine sum- ptum sibi adsciuit, fecit illud viuificum, & id quidem admodum congrue: est enim corpus vitae omnia viuificatis. Fas itaque non est, vnum Filium & Christum & Dominum in duos filios disper- tire; siquidem idem ipse & vi- ta est, quoniam ex vita viuente- que Patre natus est; & per pro- prium corpus rursus viuificus est, utpote Deus homo similis no- bis effectus.

Act. 17. v. 28.

1 Cor. 4. ex I Cor. 61.

L VII.

Ioan. 5. v. 28. Sicut enim Pater vitam habet in

πως εαδεται παρς ημω, να ζητω- μω δι αυτον; ασωματον γδ τη φυ- σι το θεου. ει δε μον και καδι εαυ αυ θεσπον ειναι φασι απε- σαλυω, πως αρα δετι ζωοποιος, οη ζη δια πατερα; καιτοι πως ουχ απαντες οπι της ζωης εν ζω- σιν εσμεν, ζωοποιουτος τε θεος και πατρς ημας, εηπρ δετι δηλητες, οη ζωω εν αυτω, και κινουμθα, και εσμεν; οτε ζινωω ζωωω απαντες δια πατερα, πως δη μον το ενος ανθεσπου σωμα το ποιωυ δετι τετο, και ουχ μαλλ τιω αυτω ενεργσαν εχ και τα ετερα, εηπρ απαντες, ως εφω, εσμεν τε και ζω- μω δια πατερα; τι ουω παρς ταυτα φωμω; απωσολ κερη- μαλκω ο τε θεος λογος, εν ανθεσ- πεια μορφη πεφηνως απεσαλη γρ κηρυξα αιχμαλωτοις αφεσιν, η πυφωις αναβλεψεν. ζη δε δια πατερα γαρηνηται γδ εν ζωτω πατρς. εδγ γδ, εδγ παντι τε η πα- τωσ κτ φυσιν ειναι ζωω εν ζω- πωσ τε και ζωης τε θεος και πατρς ενπεφυκωτε υον. ηπρ δε ιδι εποιησατο το σωμα εν της αγιας πρδου ληφεν, ζωοποιον απε- φωωεν αυτω και μαλα εικότως σω- μα γαρ δετι της τα πάντα ζωορου- σης ζωης. εκουω ου διαρετε ες υοις δυο ενα υον και κερων η κωε, εηπρ δετι ο αυτωσ ζωη μω ως εν ζωης η ζωωω πατρς, ζωο- ποιος δε η δια τε ιδιου σωματω, ως καδι ημας γερωως η ενανθεσ- πησας θεος.

ANNO CHRIS. 431.

vζ.

Ωσπερ γδ ο πατηρ εχ ζωω εν

ANNO
CHRISTI
431.

ἑαυτῷ, οὕτω καὶ τῷ υἱῷ δέδωκε
ζωὴν ἔχον ἐν ἑαυτῷ· καὶ ἐξουσίαν
ἔδωκεν αὐτῷ καὶ κρίσιν ποιῆν, ὅτι
υἱὸς ἀνθρώπου ἐστίν.] ἵνα δὴ ἕ-
πον οἰκτιρῆ τις αὐτῷ ἔχον ἐν ἑαυτῷ πλὴν
ζωῆς πατέρα; ἄρα γὰρ ἔξωθεν
καὶ εἰσκεκεμενῶν, καὶ πρὸ ἐπέ-
ρου δοθεῖσαν; καίτοι πῶς οὐ λῆρο-
αὐτῷ εἶναι τὸ γε φρονεῖν, ἢ λέγειν;
ἔχον γὰρ οὐ μεταίαν ὁ λόγος τῆς ἀ-
πορήτου φύσεως πλὴν κατάρρησιν.
ἡρώπων μὲν γὰρ οὐχ ἀπλοῦς ἐπὶ πλὴν
φύσιν ὁ τῆς ὁλων ἕσται θεός, συνθε-
τὸν δὲ μάλλον, εἰπὼν ὅτιν ἐτέρα
πρὸ αὐτῶν ἢ ἐν αὐτῷ ζωῆ. εἶναι δὲ αὐτῷ
καὶ μείζων αὐτῷ, καὶ ἐν ἀμείνοσιν ἀ-
συγκρίτως, ὁ ὡς ἐκ ἕχοντε δοῦν πλὴν
ζωῆς, εἰπὼν ὅλων ἀλοῖα λαβῶν.
ἀλλ' ἐστίν, ὡς ἐφω, τῆς ἄραν ἀπι-
χεσάτων τὸ ὡς τε ἔχον οἰεσθαι τα-
πὶ, καὶ ἕχοντε ἐνοεῖν εἰσκεκομισ-
μῶν ἐλεῖν πλὴν ζωῆς θεῶν καὶ
πατέρα. ἔχον τίνω ἐν ἑαυτῷ πλὴν
ζωῆς ἐκ ἐπίκτητος ἢ εἰσκεκεμέ-
νωσ, φροσικῶσ δὲ μάλλον ἐνυπαρ-
χουσαί τε αὐτῷ, καὶ οὐσιώδη καρ-
πῶν. οὕτω δέδωκεν ἔχον καὶ τῷ υἱῷ
πλὴν ζωῆς. εἶτα πῶσ αὐτῷ δυνάμιο
λαβῶν ὁ υἱός, οὐσιωδῶσ ἔχον ἐν
ἑαυτῷ πλὴν ζωῆς; τουτὶ γὰρ, οἶμαι,
Φαίη τις αὐτῷ. ἔχον τίνω ὡσ ὅξ αὐ-
τῷ καὶ φύσιν ὑπαρχῶν, ἐν ἑαυτῷ
πλὴν ζωῆς, καὶ ὁ νοεῖται θεός. δέ-
χεται δὲ μάλλον μᾶλλον τῷ καὶ κρι-
νεν αὐτῷ, καίτοι κριτῆσ ὑπαρ-
χῶν ὡσ θεός. καὶ τις αὐτῷ εἶναι τῷ λα-
βεῖν ὁ ἕχον, διδάξει λέγων αὐ-
τῷ, ὅτι υἱὸς ἀνθρώπου ἐστίν. οὐ γὰρ
ἴδιον ἀνθρώπου τὸ δυνάμιο οἰκοδε

semetipso; sic dedit & filio vitam
habere in semetipso: & potestatem
dedit ei & iudicium facere, quia Fi-
lius hominis est. At quomodo (que-
rat hic quispiam) Pater vitam ha-
bet in semetipso? Numquid alium
de acceptam, vel ab alio datam?
Nequaquam. Istud namque do-
cere vel opinari, quid esset aliud
nisi apertum delirium? imo vero
quid nisi manifesta aduersus inef-
fabilem illam naturam blasphe-
mia? Primo namque, si vita quam
habet, ab ipso diuersa foret, vni-
uersorum Deus non esset natura
quædam simplex, sed composita.
Ad hæc, si vitam aliunde accepis-
se statueretur, is utique qui vitam
non habenti impertiret, citra om-
nem controuersiam multis par-
tibus illo maior, bonisque omni-
bus cumulator foret. Denique
existimare, hæc ita habere, hoc
est, imaginari Deum Patrem vi-
tam aliunde, & quasi aduëtitiam
obtinere; hoc nihil aliud esset, vt
dixi, quam absurdissime delirare.
Habet itaque Pater vitam in se-
metipso non adscititiã vel aduen-
titiam, sed naturaliter potius qua-
si substantialem fructum in seip-
so existentem. Atque ad eundem
modum & Filio quoque vitam in
semetipso habere dedit. Et quo-
modo Filius, cum vitam a Patre
acceperit, substantialiter eam in
se possit habere? Id namque, vt
puto, aliquis dicere possit. Habet
ergo & Filius, cum ab ipso Patre
secundum naturam sit, vitam in
seipso, prout Deus est: at vero v-
na cum iudicandi potestate illam
accepisse dicitur; esto vt Deus
omnium iudex existat. Porro autem
quæ suscipiendi extiterit ratio,
id ipse insinuat, dum addit:
Quia Filius hominis est. Non enim
proprium est homini vitam a se-

Quia Filius hominis est. Non enim proprium est homini vitam a se-

metipso habere posse : sed quia corpus Verbi unitum viuentis Verbi factum est proprium, propterea, & id quidem admodum conuenienter, vitam accepisse dicitur, tamquam viuificam ipsius actionem habens. Rem vero ipse in se transfert, cuius proprium factum est illud corpus, quod vitam accepit.

ἔχον πλὴ ζωῆς. Ἰππὶ δὲ ἴδιον γέρονε τῆ ζωῆς λόγου τὸ ἐνώθεν αὐτῶ σώμα, ταύτη ἵ και μάλα εἰκότως, ὡς ἔχων αὐτὸ πλὴ ζωοποιὸν ἐνέργειαν, λαβεῖν λέγεται πλὴ ζωῆς. οἰκειοῦται δὲ πάλιν τὸ χεῖμα αὐτὸς, οὐ κὶ ἴδιον γέρονε σώμα τὸ εἰληφός.

ANNO CHRISTI 431

Quod Christus verus sit Deus, etiam si Filius hominis appelletur.

Οὐ κὰν υἱὸς ἀνθρώπου λέγεται ὁ Χριστός, ἀλλ' οὐδὲν ἧπὶ ὄν ἔστι θεὸς ἀληθινός.

LVIII.

Luc. 8.

DOMINVS noster Iesus Christus alicubi ita ait: *Verumtamen Filius hominis veniens, putas inueniet fidem in terra? Agendum horum verborum sensum ad libellam expendentes, videamus, ecqualem fidem Dominus noster Iesus Christus olim e caelo reuersurus exiget. Nam si homo tantum nulla re ceteris præstans a nobis vult credi, non etiam Deus, aut verus Dei Filius; neminem dubitare arbitror, talem fidem, æstimationem, vel opinionem apud paganos & Iudæos potius cõperturum, quã apud nos: quandoquidem idololatrã, ceterique qui res conditas ipsius conditoris loco venerantur, crucem & mortem quam nostri causa pertulit, audientes, in insanum mox cachinnum soluuntur miseri: & si quispiam Deum illum nominauerit, indignabundi confestim resiliunt, & hoc anthropolatricam esse definiunt. Iudæi quoque in Christum insurgentes, palam obiectare non dubitabant: De bono opere non lapidamus te, sed de blasphemia; quia tu homo cum sis, facis teipsum Deum. Cum*

Ioan. 10. v. 33.

AΥΤΟΣ ποῶ φησιν ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός; ἀρεῖ γὰρ ἐλθῶν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου εἰρήσῃ πλὴ πῖστιν Ἰππὶ τῆς γῆς;] Φέρε δὴ πάλιν τὸ ἴππὶ εἰρημῶν βασιανίζοντες νοῦν, ἐκείνο πειλαθησώμεν, ποῶ ζητήσῃ πῖστιν Ἰππὶ τῆς γῆς ὑπονοσήσας ἕξ οὐρανῶν ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός; εἰ μὲν γὰρ πειλαθεῖται πρὸς ἡμῶν εἰρήσῃ, ὅπ θεὸς μὲν ἐκ ἐστίν, οὐδὲ θεὸς ἀληθῶς, ἀνθρώπος ὅ μάλλον, οὐδὲν ἔχων ἴππὶ καθ' ἡμῶς ἐπέκεινα πῶς ἀν ἐνδιδάσῃ εἰς, ὅπ πλὴ ποιανδὲ διάλιψεν, ἦρῳ πῖστιν τε κὶ δόξαν, οὐ πρὸ ἡμῶν εἰρήσῃ μάλλον, ἀλλὰ πρὸ ἑλλήσι τε κὶ Ἰουδαίοις; εἰδῶλο λαθεῖται μὲν γὰρ τῷ κῖπῳ πρὸ τὸ κῖπῳ λαθεῖοντες, σαυρὸν ἀκούοντες, ὃν ὑπὸ μείνε δι ἡμῶς, κὶ πρὸσέπ τ' εὐατορ, γελῶσιν τ' δειλαγοί; κὰν εἷς αὐτῶν ὀνομάξῃ θεόν, αἰαπηδῶσιν ἄλλοι, αἰαροπολαθεῖται τὸ χεῖμα διοντε εἰζόμενοι. οἱ γὰρ μὲν ἐν πειπῳ καπεφύοντο τῷ σωτήρος, λέγοντες ἐναργῶς πρὸ καλοῦ ἔργου εἰ λιπαρομῶσε, ἀλλὰ πρὸ βλασφημίας; ὅπ σὺ ἀνθρώπος ὢν, ποῖς εἰ αὐτὸ θεόν, ὅπ τῶν

ANNO
CHRISTI
431

πίνω οὐ πλὴν παρὰ γε τοῖς πλῆρω-
μῶν οἷς πίνω ὅτι παρ' ἡμῶν δὲ
μᾶλλον τοῖς ὀρθοῖς φρονεῖν εἰωθόσι,
πᾶσα πῶς ἀνάστη διδουμένης εἰς
ἀλήθειαν ὁμολογεῖν, ὅτι θεὸς καὶ φύ-
σιν ὁ καὶ υἱὸς ἀνθρώπου δι' ἡμᾶς γεγο-
νάς· ἵνα μὴ τοῖς τῶν πλῆρωμῶν
ἐκλήμασιν ἐαυτῶν ἐπιέντες, λάθω-
μεν τὰ ἴσα φρονεῖν ἡρημῶν, καὶ μι-
κρὰ δοξάζοντες πρὸς Χριστὸν, κατὰ
τὴν ἀμέλει κακῶν.

νθ'.

Φησὶ τοῦ Χριστοῦ οὐδὲ γὰρ ὁ πα-
τὴρ κενεῖ οὐδένα, ἀλλὰ πᾶσαν πλὴν
κρίσιν ἔδωκε τῷ υἱῷ ἵνα πάντες ἡμῶ-
σι τῷ υἱῷ, κατὰ τὴν ἡμῶσι τῷ πατρί.
Ἐπάλιν, ὅτι ἐλέγχετο ὡς ἴσως
τῷ γὰρ ὁ πατὴρ ἐλάττω ἐν ἑαυτῷ,
οὕτως ἔδωκε καὶ τῷ υἱῷ ἐλάττω ἐν
ἑαυτῷ· καὶ ὅσοις ἔδωκεν αὐτῷ καὶ
κεῖνον ποιῆν, ὅτι υἱὸς ἀνθρώπου ὅστι.
Ἄλλο δὲ ποῦ καὶ ὁ μακάριος Δα-
βὶδ, ὅτι ὁ θεὸς κενεῖ ὅστι. γέγραφε
καὶ ὁ αὐτὸς μαθητὴς· εἰς ὅστιν ὁ νομο-
θέτης καὶ κενεῖς. ἐκουῖν πρὸς αὐτὸν
οὐχ ἔτερον ἢ τῶν ὄντων τὸ κρίνειν,
πλὴν ὅτι μόνον τῷ ὅτι πάντων θεῶν.
πῶς οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ τῷ υἱῷ ἀνθρώ-
που; εἰ μὴ οὕτως ἐν τῷ κατ' ἡμᾶς,
πῶς ἀληθῶς λέγων· ἔδωκεν μοι
οὐχ ἔτερον δῶσω; θεοῦ γὰρ δόξα τὸ εἶ-
κριτῶν. εἰ γὰρ δοῖς αὐτῷ τῷ υἱῷ, ἐκ ἕξω
γέρονε τὴν κενεῖν αὐτὸς διὰ τὴν
ταυτότητα τῆς οὐσίας· ἐστὶ δὲ ὁ λα-
βὼν υἱὸς ἀνθρώπου· πῶς οὐχ ἅπαντες
ἐναργεῖς, ὅτι θεὸς μὲν ὅστιν ὁ λόγος
διὰ τὸ ἐκ θεοῦ πατρὸς ἀπορρήτων γλυ-
νησιν; ὁ αὐτὸς δὲ καὶ υἱὸς ἀνθρώπου
modo omnibus manifestum non fit, Verbum propter ineffabilem
illam ex Deo Patre generationem, Deum esse; idemque rursus,

Concil. Tom. 5.

ciusmodi ergo fidem exacturus
non sit, qualem errantes habent,
sed qualem nos tenemus, qui re-
cte sapere consuevimus; verita-
tem sequentes necessario fateri o-
portet, eum qui nostri causa fi-
lius hominis factus est, Deum esse
secundum naturam: ne videlicet
in errantium crimina vltro nos
abiicientes, per inscitiam illis si-
milia sapere, atq; adeo vilia quæ-
dam de Christo perinde ac illi
imaginari deprehendatur.

LIX.

Neque enim Pater, ait rursus
Christus, iudicat quemquam, sed
omne iudicium dedit Filio; ut om-
nes honorificent Filium, sicut hono-
rificant Patrem. Et iterum, quod
modo dicebamus: Sicut enim Pa-
ter vitam habet in semetipso, sic de-
dit et Filio vitam habere in semet-
ipso: et potestatem dedit ei et iudi-
cium facere, quia Filius hominis est.
Canit alicubi beatus Dauid: Quis
niam Deus iudex est. Quin & qui-
dam quoque ex Christi discipu-
lis vnum iudicem, vnumque le-
gislatorem esse scribit. Ergo iudi-
candi auctoritas in nullum alium
conuenire potest, nisi in eum so-
lum qui est omnium Dominus,
hoc est, in Deum. Quomodo er-
go Filio hominis iudicium tradi-
dit? Nam si eam illi potestatem fe-
cit, tamquam vni nobis simili,
quomodo verax erit dum ait: Glo-
riam meam alteri non dabo? Ad Dei
enim gloriam pertinet, iudicium
exercere. Si autem iudicariam
potestatem Filio ita communi-
cauit, ut ipse tamen propter substā-
tiæ identitatem iudicandi ius non
amiserit; & ille nihilominus qui
accepit, Filius sit hominis: quo-
modo omnibus manifestum non fit,
Verbum propter ineffabilem
illam ex Deo Patre generationem,
Deum esse; idemque rursus,

Q 9

propterea quod carni unitum, perindeque ac nos ex muliere natum est, hominis Filiū esse? Cum ergo Iudæis dicit: *Cur me quaritis interficere hominem, qui veritatem vobis locutus sum?* & rursum: *Nemo ascendit in calum, nisi qui descendit de celo, Filius hominis.* & iterum: *Et sicut Moyses exaltauit serpentem in deserto, ita exaltari oportet Filium hominis.* aut cum de seipso ita ait: *Filius enim hominis venturus est in gloria Patris sui cū angelis suis.* & iterum: *Quem me dicunt homines esse Filium hominis?* deniq; vt vnico verbo absoluaui, quotiescumque in scriptura diuinitus inspirata homo appellatur, non hominem scorsum per se, Verbo quod ex Deo est, secluso, mente cōcipimus; sed potius credimus, Dei Verbum dispensatorie propter nos filium hominis factum, diuinitate interim nulla ex parte amissa aut labefactata; & vnum esse Dominum nostrum Iesum Christum. Et ideo non potest summa cum impietate coniunctum nō esse, post indiuisam illam inseparabilemq; vnionem, quæ omnem omnino & mentis & rationis captum excedit plurimum, si quis vnum in duos Christos aut filios diuidat. Ceterum si cui animus esset, omnia quæ de Christo literis consignata extant, diligentius examinare, illi vtique haud nimis difficile foret plures adhuc alias sententias hinc adiungere: sed scriptum nouimus: *Da sapienti occasionem, et sapientior erit.* Vniuersorum Deus mentes vestras, religiosissimæ imperatrices, per Spiritum sanctum diriget, vt rectum sensum assequi possitis. Etenim Christus Dominus ita vos comparatas, hoc est,

διὰ τὸ ἰνώδαται σαρκὶ, καὶ καθ' ἡμᾶς ὑπομείναι γήνησιν ἐν ζωαίκοις ὅταν οὐδὲν λέγῃ πρὸς Ἰουδαίους· τί με ζητεῖτε διτοκτεῖναι ἀνθρώπον, ὃς τίω δληθῆαι ὑμῖν λελάληκα; καὶ πάλιν· καὶ οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς οὐρανὸν, εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβὰς ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. καὶ πάλιν καὶ καθὼς Μωϋσῆς ὑψώσθη ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὑψωθῆσεται δὲ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. ἢ ὅταν λέγῃ πρὸς εἰμᾶς· μέλλει γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεσθαι ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μὲν τῶν ἀγίων ἀγγέλων, καὶ πάλιν· ἵνα με λέγῃσιν ἀνθρώποι ἐπὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου; ἢ καὶ ἀπαξάπλωσ, ὁ σακίς αὐτοῦ οὐνοῦ ὀνομαζόμενος πρὸς τὴν θεοπνεύτω γραφήν, ἐκείνη καὶ αὐτὰ μέρη ἀνθρώπων ἐπὶ φαιμῶν, διτοκτεροῦντες αὐτὸν τὸ ἐκ θεοῦ πατρὸς λόγον πνεύματος δὲ μᾶλλον ὅτι καὶ θεὸς ὅστις δληθινός, γέγονε ἡ καὶ υἱὸς ἀνθρώπου δι' ἡμᾶς οἰκονομικῶς μὲν τῶν μῦθων τοῦ θεοῦ, καὶ εἰς ὅτι κλέος Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀποβῆς δὲ λόγος τὸ διορίζων εἰς δύο υἱοὺς καὶ δύο Χριστοὺς, μὲν τίω ἀδιάστατον ἔνωσιν, ἢ καὶ νοδὸν καὶ λόγον παντός ἐπέκεινά τε ὅτι καὶ ἀνώτατος. καὶ ἡ μὲν ἴσως οὐ δύναται ἀγῶν πῶς ἐσθλοῖσι βασιλεύειν ἀπαντα τὰ πρὸς Χριστὸν γεγραμμένα, καὶ πλείονων ἐνοίων ποιήσασθαι τίω πρὸς τὸν δληθῆσιν ἡμῶν τὸ γεγραμμένον· δίδου Ἐφῶ ἀφορμῶν, καὶ Ἐφῶ πρὸς ἔσται. ποδηγήσῃ γὰρ ὁ τῶν ὄλων τοῦ θεοῦ διὰ τοῦ ἀγίου πνεύματος τὰς θεοφιλεστάτας ὑμῶν ἀκοὰς εἰς τὸ διδάσκειν ὁρθῶς νοεῖν. ἄρα γὰρ οὕτω Χριστὸς ἐν ὑμῖν τίω πᾶσιν

Ioan. 8. v. 40.
Ioan. 3. v. 13.
Num. 21.
Math. 16. v. 27.
Ibid. 13.

Prov. 9. v. 9.

ΑΧΩΝ
CBB121
434

ANNO
 CHRISTI
 431.

ἀκλιῆ καὶ ἀδέβηλη, σεφανώσῃ
 πλοισίως τοῖς ἀνάγειν ἀγαθοῖς, καὶ
 παμμακαρίους ἄποφανεῖ. πᾶσα
 γὰρ ἡμῶν ἐλπίς ἐν Χριστῷ, δι' οὗ
 καὶ μὴ οὐ τῷ πατρὶ ἢ δόξῃ σου
 ἀγίῳ πνύματι εἰς πάντας τῶν
 αἰώνων. Ἀμήν.

firma ac stabili fide ornatas inue-
 niens, cælestibus bonis affatim lo-
 cupletabit, longeque beatissimas
 efficiet. Omnis namque spes no-
 stra in Christo sita est: per quem
 & cum quo Patri cum Spiritu san-
 cto sit gloria in sæcula sæculo-
 rum. Amen.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 5.

CAPVT VI.

Κυρίλλου Ἐπισκόπου Ἀλεξαν-
 δρείας πρὸς Νεστορίον, ἡνίκα ἐ-
 μαθεν αὐτὸν κακῶς φρονεῖν.

Cyrilli episcopi Alexandria
 ad Nestorium, cum rescivit
 eum male sentire.

Τῷ ἀλαβειστάτῳ καὶ θεοφιλεστάτῳ
 Ἐπισκόπῳ συλλειτουργῷ Νεστο-
 ρίῳ, Κύριλλος Ἐπίσκοπος
 ἐν κυρίῳ χαίρειν.

Religiosissimo, Deique amantif-
 simo episcopo & comministro
 Nestorio, Cyrillus episcopus
 in Domino Sal.

ΑΝΔΡΕΣ αἰδέσιμοι καὶ πί-
 σεως ἄξιοι ᾤραγεγόνασιν ἐν
 Ἀλεξανδρείᾳ. εἶπε μετέδδουσαν ὡ-
 σανεὶ καὶ τῆς οἷς θεοσεβείας ἀγα-
 νακτούσης σφόδρα, καὶ πάντα κά-
 λων κινούσης εἰς τὸ λυπεῖν ἐμέ. βου-
 λομένη δέ μοι τῆς οἷς θεοσεβείας
 πῶς λυπῶ ἀναμαρτίῳ, ἔφασαν
 ὅτι πῶς πρὸς μοναστὰς ἀγίους γε-
 νομένη Ἐπιστολῶν περὶ φέροισι λι-
 νες τῶν ἀπὸ τῆς Ἀλεξανδρείας, καὶ
 ἢ τῶν μίσις ἀφορμῇ καὶ τῆς ἀπ-
 δίας αὐτῆ γέρονε. περὶ μακαρί-
 νου, εἰ μὴ ἐκεῖνο μάλλ' ἢ σὴ
 θεοσεβεία καδ' ἐαυτῶν ἐλογίσαστο.
 οὐ γὰρ πρὸς ἐμῆς γραφείσης
 Ἐπιστολῆς ὁ Ἐπί τῆ πίστι γέρονε δό-
 ρυθ', ἀλλ' ἢ εἰρημνῶν ἰνῶν πα-
 ρὰ τῆς οἷς θεοσεβείας, ἢ καὶ μή.
 πλὴν χαρίων, ἢ γρὼν Ἐξηγήσεων
 περὶ φερομένην, καὶ μοι ἡμεῖς,
 ἐπανορθοῦν θέλοντες πάντων διςγραμ-
 Concil. Tom. 5.

ADVENERVNT Alexan-
 driam viri aliquot venera-
 tione ac fide digni, qui pietatem
 tuam grauiter stomachari, nul-
 lumque mei lædendi causa lapi-
 dem non mouere, mihi renuntia-
 runt. Cupienti autem mihi cog-
 noscere, vndenam pietas tua in
 hanc agritudinem incidisset: A-
 lexandrinus quosdam epistolam
 illam, quam ad sanctos monachos
 miseram, circūferre, eamque rem
 odii & offensionis causam esse re-
 sponderunt. Ego vero miratus
 sum maiorem in modum, pieta-
 tem tuam illud potius nō perpen-
 disse, secumque reputasse, eas in
 fide turbas non propter hanc quā
 scripsi epistolam, sed potius ex
 quibusdam pietatis tuæ, siue alte-
 rius sermonibus excitatas fuisse.
 Quinimo cum chartæ quædam,
 vel commentarii circumferan-
 tur, insignem molestiam perferi-
 mus, quorundam hac de causa
 peruerlorum emendationi stu-

Q9 ij